

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE MAARİF VAKFI TARAFINDAN HAZIRLANAN TÜRKÇENİN
YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ PROGRAMI'NIN EVRENSEL TASARIM
İLKELERİNE UYGUNLUĞU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Miray ÇİLEKÇİ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Programı

MAYIS, 2025

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE MAARİF VAKFI TARAFINDAN HAZIRLANAN TÜRKÇENİN
YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ PROGRAMI'NIN EVRENSEL TASARIM
İLKELERİNE UYGUNLUĞU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Miray ÇİLEKÇİ
(Y2112.014003)

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Emrah BOYLU

MAYIS, 2025

TEZ SINAV TUTANAĞI

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri üyeleri önünde, ... tarihinde tez savunma sınavı yapılan'nun tezi hakkında* ile** kararı verilmiştir.

JÜRİ

1. Üye (Tez Danışmanı)	:Doç. Dr. Emrah BOYLU
2. Üye	:Doç Dr. Ömer KEMİKSİZ
3. Üye	:Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Arif BOZAN

ONAY

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararı

(*) Oybirliği/Oyçokluğu hâli yazı ile yazılacaktır.

(**) Kabul kararı hâli yazı ile yazılacaktır.

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türkiye Maarif Vakfı Tarafından Hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nın Evrensel Tasarım İlkelerine Uygunluğu Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../20..)

Miray ÇİLEKÇİ

ÖNSÖZ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin zaman içerisinde yaygınlaşmasıyla Türkçe hem yurt içinde hem yurt dışında çeşitli kurumlar tarafından farklı hedef kitlelere öğretilmektedir. Bu amaçla Maarif Vakfı tarafından Türkçe öğretimi çalışmaları bağlamında “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı” hazırlanmıştır. İlgili program, alanda ciddi bir boşluğu doldurmakla birlikte akademik çalışmalar içinde inceleme nesnelerinden biri hâline gelmiştir. Bu bağlamda çalışmada; eğitimde yaşanan sorunların giderilmesi, engellerin ortadan kaldırılması ve tüm öğrencilerin eğitime erişiminin sağlanması açısından oldukça önemli olan evrensel tasarıma dayalı öğrenme kavramı çerçevesinde şekillendirilmiş olup program, evrensel tasarım ilkelerine uygunluğu açısından incelenmiştir.

Öğrencisi olmaktan lisans sürecinden bu yana her zaman gurur duyduğum, çalışma sürecim boyunca bana her daim yol gösteren, görüşleriyle çalışmama ışık tutan ve çalışma sürecim boyunca beni motive ederek yardım eden kıymetli danışmanım Doç. Dr. Emrah BOYLU’ya teşekkürlerimi borç bilirim.

Öğretmenlik mesleğimi yaparken akademik alanda kendimi geliştirmek için girmiş olduğum bu yolda bilgilerini aktaran hocalarıma teşekkür ederim. Lisans ve yüksek lisans eğitimimde her daim yanımda olup desteğini esirgemeyen, yardımlarını gösteren biricik ablam, meslektaşım, kuzenim Kübra BEŞER YILDIRIM’a, tezimin şekillenmesinde yardım eden Öğr. Gör. M. Emir KÜÇÜK’e, araştırmamın düzenlenmesinde katkısı olan Arş. Gör. Baran KİLER’e, sonsuz desteğiyle yanımda olan Prof. Dr. Aziz Sancar Ortaokulu Müdürü Zeynep AYDOĞDU’ya, ablam kadar yakın hissettiğim İngilizce öğretmeni Ayşegül OĞUZHAN’a, eğitim ve öğretimim boyunca başarıya erişmem için beni hep teşvik eden dostlarıma teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın her anında, aşamasında beni yalnız bırakmayan, çıktığım her yolda benim yanımda olan, her türlü fedakârlığı gösteren annem Nagihan ÇİLEKÇİ’ye, maddi ve manevi her daim yardımcı olan babam Erol

ÇİLEKÇİ'ye, birlikte her yolu yürüdüğümüz, her zaman desteğini gösteren bir tanecik kardeşim Seray ÇİLEKÇİ'ye sonsuz teşekkür ederim.

Mayıs, 2025

Miray ÇİLEKÇİ

TÜRKİYE MAARİF VAKFI TARAFINDAN HAZIRLANAN TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ PROGRAMI’NIN EVRENSEL TASARIM İLKELERİNE UYGUNLUĞU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nın evrensel tasarım ilkelerine uygunluğu açısından değerlendirilmesi amaçlanan bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır.

Maarif Vakfı tarafından hazırlanan program daha önceden belirlenmiş olan yedi adet evrensel tasarım ilkesi (kullanımda eş değerlik, kullanımda esneklik, basit ve anlaşılır kullanım, algılanabilir bilgi kullanımı, hata için tolerans, düşük fiziksel çaba, yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut) bağlamında incelenmiştir. Her bir ilkenin eğitimsel uygulamasına yönelik tanım yapılmış ve programın analiz edileceği alt ölçütlere göre (yöntem ve teknik kullanımı, eğitim ortamı ve materyal kullanımı, ölçme ve değerlendirme, dil kullanım alanları, kademe yapıları, kazanım, ve tema) inceleme yapılmıştır. İncelemelerde, 1: “Uygun değil”; 2: “Kısmen uygun”; 3: “Uygun” şeklinde kodlamalar yapılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda elde edilen bilgiler, çizelge hâlinde verilerek yorumlanmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nın evrensel tasarım ilkelerine görünümü genel olarak uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda ise elde edilen bulgular doğrultusunda öğretim programı ve evrensel tasarım hakkında öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Evrensel Tasarım, Maarif Vakfı, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı, Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme.

THE EVALUATION OF THE PROGRAM OF TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE PREPARED BY TURKEY MAARİF FOUNDATION IN TERMS OF ITS COMPLIANCE WITH UNIVERSAL DESIGN PRINCIPLES

ABSTRACT

In this study, which aims to evaluate the Teaching Turkish as a Foreign Language Program prepared by the Maarif Foundation of Turkey in terms of its compliance with universal design principles, the document analysis method, one of the qualitative research approaches, was used.

The program prepared by the Maarif Foundation was examined in the context of seven universal design principles (equivalence in use, flexibility in use, simple and understandable use, perceptible information use, tolerance for error, low physical effort, appropriate space and size for approach and use) A definition was made for the educational application of each principle, and the program was examined according to the sub-criteria (method and technique use, educational environment and material use, measurement and evaluation, language usage areas, level structures, acquisition, and theme) in which the program will be analyzed. In the examinations, coding was made as 1: “Not appropriate”; 2: “Partially appropriate”; 3: “Appropriate”. The information obtained as a result of the examinations was interpreted in the form of a table.

According to the findings of the study, it was concluded that the Teaching Turkish as a Foreign Language Program is generally compatible with the universal design principles. At the end of the study, suggestions about curriculum and universal design were presented in line with the research.

Keywords: Universal Design, Maarif Foundation, Turkish as a Foreign Language Teaching Program, Learning Based on Universal Design.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
I. GİRİŞ	1
A. Problem Durumu	3
B. Çalışmanın Amacı	4
C. Çalışmanın Önemi	4
D. Tanımlar.....	5
II. ALAN YAZINI TARAMASI	6
A. Evrensel Tasarım Kavramı Nedir?	6
B. Evrensel Tasarım İlkeleri.....	9
C. Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme	17
D. Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme İlkeleri	20
1. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak	20
a. Algılama İçin Seçenekler Sunma	21
b. Dil, Matematiksel İfadeler ve Semboller İçin Seçenekler Sunma.....	21
c. Kavrama İçin Seçenekler Sunma.....	22
2. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak.....	22

a. Fiziksel Etkinlik İçin Seçenekler Sunmak.....	22
b. İfade ve İletişim İçin Seçenekler Sunmak	23
3. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak	23
a. İlgiyi İşlevsel Kılmak İçin Seçenekler Sunmak	25
b. Çaba ve Devamlılığı Sağlamak İçin Seçenekler Sunma	25
E. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı.....	26
F. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Yapısı	31
III. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	35
IV. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	37
A. Araştırmanın Modeli.....	37
B. Verilerin Toplanması	37
C. Verilerin Analizi	38
D. Geçerlik ve Güvenirlik	38
V. BULGULAR VE YORUMLAR	39
A. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Kullanımında Eş Değerlik İlkesine Göre Görünümüne İlişkin Bulgular.....	39
B. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Kullanımında Esneklik İlkesine Göre Görünümü.....	51
C. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Basit ve Anlaşılır Kullanım İlkesine Göre Görünümüne İlişkin Bulgular.....	60
D. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Algılanabilir Bilgi Kullanım İlkesine Göre Görünümü Nasıldır?.....	73
E. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Hata İçin Tolerans İlkesine Göre Görünümü Nasıldır?	79
F. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Düşük Fiziksel Çaba İlkesine Göre Görünümü Nasıldır?.....	81

G. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programının Yaklaşım ve Kullanım İçin Uygun Mekân ve Boyut İlkesine Göre Görünümü Nasıldır?	84
VI. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	87
A. Tartışma ve Sonuç	87
1. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Kullanımda Eş Değerlik İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar	87
2. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Kullanımda Esneklik İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar.....	89
3. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Basit ve Anlaşılır Kullanım İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar	92
4. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Algılanabilir Bilgi Kullanım İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar	94
5. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Hata İçin Tolerans İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar.....	95
6. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Düşük Fiziksel Çaba İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar.....	97
7. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Yaklaşım ve Kullanım İçin Uygun Mekân ve Boyut İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar	98
B. Öneriler.....	99
VII.KAYNAKÇA	100
ÖZGEÇMİŞ.....	105

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1	ETDÖ İlkeleri Katılım Yöntemi	24
Çizelge 2	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda Dil Becerilerine Ölçme ve Değerlendirmede Kullanılan Teknikler ve Uygulamalar.....	29
Çizelge 3	Öğretim Programının Kullanımında Eş Değerlik ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi.....	39
Çizelge 4	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Kademelere Göre Yapılandırılması.....	42
Çizelge 5	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Yurt Dışı Kademelere Göre Yapılandırılması	42
Çizelge 6	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Yurt Dışı Kademelere Göre Yapılandırılması	43
Çizelge 7	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Yurt İçi Kademelere Göre Yapılandırılması	44
Çizelge 8	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Yurt Dışı Kademelere Göre Yapılandırılması.....	44
Çizelge 9	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Yurt İçi Kademelere Göre Yapılandırılması	45
Çizelge 10	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Kazanımlarının Dağılımı	45
Çizelge 11	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Kazanım Dağılımı	46

Çizelge 12 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Tema Yapısı	47
Çizelge 13 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Dönem Tema Yapısı.....	48
Çizelge 14 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Dönem Tema Yapısı.....	49
Çizelge 15 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Dönem Tema Yapısı	50
Çizelge 16 Öğretim Programının Kullanımında Esneklik ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi.....	51
Çizelge 17 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi	53
Çizelge 18 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi	54
Çizelge 19 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi	54
Çizelge 20 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi.....	55
Çizelge 21 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Konuşma Becerisi Kazanım Listesi	55
Çizelge 22 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi.....	56
Çizelge 23 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi..	56
Çizelge 24 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi	57
Çizelge 25 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Erken Okuryazarlık Becerisi Kazanım Listesi	57

Çizelge 26 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Söz Varlığı ve Dil İfadeleri	58
Çizelge 27 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Sosyokültürel Bilgiler	59
Çizelge 28 Öğretim Programının Kullanımında Basit ve Anlaşılır Kullanım İlkesi ile Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi.....	60
Çizelge 29 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi	62
Çizelge 30 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi	63
Çizelge 31 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi	64
Çizelge 32 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi.....	64
Çizelge 33 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Konuşma Becerisi Kazanım Listesi	65
Çizelge 34 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi.....	65
Çizelge 35 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi..	66
Çizelge 36 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi	66
Çizelge 37 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Tema Yapısı	67
Çizelge 38 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Dönem Tema Yapısı.....	68
Çizelge 39 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Dönem Tema Yapısı.....	69

Çizelge 40 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Dönem Tema Yapısı	70
Çizelge 41 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Söz Varlığı ve Dil İfadeleri	71
Çizelge 42 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Söz Varlığı ve Dil İfadeleri	71
Çizelge 43 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Söz Varlığı ve Dil İfadeleri	72
Çizelge 44 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Söz Varlığı ve Dil İfadeleri	72
Çizelge 45 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Söz Varlığı ve Dil İfadeleri	73
Çizelge 46 Öğretim Programının Algılanabilir Bilgi Kullanım ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi	74
Çizelge 47 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A1 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği	76
Çizelge 48 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A2 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği	76
Çizelge 49 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı B1 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği	77
Çizelge 50 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı B2 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği	77
Çizelge 51 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı C1 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği	78
Çizelge 52 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Sınıf Dili	78
Çizelge 53 Öğretim Programının Hata İçin Tolerans İlkesi ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi	79
Çizelge 54 Öğretim Programının Kullanımında Düşük Fiziksel Çaba ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi	81

Çizelge 55 Sınıf Dili İfadeleri	83
Çizelge 56 Öğretim Programının Yaklaşım ve Kullanım İçin Uygun Eğitimsel Mekân ve Boyut ile Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi	84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1	Evrensel Tasarım	7
Şekil 2	Evrensel Tasarım Piramidi.....	8
Şekil 3	Türkiye Maarif Vakfı Dergisi Faaliyetleri Güncel Durum Bilgisi	27

KISALTMALAR LİSTESİ

AAS	: Atomik Absorbsiyon Spektrofotometresi
TÖMER	: Türkçe Öğretim Merkezi
ETDÖ	: Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme
D-AOBM	: Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni
TMV	: Türkiye Maarif Vakfı
vb.	: ve benzeri
vs.	: ve saire
Akt.	: Aktaran

I. GİRİŞ

Dil, insanların ifade etmek istedikleri fikirleri ve duyguları birbirlerine aktarmalarını sağlar. İnsanlar arasındaki etkileşim ve iletişim, dil sayesinde gerçekleşir. Bu bağlamda Aksan'a (1995) göre dil, insanların yaşadıkları ortamda ifade etmek istedikleri duygu, düşünce ve istekleri ses ve anlam çerçevesinde birbirlerine çok yönlü olarak aktarmasıdır. Bu aktarım ana dil ile gerçekleşir (Demircan, 1990). İnsanlar, edindiği birinci dil ile çevresindeki insanlarla iletişim kurar. Bugün ise küreselleşen dünyada sadece çevresindeki insanlarla sınırlı bir iletişimden ziyade daha geniş bir dünyada var olma ihtiyacı ve isteği, yabancı dilde iletişim kurma ihtiyacını ön plana çıkarmış; yabancı dil öğretimi ve öğrenimi en temel ihtiyaçlardan biri hâline gelmiştir.

Yabancı dil öğretimi ve öğrenimi en temel ihtiyaçlardan biri hâline gelse de her insan öğrenim sırasında ya da günlük hayatında bazı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Yaşanılan bu sorunların herkes için en aza indirgenmesi için evrensel tasarım kavramına ihtiyaç duyulmuştur. Akdemir'e (2022) göre evrensel tasarım kavramı, her bireyin sorunlarını giderici ve ihtiyaçlarını karşılayan tasarımların yapılması anlamına gelmektedir. Evrensel tasarım kavramına uygun tasarımların yapılmasında yaş, cinsiyet, boy, sağlık durumu vb. gibi özellikler dikkate alınmaz. Tasarımda yapılan ürünler herkese uygun oranlarda, ölçülerde ve özelliklerde yapılmış olmalıdır. Örneğin mutfak tezgâhlarının boylarının genel insan boyuna uygun olarak yapılması, araba kullanırken direksiyonların insanların ortalama omuz hizasına uygun olarak dikkate alınarak yapılması evrensel tasarım kavramına dikkat edilerek yapılan ürünler olduğu anlaşılmaktadır.

“Eğitimin amacı, değişen ve gelişen dünyaya bireyleri hazırlarken onları gerekli bilgi ve becerilerle donatmak, sorgulayan, eleştiren, merak eden ve araştıran bireyler yetiştirmektir” (Tıraşoğlu, 2019'dan Akt. Sağlam, 2022, s. 1). Öğretimde her öğrencinin birbirinden farklı öğrenme özellikleri vardır. Eğitim ve teknoloji alanında yapılan değişiklikler ile öğretim ortamlarında verilen bilgilerin

öğrencilere aktarılması da değişmiştir. Bu durum hem öğrencileri hem de öğretmenleri etkilemiş ve geliştirmiştir. Evrensel tasarıma dayalı öğrenme kavramında da öğrencilere bir bilgi verilirken bunların farklı seçenekler ve formatlarda verilmesi gereklidir. Bir bilgi hakkında öğrencinin eleştiri yapabilmesi, o bilgiyi yaparak ve yaşayarak öğrenebilmesi evrensel tasarıma dayalı öğrenmenin gerçekleştiğini göstermektedir. Sadece ders kitabı üzerinden düz bir anlatım ile gerçekleştirilen eğitim öğretim, evrensel tasarıma dayalı öğrenmeye uygun değildir. Her öğrenciye uygun şekilde hazırlanan ders ve etkinlik materyallerin, öğrenme ortamında bulunan bütün öğrencilere hitap edebilecek yöntemlerin uygulanması; eğitimden her öğrencinin eşit oranda faydalanmasını ve her öğrencinin bilgilere, etkinliklere eşit oranda ulaşabilmesini sağlamaktadır. Evrensel tasarıma dayalı öğrenmeye uygun öğretimin gerçekleştirilmesi için ders sırasında her öğrenciye uygun yöntemler seçilmelidir. Bireysel olarak öğrenebilen bir öğrenci için bireysel öğrenme ortamlarının oluşturulması gerekmektedir. Aynı doğrultuda grupla daha iyi bir öğrenim gerçekleştiren öğrenciler için gruplaştırma yöntemiyle öğretimin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu durumlarda öğretimin gerçekleştirilip dersin işlendiği zaman hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından ders daha verimli, eğlenceli ve etkili bir şekilde gerçekleşecek ve öğrenciler, derse daha fazla oranda katılım sağlayacaktır.

Evrensel tasarıma dayalı öğrenmeye uygun öğretimin Türkçenin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de uygulanması oldukça önemlidir. Çünkü Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen çok farklı hedef kitleler bulunmaktadır. Bu hedef kitlelerin Türkçe öğrendiği ana kurumlardan biri de Türkiye Maarif Vakfıdır. Özellikle K12 düzeyinde dünyanın hemen hemen her bölgesinde açtığı kurumlar ile Türkçeyi yabancı/ikinci dil olarak öğreten kurum, eğitim felsefesini insani değerler çerçevesinde şekillendirmektedir. Kurumda, okul öncesi dönemden başlayarak her kademe ve her yaş seviyesinde eğitim verilmektedir. Bununla birlikte eğitimin daha düzgün, planlı ve sistematik bir biçimde verilebilmesi için Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı hazırlanmıştır. Bu bağlamda alanda önemli bir boşluğu dolduran bu program, çalışmada evrensel tasarım ilkelerine olan uygunluğu açısından incelenmiştir.

A. Problem Durumu

Günümüzde eğitim ve teknoloji alanındaki gelişmeler ile birlikte bilgiler de hızlı bir şekilde yenilenmekte ve güncellenmektedir. Teknoloji alanında yapılan yenilikler ile birlikte insanların eğitim alanında bilgilere ulaşması ve ulaştıkları bilgileri kullanmaları daha kolay olmuştur. Eğitim alanında yapılan yenilikler hem yurt içinde hem yurt dışında evrensel bir eğitimin olmasını sağlamıştır. Böylelikle eğitim ve öğretimde yaşanan engeller kalkmaya başlamış, eğitim ve öğretimden herkesin faydalanması amaçlanmıştır.

“Öğrenciler bireysel farklılıklara sahip olmalarından ve esnek olmayan programlardan dolayı öğrenmeye erişimlerinin sağlanmasında engellerle karşılaşabilirler” (Arslan, 2019; s. 25). Eğitim ve öğretimde karşılaşılan engellerin kalkması için de evrensel tasarım kavramı geliştirilerek evrensel tasarıma dayalı öğrenme kavramı ortaya çıkmıştır. Arslan’a (2019) göre evrensel tasarıma dayalı öğrenme olması için öğretim programları ve materyalleri öğrencilerin bireysel farklılıklarına hitap edecek şekilde önceden tasarlanmalıdır. Böylelikle eğitim ve öğretimde ele alınan hedeflerin, yöntemlerin ve tekniklerin öğrencilere ve öğreticilere eşit oranda ulaşması sağlanmaktadır. Ralabate’ye (2016, s. 7) göre evrensel tasarıma dayalı öğrenme; öğreneni bireysel farklılıklarıyla kucaklayan, farklılıkları dezavantaj olmaktan çıkarıp öğrenene çok seçenekli öğrenme ortamı yaratarak bilgilerin alternatif yöntemlerle sunulduğu ve pekiştirildiği, değerlendirmelerin çoklu yöntemlerle bireysel farklılıklara göre yapıldığı, her yönüyle öğreneni destekleyen, öğrenenin sağlanması için çabalanan bir çerçevedir (Akt. Sağlam, 2022, s. 2-3) Bu bağlamda öğretim programlarındaki sistemsel eksiklikler, öğrenci ihtiyaçlarıyla ilgili karşılaşılan sorunlar, materyal kullanımında yaşanan güçlükler ve ölçme değerlendirme süreçlerindeki yöntemsel yetersizliklerin önceden tespiti ve bu tespitler ışığında uygulanacak önlemler için programların evrensel tasarım ilkeleri bağlamında incelenmesi oldukça önemlidir. Alanda evrensel tasarıma dayalı öğrenmenin yerleşmiş bir kavram olmaması ve Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretim Programı üzerine henüz yeteri düzeyde çalışma yapılamamış olması bu çalışmayı elzem kılmaktadır. Bu bağlamda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretim Programı evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkeleri bağlamında aşağıdaki alt problemler ışığında ayrı ayrı

incelenmiş ve ilgili programın evrensel tasarım ilkeleri bağlamında genel görünümü ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla araştırmanın ana sorusu, “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretim Programı’nın evrensel tasarım ilkeleri bağlamında genel görünümü nasıldır?” olarak belirlenmiştir. Bu soru bağlamında aşağıdaki alt sorulara cevap aranmıştır:

Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nın

- a. Eş değerlik ilkesi,
- b. Esneklik ilkesi,
- c. Basit ve anlaşılır kullanım ilkesi,
- d. Algılanabilir bilgi ilkesi,
- e. Hata için tolerans ilkesi,
- f. Düşük fiziksel çaba ilkesi,
- g. Yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesine göre görünümü nasıldır?

B. Çalışmanın Amacı

Araştırmada, Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nın evrensel tasarım ilkelerine uygunluğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Türkiye Maarif Vakfı Öğretim Programı’nın içeriği, kazanımları, materyal, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirmenin evrensel tasarım ilkelerine olan uygunluğunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

C. Çalışmanın Önemi

Çalışmada, Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretim Programı’nın evrensel tasarım ilkelerine olan uygunluğunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Evrensel tasarım ve evrensel tasarım ilkeleriyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde yapılan çalışmaların az olması (Sağlam, 2022, s. 4) ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretim Programı’nın evrensel

tasarım ilkelerine uygunluğuyla ilgili bir çalışmanın olmaması, bu araştırmanın önemini artırmaktadır.

D. Tanımlar

Evrensel Tasarım: Evrensel tasarım, kullanıcı profilini teke ve/veya özele indirgmeden; kadın, erkek, çocuk, yaşlı, hamile, engelli ya da engelli olmayan tüm kullanıcı profillerine addedildiği üzere ayırım gözetmeden hitap eden bir yaklaşımdır (Erkazan, 2024, s. 25).

Türkiye Maarif Vakfı: Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye dışında düzenli bir eğitim ve yaygın bir eğitim verebilmek amacı ile 2016 yılında kurulmuştur.

Türkçe Öğretimi: Türkçenin sistemli ve planlı bir biçimde öğretilmesidir.

Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme: Evrensel tasarım ilkelerinin öğrenme-öğretme süreçlerinde ve öğrenme ortamlarında sürdürölmesini ifade etmektedir (Sukhai ve Mohler, 2016'dan akt. Cin, 2023, s. 12).

II. ALAN YAZINI TARAMASI

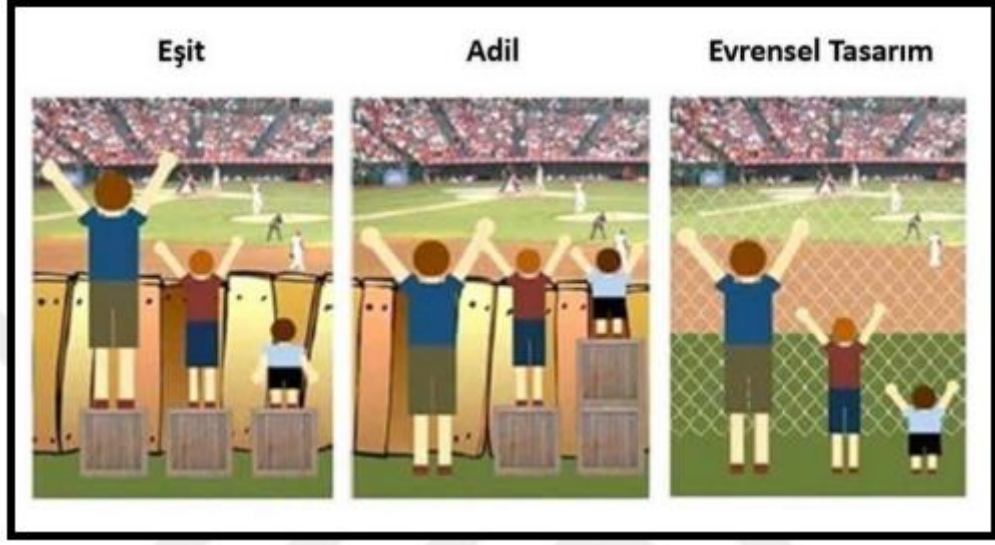
A. Evrensel Tasarım Kavramı Nedir?

Evrensel tasarım; insanların hayatını kolaylaştırıcı, rahatlatıcı tasarımlardır. Bu tasarımlar, engelli-engelsiz bütün herkesin hayatını ilgilendirmekte ve kolaylaştırmaktadır. Tasarımlarda insanların yaş farkına, kişilerin yetenekleri vb. özelliklerine bakılmaz. “Evrensel tasarım kavramı ürünlerin ve çevrenin her yaştan ve farklı yeteneklerden insanların olabilecek en büyük kitlesi tarafından kullanılacak şekilde dizayn edilmesi olarak tanımlanabilir” (Null, 2014; Story, 2001’den akt. Öcal Dörterler, 2023, s. 42). Evrensel tasarımların hedef aldığı asıl mantık; çocuk, genç, yaşlı her kesimden insanları içine alan bir bütün hâlinde tasarımlar oluşturmaktır.

Her insanın farklı ilgi alanı vardır. Aynı şekilde bazı bireylerin yetenekleri varken bazı bireylerin herhangi bir yeteneği yoktur. Kişilerin bilişsel özellikleri de birbirinden farklıdır. Ayrıca bazı kişiler dünyaya engelli olarak gelirken bazı kişiler de sağlıklı bir şekilde dünyaya gelmektedir. Bu sebeple evrensel tasarımda amaç, herkesi kapsayan bütüncül tasarımlar hazırlayarak insanların hayatını kolaylaştırmaktır.

Evrensel tasarımlarda herhangi bir kısıtlama yoktur. Her birey tasarımı rahat bir şekilde kullanma, hareket etme özgürlüğündedir ve kullanımda bir engel durumu yoktur. Evrensel tasarımlar, tasarımları kullanan kişilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kişilere rahat hareket etme olanağı sağlamaktadır. Örneğin yalnızca belli bir insan grubunun özelliklerini içine alarak hazırlanan tasarımlar, evrensel tasarım kavramına uymamaktadır ya da sadece normal durumda olan insanları (engelli olmayan insanlar) göz önünde bulundurularak yapılan tasarımlar, evrensel tasarım kavramına uymamaktadır. Söz konusu tasarımlar, evrensellik içermemektedir. Bu sebeplerden dolayı evrensel tasarımlar da toplumdaki insanları içine alan ve bu insanların hayatlarını rahatlatacak tasarımlardır. Bu bağlamdan hareketle Şekil 1’de evrensel tasarımların herkese

hitap etmesi gerektiği görsel ile desteklenerek açıklanmıştır. Dolayısıyla tasarımlar; dünyanın bütün fertlerini, insanlarını ele almaktadır.

Şekil 1 Evrensel Tasarım

Kaynak: (Büyüksakallı Tekin, 2019, s. 36)

Görselden hareketle Büyüksakallı Tekin'e (2019) göre evrensel tasarımların her daim bir yenilik ve değişim içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Yalnızca belirlenmiş insan gruplarını düşünerek yapılmış mekânlar, bazı problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Ortaya çıkan problemler, tasarımları herkesin rahat bir biçimde kullanamamasıdır. Tasarımlar; çocuk, genç, yaşlı vb. herkesin rahatlıkla ulaşabileceği biçimde hazırlanmalı ve mümkün olduğunca ekonomik açıdan uygun olmalıdır. Kullanım açısından herhangi bir zorluk yaşatmayan tasarımların oluşturulmasıyla insanların yaşam süreleri uzamakta ve insanlar psikolojik açıdan daha sağlıklı bir yaşam sürdürmektedirler. Örnek olarak engelli olan insanlar için ayırım yapma durumu, o kişilerin kendilerini psikolojik açıdan kötü hissetmelerine sebep olabilmektedir. Ayrıca evrensel tasarımlar ile birlikte yeni alanlar, cihazlar, şehirler oluşturmak mümkündür. Dolayısıyla bu tasarımların yaygınlaşması, hızla gelişmesi ve artması gerekmektedir. Böylelikle insanların faydası için gelişen birçok evrensel tasarımlar ortaya çıkmış olacaktır.

yedinci basamağında, bir insanın yardıma muhtaç olduğu görülmektedir. Yedinci basamak, evrensel tasarım piramidinin son basamağıdır.

Evrensel tasarım kavramı kısaca herkesin bir sınır olmadan özgürce tasarımlara ulaştığı tasarımlardır. Örneğin yürüme engeli olan insanlar için düşünülmüş ama aynı zamanda herhangi bir engeli olmayan insanların da kullanabileceği merdivensiz geçitler, kaldırımlar, herkesin aynı oranda görebileceği alanlar, yollarda herkesin görebileceği oranda tabelalar vb. tasarımlar evrensel tasarım kavramına uymaktadır.

Zaman geçtikçe evrensel tasarımlar daha çok artmaktadır. Dolayısıyla bu tasarımları kullanan kişi sayısı da artmakta ve çoğalmaktadır. Aynı zamanda evrensel tasarımlar; insanların ürünlerdeki resimlerin anlamlarını fark edebilme, resimlerin ne olduğunu görebilme, tasarımların ne amaçla yapıldığını anlayabilme ve ürünleri kavrayabilmeyle ilgilidir.

B. Evrensel Tasarım İlkeleri

Evrensel tasarım, hazırlanan ürünlerin yaş grubuna dikkat edilmeksizin herkes tarafından kullanılan tasarımlardır. Bu bağlamda Akdemir'e (2022) göre çocuğun, gencin, yaşlının vb. istisnasız herkesin tasarımları kullanmasıdır. Çünkü evrensel tasarımlar, insanların hayatlarına kolaylık sağlamakta ve faydalı olmaktadır.

İnsanların yaşamları boyunca karşı karşıya kaldıkları birtakım sorunlar vardır. Kalp hastasının yürürken zorluk çekmesi, merdivenleri çıkamaması; yaşlı bir kişinin günlük hayatlarında zorluklar yaşaması karşı karşıya kalınan sorunlara örnek verilebilir. Bu tür sorunların azaltılması amacıyla evrensel tasarımlar geliştirilmiş ve böylece yaşanan problemler en aza indirilmeye çalışılmıştır. Kalp hastası bir kadının, erkeğin, çocuğun, gencin, yaşlının yürürken oturup dinlenebileceği bir bankın yapılması, evrensel tasarım kavramına örnek olarak verilebilir. Bu banklara insanların herhangi bir güçlük çekmeden kolay ve rahat bir biçimde ulaşabilmesi evrensel tasarımların önemli bir noktasını göstermektedir.

Evrensel tasarım kavramının hedef aldığı diğer bir nokta, karışıklık içermeyen tasarımlardır. Yani hazırlanan tasarımların bütün insanların rahat bir

biçimde anlayabileceği tasarımlar olması gerekmektedir. Bir kişi tasarımı kullanırken tasarımın yalın, karışıklıktan uzak ve kolay bir şekilde ürünün nasıl kullanabileceğini anlaması gerekmektedir. Aslında evrensel tasarımlar insanlara bir nevi rehber konumundadır. Örnek olarak trafikte kırmızı, yeşil ve sarı ışıklarının bir anlamının olması, anlaşılabilirliğe dikkat çeken bir noktadır.

Tasarımlar hazırlanırken önemli bir husus da insanların hayatları için herhangi bir tehlike oluşturmamasıdır. Hazırlanan tasarımlar; insanların yaşamlarında güvenli olmalı, bir tehlike arz etmemelidir. İnsanların hayatının kolaylaşmasını sağlayan evrensel tasarım ilkeleri bulunmaktadır. Bu evrensel tasarım ilkeleri şunlardır:

- Kullanımda eşdeğerlik ilkesi
- Kullanımda esneklik ilkesi
- Basit ve anlaşılır kullanım ilkesi
- Algılanabilir bilgi ilkesi
- Hata için tolerans ilkesi
- Düşük fiziksel çaba ilkesi
- Yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut (Zeyrek Çepehan ve Güller, 2020, s. 389).

Kullanımda Eş Değerlik İlkesi: Her bireyin farklı yetkinlikleri vardır. “İlk ilke olan kullanımda eşdeğerlik; tasarımın, yetkinlikleri farklı olan bireylerin kullanımına uygun olmasını içermektedir. Aynı zamanda bireyin kullanıcı olarak, kendini ayrılmış, dışlanmış hissetmemesi, tasarımın farklı kullanıcılar için eşit şartlar sağlayan tarzda olması, damgalama içermemesi gibi konulara vurgu yapmaktadır” (Ergenoğlu, 2013, s. 28’den Akt. Çepehan ve Güller, 2020, s. 389). Farklı yetkinliklere sahip bireyler için aynı miktarda kullanabilecekleri, alabilecekleri tasarım anlayışının olmasıdır.

Her insanın aynı zamanda farklı ihtiyaçları vardır. İnsanların bu ihtiyaçlarına karşılık olarak herkesin hazırlanan ürünleri eşit biçimde kullanması ve onlara ulaşması gerekmektedir. Aynı zamanda eşit kullanım ilkesinde hazırlanan ürünlerde hiçbir ayırım yapılmadan bütün insanlara eşit miktarda kullanım hakkının sağlanmasıdır.

Hazırlanan ürünlerin, ürünü kullanan herkesin ilgisini çekecek şekilde planlanıp yapılması, evrensel tasarımda eşitlik ilkesini yansıtmaktadır. Kullanımda eş değerlik ilkesinin diğer önemli bir noktası, ürünlerde hiçbir şekilde insanları dışlayıcı bir unsurun yer almamasıdır. Hazırlanan tasarımlar, insanları hiçbir şekilde diğer kişilere karşı küçük düşürücü konumda olmamalıdır.

Evrensel tasarımlar aynı zamanda bütün insanlar için aynı derecede gizliliği barındırmalıdır. Gizlilikle birlikte bütün insanlar için aynı derecede güvenlik, tedbir ve koruma altında olmalıdır. Bu açıklamalara göre evrensel tasarımın kullanımda eş değerlik ilkesine ait özellikler şunlardır:

- Ürünleri kullanan hiç kimse için ayırım söz konusu olmamalıdır. Herkese eşit derecede kullanım hakkı tanınmalıdır.
- Yapılan ve hazırlanan ürünlerin hepsi ürünü kullanan bütün kişilerin ilgisini, dikkatini çekecek nitelikte olmalıdır.
- Ürünler hazırlanırken herkesi kapsayan bir ürün olmasına dikkat edilmelidir. Hiç kimseyi dışlayıcı bir unsurun olmaması gerekmektedir.
- Tasarımların herkes için aynı oranda gizlilik içermesi gerekmektedir. Gizlilik ile birlikte güvenlik ve korumasının da aynı derecede olması gerekmektedir (Uslu ve Shakouri, 2014, s. 8).

Öğretim programları oluşturulurken öğrencilere engel olabilecek durumlar tespit edilmekte; öğrencilerin gereksinimleri, ilgileri vb. durumları dikkate alınmaktadır. Örnek olarak öğretimin her kademesinde dört temel becerilerden yararlanılması, öğretim ortamlarında her öğrencinin katılımını sağlamaya, soru sormalarına, olanak sağlanması verilebilir. Ayrıca ölçme ve değerlendirme yapılırken bütün becerilerin dikkate alınarak hazırlanması, becerilere göre yöntem ve tekniklerin oluşturulması, kullanımda eş değerlik ilkesi içerisinde ölçme ve değerlendirmenin yapılması gerekmektedir. Kademelere ait temalar belirlenirken her kademede öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekecek biçimde temaların, konuların belirlenmesi kullanımda eş değerlik ilkesine uygun olmaktadır.

Her bir çocuk birbirinden farklı gelişim özelliğine sahip olmakla birlikte farklı yeteneklere de sahiptir. Öğretim programlarında bu durum dikkate alınarak her bir öğrencinin ayrı ayrı gelişimlerini ve yeteneklerini destekleyecek biçimde eşit aralıklara dikkat etmesi gerektiğine değinilmektedir.

Kullanımda esneklik ilkesi: Tasarımların insanların yetenekleri, tercihleri ve seçimleri hakkında farklı seçenekler sunmasıdır.

Sağlam’a (2022) göre tasarımları kullanacak kişilere nasıl kullanacağı konusunda alternatif sağlanması, kullanımda esneklik ilkesidir. Yapılan açıklamalara göre kullanımda esneklik ilkesinin bazı özellikleri şunlardır:

- Hazırlanan tasarımların kullanan kişilere farklı kullanım seçenekleri, tercih hakları sunması gerekmektedir.
- Ürünlerin iki eli birden kullanma hakkına sahip olması gerekmektedir.- (Sağ-sol el kullanımı).
- Tasarımları kullanan bütün kişilerin kullanım hızına dikkat edilmesi gerekmektedir (Yıldırım Ateş, 2023: 29).

Kullanımda esneklik ilkesine örnek olarak bilgisayarların klavyelerini ve farelerini sağ ve sol el ile kullanabilmek, masaları oturarak ya da ayakta kullanabilmek verilebilmektedir.

“Öğretim programı bireysel yetenekleri ve tercihleri karşılamak için esnek biçimde sunulacak şekilde tasarlanır; öğrenme tercihleri ve hızını göz önüne aldığı kadar fiziksel ve psiko-motor engelleri de göz önünde bulundurur” (Aydın Kurt, 2016, s. 64). Her öğrencinin öğrenme hızı birbirinden farklıdır. Kimi öğrenciler öğrenmede daha hızlı gelişim gösterirken kimi öğrenciler de daha yavaş bir gelişim göstermektedir. Aynı şekilde bazı çocuklar yazarak öğrenirken bazıları; okuyarak, dinleyerek ya da konuşarak öğrenebilmektedir. Öğretim programlarında her bir öğrencinin durumu göz önünde bulundurularak çeşitlendirmelerde bulunulması, kullanımda esneklik ilkesine örnek verilebilmektedir. Farklı konu örneklerine yer verilmesi, alternatif dil ifadelerine örnekler verilmesi, ölçme ve değerlendirme örneklerine yer verilmesi, öğrencilerin dil becerilerini geliştirebilmeleri için çeşitli yöntem ve tekniklere değinilmesi kullanımda esneklik ilkesine örnek verilebilmektedir. “Çocukların bireysel farklılıkları dikkate alınarak öğrenme sürecinde kullanılan materyaller, yöntem ve teknikler çeşitlendirilmelidir” (Maarif Vakfı, 2020, s. 91). Bu farklılıklara dikkat edilerek yapılan çeşitlendirmeler hem öğrencilere hem de öğretmenlere çeşitli alternatifler sunmaktadır. Öğrencilerin öğretim ortamlarında kullanabilecekleri söz varlıklarına yer verilmesi ve küçük yaşlardaki çocukları

gözlemleyebilmeleri için öğretmenlere çeşitli yöntem ve tekniklerin dil öğretim programlarında sunulması gerekmektedir. Bunlarla birlikte öğretmenlerin gözlem yaparken kullanabilecekleri araç ve gereçlere gerekli örneklerin verilmesi de kullanımda esneklik ilkesinin öğretmenlere de kılavuz niteliğini taşıdığı anlamına gelmektedir.

Öğretimin daha verimli olması için öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde etkinliklerin tasarlanması gerekmektedir.

Basit ve anlaşılır kullanım ilkesi: Tasarımı kullanacak kişilerin bilgi düzeylerine uygun olacak, herkesin anlayabileceği şekilde kullanabilmesidir. Başka bir anlatımla tasarım, farklı bilgi ve beceri düzeylerindeki bireylere uygun olabilmeli, bilgiler önem dereceleri dikkate alınarak sunulmalı ve bireylere süreçlere ve sonuçta geri bildirim sağlanmalıdır (Demir Başaran, 2022, s. 48). Tasarımların hiçbir şarta bakmadan insanların en kolay ve rahat biçimde anlayabileceği şekilde yapılmasına önem verilmektedir. Bu tasarımlarda herhangi yaş, cinsiyet ve yetenek farkı aranmaz. Hazırlanan tasarımların basit ve anlaşılır olabilmesi için gereksiz ayrıntılardan uzak durulması da diğer bir önemli noktadır. Tasarımlarda gereksiz ayrıntılara yer verilmesi, insanların tasarımları anlamasını zorlaştıracaktır. Basit ve anlaşılır kullanım ilkesinde tasarımlar; kullanıcıların arzularını, beklentilerini karşılamalıdır. Ayrıca bu ilkede tasarımların üzerinde yer alan tanıtıcı bilgilerin sırası, önem sırasına göre olmalıdır. Bilgiler karışık bir şekilde verildiği takdirde insanlar tasarımları nasıl kullanması gerektiğini zor anlamaktadır (Zeyrek Çepehan, 2022, s. 11).

Tasarımları kullanan insanların, tasarımları ellerine aldığında ne olduğunu tahmin edebilmeleri veya içlerinde ne olduğunu hissetmeleri gerekmektedir. Bu durum, insanların sezgileriyle ilgilidir. Bu sebepten dolayı tasarımlar hazırlanırken bunların sezgilere dayalı olması gerekmektedir. Bu bağlamda Dikel'e (2019) göre basit ve anlaşılır kullanılabilirlik ilkesinin özellikleri şu şekildedir:

- Tasarımların mümkün olduğunca açık ve anlaşılır olması gerekmektedir.
- Tasarımlar gereksiz ayrıntılardan uzak olmalıdır. Böylelikle insanlar tasarımları daha rahat kullanmaktadırlar.

- Tasarımlarda bilgilerin karışık bir şekilde verilmemesi gerekmektedir. Bilgiler düzenli ve önem sırasına göre ayarlanarak kullanıcılara verilmelidir.
- Tasarımların insanların sezgilerine göre yapılması gerekmektedir.
- Tasarımı kullanım esnasında ve sonucunda kullanıcılara algılayabilecekleri uygun dönütler verilmesi gerekmektedir.

Eğitim; geçmiş dönemlerde öğrencileri pasif kılmakta, öğretmen merkeziliği esas alarak gerçekleştirilmekteydi. Bu durum da öğretim ortamlarında gereken verimin alınmamasına ve öğretim ortamlarında engellerin oluşmasına sebep olmaktaydı. Teknolojinin ve eğitimin gelişmesiyle engellerin kalkması hedeflenmiştir.

“Öğretim anlaşılırdır, öğrenenler için en erişilebilir şekilde sağlanır; dil, öğrenme seviyeleri ve sunumun karmaşıklığı ayarlanır; öğrenci ilerlemesi, amaçları ve öğretim yöntemlerini gerektiği gibi düzenlemek için sürekli olarak takip edilir” (Aydın Kurt, 2016, s. 64). Eğitimin herkes tarafından anlaşılabilir olması eğitim ve öğretimde kullanılan bilgilere bütün öğrencilerin, çocukların erişebilmesi ve erişebildikleri bu bilgileri rahat biçimde kullanabilmeleri gerekmektedir.

Dil öğretim programlarında da her kademenin kazanımlarının açık ve net bir dille ifade edilmesi, programı kullanan herkesin algılamasını kolaylaştırmaktadır. Aynı şekilde öğretim ortamlarında kullanılabilir materyallere, örneklerle değinilmesi; bu materyallerin olabildiğince sade ve anlaşılır bir dille belirtilmesi, açıklanması herkes tarafından anlaşılabilirliğin olmasını sağlamaktadır. Çocukların dil beceri gelişimlerinin doğru bir şekilde gerçekleşmesi için öğretim esnasında Türkçenin mümkün olduğunca açık şekilde aktarılması gerekmektedir. Temaların, konuların öğretim programında belirtildiği gibi yakından uzağa verilmesi, somut örneklerden başlayarak soyuta doğru gidilmesi basit ve anlaşılabilirlik ilkesine uygun olduğunu göstermektedir. Öğretim programlarında dil ifadelerinin olabildiğince herkesin algılayabileceği şekilde verilmesi, iletişimsel ifadelerin kısa ve açık biçimde programda aktarılması, söz varlığında basit ifadelerin verilmesi basit ve anlaşılır kullanım ilkesine örnek olarak verilebilmektedir.

Öğretim sırasında etkinliklerin, materyallerin kolay bir biçimde ulaşabilir olması, konuların sunuşu, öğrencilerin anlayabileceği şekilde tasarlanması basit ve anlaşılır kullanım ilkesidir. Evrensel tasarım kavramının asıl amacı, engellerin ortadan kaldırılmasıdır. Bu sebeple eğitim öğretimde engellerin ortadan kaldırılması için dil öğretim programlarında basit ve anlaşılır kullanım ilkesine yer verilmesi gerekmektedir. Böylelikle bütün öğrencilerin ve çocukların bilgileri basit ve kolay biçimde anlaması sağlanacaktır.

Algılanabilir bilgi ilkesi: Tasarımların etkili ve kullanan kişilerin anlamasını kolaylaştırıcı bilgilerin yer alarak insanlara aktarılmasıdır. Çevresel etkenler, şartlar bu ilke de aranmamaktadır. İnsanların duyuşal özelliklerine, becerilerine bakılarak ürünler ile alakalı bilgilerin etkili bir biçimde kullanan kişilere sunulması evrensel tasarımda algılanabilir bilgi ilkesini açıklamaktadır (Karagöz, 2022, s. 22).

Tasarımları kullanan kişilere çeşitli yöntemler sunulması, algılanabilir bilgi ilkesinde önemlidir. Çeşitli yöntemler arasında resimler, sözel ifadeler vb. bulunmaktadır. Örnek olarak teknolojik bir ürün satın alındığı zaman kullanım kılavuzunda bilgilerin resimlerle anlatılması ya da yazıların açık renkli bir zemin üzerinde koyu harflerle yazılması, algılanabilir bilgi ilkesiyle ilgilidir. Aynı şekilde koyu bir rengin üzerinde açık renkli harflerin, yazıların olması da algılanabilir bilgi ilkesiyle alakalıdır. Bir tasarımda bazı bilgilerin kalın yazılması insanların bilgileri daha kolay fark etmesini sağlamaktadır. Bu durum, tasarımlarda mevcut bazı mühim bilgilerin algılanmasını en üst seviyeye çıkarılmasını da göstermektedir. Ayrıca asıl önemli noktaların, yani temel bilgilerin okunabilirliğinin kaliteli ve etkili olmasını sağlamakta ve ayırt edilebilirliğini, anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Tasarımlarla ilgili bir kılavuzun oluşturulması, insanların hayatını daha kolaylaştırmakta ve rahatlatmaktadır.

Her öğrencinin ve çocuğun katılımının sağlanabilmesi için öğretim programlarında algılanabilir bilgi ilkesinin uygulanması ve bu uygulamaların yapılması, hedeflere ulaşılabilmesi için oldukça önemlidir. “Bu ilke de tasarımın, ortam koşullarını ve kullanıcıların duyuşal yeteneklerini dikkate almadan gerekli bilgileri kullanıcıya etkili bir şekilde iletme özelliği anlatılmak istenir” (Demir Başaran, 2022, s. 48-49). Örneğin tema kapsamı belirlenirken dil ifadelerinde farklı örneklere yer verilmesi, tema kapsamını herkesin daha kolay

algılayabilmesi içindir. Aynı şekilde her yaş aralığında söz varlıklarına ait birden çok örneklerin dil öğretim programlarında yer alması, o yaş aralığındaki söz varlıklarının daha rahat bir biçimde anlaşılmasını sağlamaktadır.

Hata için tolerans ilkesi: Ürünü kullanacak kişilerin ürünü oluştururken ona herhangi bir zarar gelmemesi için oluşabilecek tehlikeleri en aza indirmek ya da ortadan kaldırmak hata için tolerans ilkesidir. İnsanların bir ürünü kullanırken kullanıcıların kendi kontrolleri dışında bir zarar görmesinin engellenmesi, hata için tolerans ilkesine uygun olduğunu göstermektedir. Bu ilkenin özellikleri şu şekildedir:

- Kullanım oranı en fazla olan tasarımları herkesin rahatlıkla ulaşabileceği yere çıkarmak.
- İnsanların sağlığına zarar verebilecek tehlikeli malzemeleri ortadan çıkarmak.
- Doğru ve hatasız tasarımlar sergilemek.
- Ürünleri kullanan bireylerin kendi istekleri dışında yapabilecekleri herhangi bir hata oranını ortadan kaldırmak için gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasını sağlamak (Akdemir, 2022, s. 13).

Öğretim için hazırlanacak etkinliklerin ya da materyallerin zaman kullanımına dikkat edilerek hazırlanması, öğretim programlarına uygun olacak şekilde yapılması ya da dil öğretim programlarında kademelerin dışında temaların belirlenmemesi, kazanımların seviyeye uygun şekilde belirlenmesi hata için tolerans ilkesidir.

Düşük fiziksel çaba ilkesi: Hazırlanan tasarımların mümkün olabildiğince en az çabanın harcanarak rahat bir şekilde kullanılmasıdır. Tasarımların kullanımında kullanıcıların yorgunluğunu en aza indirmektedir. Tasarımları kullanacak kişilerin vücutlarını aynı pozisyonda tutabilecekleri şekilde tasarlamaları gerekmektedir. Tasarımı kullanırken gereksiz yere tekrar edici hareketlerden uzaklaşmalarını sağlayacak tasarımların tasarlanması gerekmektedir (Dikel, 2019, s. 26).

Eğitim ve öğretimde kullanılacak tüm malzemelerin, bilgilerin herkes tarafından ulaşılabilir olması önem arz etmektedir. Öğrencilerin ve çocukların

düşük fiziksel çaba ve rahatlıkla bütün kaynaklardan, bütün bilgilerden verim alabilmesi gerekmektedir. Bu sebepten dolayı dil öğretim programlarında da herkesin kaynaklara, bilgilere, içeriklere, materyallere vb. durumlara ulaşma engeli yaşamaması, düşük fiziksel çaba ilkesidir. Basit ve anlaşılır kullanım ilkesiyle düşük fiziksel çaba ilkesi birbiriyle bağlantılı ilkelerdir. Yani öğretim içerisinde tüm öğrencilerin hedeflenen dili mümkün olduğunca basit biçimde anlaması ve bunun için herhangi bir çaba sarf etmemesi bunların birbiriyle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi: Oluşturulan tasarımların her insanın fiziksel özelliklerine (vücut boyları, hareket etme şekilleri, duruşları vb.) uygun olarak yapılmasıdır. “Yaklaşım ve kullanım için boyut ve alan, öğrenenler için öğrenme sürecinde dâhil oldukları tüm fiziksel ortamlarda engelsiz bir bakış açısının sağlanmasını ifade etmektedir” (Aydın Akkurt, 2016, s. 159). Eğitim sırasında tüm öğrencilerin tasarımlara ulaşmasına imkân sağlanarak engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Her yaştan, cinsiyetten, engel durumu olan kişiler ile birlikte eğitim öğretimin yapılması ve tasarımların insanların fiziksel özelliklerine göre yapılıp hazırlanması, dil öğretim programlarının bu doğrultuda oluşturulması, yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesidir.

C. Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme

Çağımızda her öğrencinin birbirinden farklı ihtiyaçları vardır. Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için öğretmenlerin birçok materyalden yararlanması gerekmektedir. Materyallerden yararlanırken öğrencilerin geçmiş dönemlerdeki gibi sadece bilgiyi öğrenmelerine yönelik değil öğrenecekleri bilgiyi daha anlamlı ve kalıcı bir hâle getirmelerine dikkat edilmelidir. Öğrenmenin doğru bir biçimde gerçekleşebilmesi için öğrenen kişinin gayreti, okul dışında olan sosyal ortamı, bir bilgiyi öğretme gibi öğelerin olması gerekmektedir. Bu öğelerin arasında asıl hedef, öğretmedir. Öğretme olmadığı bir durumda eğitim ve öğretim etkili bir şekilde sağlanamaz. “Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme, eğitim deneyiminin tüm faktörlerini kapsayarak eğitimin erişilebilir hâle getirilmesini amaçlar” (Burgstahler, 2009: 3’ten akt. Sağlam, 2022, s. 16).

Tasarımı yapan kişiler, tasarımı oluştururken hedef kitle olarak yalnızca belli bir kesimden oluşan insanları seçmemelidir. Toplumda var olan herkese yönelik tasarımların oluşturulmasına özen gösterilmelidir.

Günümüzde teknolojik gelişmeler arttıkça öğrencilerin bireysel farklılığı da artmaktadır. Öğretmenlerin de artan öğrenci çeşitliliğine göre dersine girdiği öğrencilerini tanıması, onları keşfetmesi gerekmektedir. Tanıdığı ve keşfettiği öğrencilere göre bilgileri vermeli, öğrencilerin karşısına çıkan engel durumlarını onlara göre ortadan kaldırmalıdır. Yüzlü'ye (2017) göre evrensel tasarıma dayalı öğrenme kavramı; insanların işine yarayacak, işlerine uyumlu olacak yöntem ve konuyla ilgili materyaller ve uygun değerlendirmelerin yapılmasıdır.

Öğretimde ortaya çıkan bireysel farklılıklar nedeniyle eğitim ve öğretimde engeller oluşmaktadır. Oluşan engellere göre etkinlikler, tasarımlar oluşturulmalıdır. Tarihî bir müzeyle ilgili olan nesnelere bakıldığında orada bulunan her öğrencinin onları anlayabilmesi için nesneler hakkındaki bilginin yazılı ve sesli olarak aktarılması sağlanabilir. Bu durum, evrensel tasarıma dayalı öğrenmeyi açıklamakta ve oluşabilecek engelleri azaltmaktadır. Çünkü bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmuştur. Aynı zamanda bazı kişilerin görmede bazı kişilerin işitmede farklı engelleri vardır. Nesnelerin sergilenerek bilgilerin yazılı olarak verilmesi, işitme sorunu olan kişilerin düşünülmesi sağlanmaktadır. Eğitim ortamında tasarımlar hazırlanırken ifadelerin hem yazılı hem görsel olarak sunulması bütün öğrencilere çoklu öğrenme imkânı sağlamaktadır.

“Öğrenmede evrensel tasarım, insanların nasıl öğrendiğine dair bilimsel verilere dayanarak tüm insanlar için öğrenme ve öğretmeyi geliştirmek ve yararlı hâle getirmek için bir çerçevedir” (CAST, 2020). Her bireyin farklı geçmiş yaşantıları, öğrenme biçimleri, ilgi ve yetenekleri aynı zamanda problemleri, engelleri mevcuttur. Tam olarak bu noktada evrensel tasarıma dayalı öğrenme kavramı devreye girmektedir. Çünkü yapılan öğretime ve bilgilere herkesin ulaşabilmesi esas kılınmaktadır. Var olan problemleri, engelleri herkes için ortadan kaldırmak hedeflenmektedir. Evrensel tasarıma dayalı öğrenme her öğrencinin öğrenme ortamlarında olan engellere ve oluşabilecek engellere karşı alternatif çözümler oluşturulmasını sağlamaktadır. Materyallerin, yöntem ve tekniklere ve bireysel farklılıklara dikkat edilerek hazırlanması gerekmektedir. Bu şekilde ilerlendiği zaman öğretim ortamlarında sadece belli bir kesimin değil

bütün öğrencilerin başarı göstermesi sağlanmış olacaktır. Zira evrensel tasarıma dayalı öğrenme kavramının en önemli amaçlarından biri, öğretim sırasında bütün öğrencilerin başarıyı yakalayabilmelerini sağlamaktır.

“Evrensel tasarımın amacı fiziksel ortamdaki engelin ortadan kaldırılması iken öğrenmede evrensel tasarımın amacı öğrenme ortamlarındaki engellerin ortadan kaldırılmasıdır” (Demir Başaran, 2022, s. 52). Okullarda öğretim gerçekleştirilirken evrensel tasarıma dayalı öğrenme kavramının amacına bakılarak öğretimin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Evrensel tasarıma dayalı öğretim programının amacı, öğrencilerin sadece belirli bilgi ve becerilerde uzmanlaşmaları değil aynı zamanda öğrenmede uzmanlaşmalarında, bir anlamda uzman öğrenciler olmalarında onlara yardımcı olmaktır. Bunun için uzman öğrencilerin bazı karakteristik üç özelliği vardır (Demir Başaran, 2022, s. 52):

- Stratejik, becerikli ve hedef yönelimli olma
- Bilgili olma
- Amaçlı ve öğrenmeye motive olma (CAST, 2011)

Stratejik, Becerikli ve Hedef Yönelimli Olma: Öğretim sırasında öğrencilerin bilgileri daha anlamlı ve kalıcı bir biçimde öğrenebilmeleri için kendi planlarını ve stratejik yöntemlerini oluşturarak ilerlemeleri gerekmektedir. Her öğrencinin ilk önce hedeflerini belirleyerek hedef yönelimli olması gerekmekte ve belirledikleri hedeflere yönelik ek kaynaklardan faydalanılması öğretimini daha hızlandırır ve kalıcı kılmaktadır (Demir Başaran, 2022, s. 52-53).

Bilgili Olma: Her öğrenci yeni bilgi öğreneceği zaman önceki öğrenmiş olduğu eski bilgilere ihtiyaç duymaktadır. Öğrenmelerinin daha iyi olabilmesi için bilgilerini önceki bilgilere göre yapılandırması ve yeni bilgilere uygun yardımcı ek kaynaklar belirlemesi gerekmektedir. Böylelikle öğrenecekleri yeni bilgilerini neye nasıl dönüştürecekleri hakkında bilgi sahibi olmaktadır (Demir Başaran, 2022, s. 52-53).

Amaçlı ve Öğrenmeye Motive Olma: Öğrenmelerini plan ve amaçlarına uygun gerçekleştirmiş öğrencilerin yeni bilgilere karşı ilgileri artmaktadır. Çünkü hedefini gerçekleştirmiş olan her birey, kendini yeni öğrenmelere açık hâle

getirmektedir. Ayrıca amaçlarına uygun öğrenmelerini gerçekleştirmiş öğrenciler, motivasyonlarını her zaman daha üst seviyede tutmaktadır. Bu tarz öğrenmeler; her öğrenci için öğrenmeyi daha etkileyici, ilgi çekici ve istekli kılmaktadır. “Uzman öğrenciler, öğrenmenin ustalığı ile motive olmuşlardır ve yeni öğrenmeler için isteklidirler. Öğrenmede hedefe yöneliktirler, kendileri için zorlayıcı öğrenme hedeflerini nasıl koyacaklarını ve bu hedeflere ulaşmak için gerekli olan çaba ve direnci nasıl sürdürebileceklerini bilirler” (Demir Başaran, 2022, s. 53). Yeni planlar, yeni adımlar gerçekleştirmektedirler. Öğrenme böylelikle daha sağlıklı biçimde olduğu için öğrenciler, bu durumlarda öz eleştiri yaparak daha önce yaptıkları hatalarını da görmektedirler.

D. Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme İlkeleri

Evrensel tasarıma dayalı öğrenme; öğrencilerin daha çok dikkatini ve ilgisini çekecek, etkili ve anlamlı derslerin işlenmesiyle gerçekleşmektedir. Öğrencilere ve öğreticilere rehberlik eden bazı ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkeler;

- Birden fazla temsil yöntemi sağlamak (Öğrenmenin Ne’si)
- Birden fazla eylem ve ifade yöntemi sağlamak (Öğrenmenin Nasıl’ı)
- Birden fazla katılım yöntemi sağlamak (Öğrenmenin Neden’i) (Demir Başaran, 2022, s. 53)

1. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak

Öcal Dörterler’e (2023) göre her öğrenci, öğreticilerin sunmuş oldukları bilgileri zihinlerinde farklı şekillerde anlamakta ve farklı şekillerde yorumlamaktadır. Örnek olarak bazı öğrencilerin resimlerden yola çıkarak anlamaları daha kuvvetliken bazı öğrenciler de bilgileri duyarak bazı öğrenciler de yazarak ya da yazılı metinleri okuyarak daha iyi öğrenebilmektedir. Her bireyin farklı biçimde öğrenme tarzı olduğu gibi öğrenme engeli olan öğrencilerin de birbirinden farklı öğrenme biçimleri bulunmaktadır. Bunun için öğreticilerin de öğrencilere alternatif seçenekler sunması gerekmekte ve öğrencilerin öğrenme yöntemlerinin “Ne?” olduğunu anlayabilmesi gerekmektedir. Öğreticilerin de bilgileri aktarırken iletişim araçlarından faydalanması gerekmektedir. İletişim araçlarından faydalanılmadığı zaman öğrencilerde

engeller ve problemler ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde materyaller tasarlanırken onların beş duyu organına hitap edecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.

a. Algılama İçin Seçenekler Sunma

Öğrenciler, farklı yollarla konuları algılamaktadır. Yavuzarslan'a (2018) göre aynı konuyu ya da bilgiyi aktarırken farklı yöntemlerle öğrencilere göstermek ya da herhangi bir metnin yazı boyutunun öğrencilerin seviyesine göre ayarlanması, öğrencilerin algılamasını kolaylaştırmaktadır. Bir öğrenci yazarak algılayıp öğrenirken bir diğer öğrenci de dinleyerek algılayıp öğrenebilmektedir. Öğretmenler, tek bir yöntem ya da yol ile sunumlarını hazırlayıp etkinliklerini yaparlarsa bu durum her öğrencinin ele alınan konuyu anlamamasına neden olabilmektedir. Her öğrencinin konuyu anlamasını sağlamak için öğretmenlerin öğrenim sürecinde yapması gereken bazı şeyler vardır. İşiterek öğrenen öğrenciler için konuyla ilgili videoların hazırlanması gerekmektedir. Videolar hazırlanırken onların hem sesli hem de alt yazılı olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Böylelikle konuyla ilgili video izletilirken görme sorunu olan öğrenciler, işiterek konuyu anlayabilmekte; işitme sorunu olan öğrenciler alt yazı sayesinde konuyu görerek algılayabilmektedir.

Sınıf ortamında bütün öğrencilerin konuyu anlayabilmesi için öğretmenlerin karmaşıklıklardan uzak durması gerekmektedir. Çünkü karmaşık olan bilgiler, öğrencilerin zihinlerinde problemlerin oluşmasına neden olmaktadır.

Öğretmenler, dersleri genellikle kitaplardan yola çıkarak metinlerle işlemektedirler. Öğretmenler dersleri kitaplarla işlemek yerine o gün işlenecek olan konuyla ilgili kitapta olanları grafiklere, resimlere, animasyonlara vb. dönüştürürse öğrencilerin kitapta var olan metinleri anlaması daha kolaylaşmaktadır.

b. Dil, Matematiksel İfadeler ve Semboller İçin Seçenekler Sunma

Bir öğrenci kavramı zihninde açıklığa kavuşturup netleştirirken diğer bir öğrenci aynı kavramı zihninde netleştiremez. Öğretmenlerin de bilgileri öğrencilere sunarken herkesin anlayabileceği şekilde açık ve net bir biçimde sunması gerekmektedir (Cin, 2023, s. 22).

c. Kavrama İçin Seçenekler Sunma

Yapılan derslerde eğitimin temel hedefi, öğrencilerin yeni öğrenecekleri bilgileri nerede ve nasıl kullanması gerektiğini bilmesidir (Yavuzarslan, 2018, s. 22). Bir öğrenci görmüş olduğu bilgiyi nerede kullanacağını bilmiyorsa orada bazı sorunlar vardır. Bu sorunun giderilmesi için öğretmenlerin önceki bilgilerle bağ kurması gerekmektedir. Öğretmen, önceki bilgilerle bağ kuracak ki öğrenciler, yeni öğrenecekleri bilgileri nerede ve ne şekilde kullanabileceklerini kavrasınlar. Öğrencilerin bilgileri kavrayabilmeleri ve kullanabilmeleri için öğretmenin öğrenim sürecinde ezberden uzak, sınıftaki bütün herkesi dâhil edecek şekilde öğretim yapmasına ve bilgilerin kavranmasına dikkat etmesi gerekmektedir.

2. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak

Öğrencilerin nasıl bilgileri öğrenirken ne şekilde öğrendiği önemliyse öğrendikleri bilgiyi aktarmaları, kendilerini ifade edebilmeleri de oldukça önemlidir. Bazı kişiler kendilerini konuşarak ifade etmektedir. Bazı kişiler de kendilerini yazarak daha iyi ifade edebilmektedir (Cin, 2023, s. 24). Örneğin, fiziksel eylemler için öğrencilerin öğrenme ortamlarında hareket etmelerini sağlamak öğrenciler için iyi olacaktır. Kendisini ifade ederken zorlanan öğrenciler için medya araçları kullanılmalı, öğrenme ortamında arkadaşlarıyla iletişim kurmaları sağlanmalıdır. Aynı şekilde kendisini ifade etmekte zorlanan öğrenciler için kompozisyon gibi etkinlikler yapılmalıdır. Kompozisyonlar yazdırılırken öğrencilerin düşüncelerini dışarıya aktarabileceği ve ilgisini çekeceği konuların olmasına dikkat edilirse evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkelerine uygun öğrenme amaçları gerçekleştirilmiş olur.

a. Fiziksel Etkinlik İçin Seçenekler Sunmak

Öğrencilerin zihinlerinden geçenleri dışarıya aktarabilmeleri, kendilerini ifade edebilmeleri için öğretmenlerin olabildiğince fazla alternatifler üretmesi gerekmektedir. Öğrencilerin hareket hâlinde olabilmeleri için mümkün olduğunca sınıf içerisinde bulunan bütün öğrencilerin etkileşim hâlinde olabileceği etkinliklerin hazırlanması gerekmektedir. Fiziksel etkinlikler için öğrencilerin yapılan etkinlikleri yanıtlaması istenebilir. Teknolojik aletler için materyaller tasarlanarak sınıf içerisinde bütün öğrencilerin öğrenim sürecine yani derslere

dâhil olması sağlanabilir. Örnek olarak öğrencilere dersle ilgili metni dinleme seçeneği yapmak verilebilir (Cin, 2023, s. 25).

Öğrenim esnasında öğrencilere yalnızca teknolojik araç sağlamak yeterli olmayacaktır. Bütün öğrencilerin eşit oranda kullanabileceği, erişebileceği teknolojik araç gereçler sağlamak gerekmektedir.

b. İfade ve İletişim İçin Seçenekler Sunmak

Sınıf ortamında bilgi aktarıldıktan sonra öğrencilerin neyi, nasıl öğrendiğini ya da neyi, hangi miktarda öğrendiklerini anlamak zor bir durumdur. Bunu öğretmenlerin anlayabilmesi için de öğrencilere çeşitli görevler vererek iletişim ile anladıklarını aktarmasını istemek doğru olacaktır. Bir konu hakkında gerekli olan bilgilere öğrencilerin erişimi sağlandıktan sonra sözlü ya da yazılı bir şekilde kendilerini ifade etmeleri, akranları ve öğretmeniyle iletişim hâlinde olmaları sağlanmalıdır. İletişimin sağlanması için çoklu medya araçlarından faydalanılabilir. Öğrencilerden bilgiyle ilgili yalnızca yazı yazma yöntemiyle cevaplar vermesini sağlamak yerine daha verimli ve etkili olabilecek öğrenme ortamları hazırlanabilmektedir.

Öğrenim esnasında öğrencilerden anlatılan konuyla ilgili çizimler yapmasını istemek, öğrenim esnasında ifade ve iletişim için seçenekler sunmaktadır. Örneğin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerden kendi oluşturdukları kil tabletlerden çivi yazısı yazmalarını istemek ve bunları sergilemek ile birlikte sınıf ortamında aktivite sağlanmış olunacaktır. Öğrencilerin düzeyleriyle uyumlu olacak şekilde sosyal medya araçlarından ve etkileşimli iletişim araçlarından faydalanılabilmektedir. Aynı doğrultuda öğrencilerin el becerilerine uygun biçimde materyaller tasarlanması, çoklu ortamların oluşmasına olanak sağlanması problem çözme becerilerinde öğrencilere sunulacak yöntemlerdir (Yavuzarslan, 2018, s. 35). Bu tarz yöntem ve tekniklerin ders sürecinde uygulanması, öğrencilerin ifade becerilerini geliştirecek ve iletişim konusunda onlara farklı alternatif seçenekler sunacaktır.

3. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak

Öğrencilerin bir konuyu zorlanmadan rahat bir biçimde öğrenebilmeleri için o konudan etkilenmeleri oldukça önemlidir. Yüzlü'ye (2017) göre her öğrencinin öğrenme konusunda güdülenmesi, isteklendirilmesinde farklılıklar vardır.

Öğrenme sürecini aktif kılmak, öğrenme sürecine olan katılımlarını sağlamak için öğrencilerin katkıları oldukça önemli ve büyüktür. Çünkü öğrenim sürecinde öğrencilerin katılımları gerçekleşmezse etkili ve kalıcı bir öğrenme gerçekleşmez. Etkili ve kalıcı öğrenme gerçekleşmediği gibi öğrencilerin konuya yönelik motivasyonu da düşmektedir. Cin'e (2023) göre her öğrencinin öğrenmeye olan isteği aynı değildir. Bazı öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgisi varken bazı öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgisi yoktur. Bu ilkeyle grup hâlinde çalışmalar verilerek öğrencilerin öğrenmeye olan ilgileri arttırılabilmektedir. Böylelikle öğrencilerin tüm dikkatleri konuya yönelecek ve konuya olan ilgileri artacaktır. Örneğin bazı öğrenciler kendini ifade etme konusunda problem yaşamadığı, kendine olan öz güvenini iyi seviyelerde tutabildiği için onların öğrenim sürecine olan katkıları en üst seviyeye çıkabilmektedir. Fakat bazı öğrencilerde de tam tersi durum görülebilmektedir. Çünkü bazı öğrencilerin öz güvenleri gelişmemiş olabilir, bu öğrenciler çekingen bir yapıya sahip olabilir. Bu nedenlerin öğrencide olması, öğrenim sürecine olan katkısını oldukça etkilemekte ve konuya olan motivasyonunu düşürmektedir. Her öğrenciye uygun tek bir katılım yöntemi yoktur. Öğrencilere birden fazla katılım seçenekleri sunmak gereklidir. Aşağıda bu üç temel ilke belirtilmiştir:

Çizelge 1 ETDÖ İlkeleri Katılım Yöntemi

Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak	• Algılamalar için seçenekler sunmak • Dil, matematiksel ifadeler ve semboller için seçenekler sunmak • Kavrama için seçenekler sunma
Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak	• Fiziksel etkinlik için seçenekler sağlamak • İfade ve iletişim için seçenekler sunmak • Yürütücü işlevler için seçenekler sunmak
Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak	• İlgiyi işlevsel kılmak için seçenekler sunmak • Çaba ve devamlılığı desteklemek için seçenekler sunmak • Öz düzenleme için seçenekler sunmak

Kaynak: Demir Başaran, 2022, s. 54

Çizelge 1 incelendiğinde evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkelerinin katılım yöntemi görülmektedir. Bu doğrultuda Sağlam'a (2022) göre katılım yönteminin öğrenci çeşitliliği ve öğrencilerin gelişimlerine, öğrenmesine yönelik oluşturulan ilkeler olduğu söylenebilir. Aynı doğrultuda Cin'e (2023) göre evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkeleri katılım yöntemi; kişilere yol gösterici

konumunda olmakla birlikte öğreticilere, araştırma yapan kişilere, programcılara örnek çeşitliliği oluşturmaktadır.

a. İlgiyi İşlevsel Kılmak İçin Seçenekler Sunmak

Öğretmenlerin asıl amaçlarında işlenecek olan bilgiyi sunabilmek için öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekecek konular seçerek bilgilerin sunulması, öğretilmesi vardır. Çünkü Cin'e (2023) göre öğrenciler öğrenecekleri bilgiye karşı ilgili olmadıkları zaman onların bilgiyi öğrenme ihtimalleri de düşüktür. Öğretmenler,  ğrencilerin ilgisini çekecek konular seçmelidir. Böylelikle  ğrencilerin bilgileri daha rahat kullanmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda öğrenim sürecinde oldukça etkin ve aktif bir rol almaktadırlar. Tam tersi bir durumda öğrencilerin öğrenmiş oldukları bilgileri kullanmaları oldukça güç olacaktır. Örneğin  ğrencilerin dikkatini çekecek konularda deney yapmalarını sağlamak, öğrencilerin konuya olan ilgilerini arttırarak öğrenim sürecini daha işlevsel hâle getirmektedir. Aynı zamanda konuların günlük yaşamla bağlantılı olması da öğrencilerin ilgisini çekecek ve konuya olan ilgisini arttıracaktır.

Öğretmenler,  ğrenme sürecinde öğrencilerin dikkatini azaltacak ya da başka yöne çekecek unsurları en aza indirirse ya da ortadan kaldırırsa öğrenciler için daha güven verici ortam sağlamış olmaktadır. Örneğin gelenekselleşmiş etkinlikleri yaptırırken o etkinliklere birkaç yeni maddeler ekleyerek öğrencilerden o maddelerin neler olduğunu tahmin etmeleri istenebilir. Bilgi aktarılırken ya da bir konu tartışılırken sınıf ortamında sadece birkaç  ğrenci üzerinden değil aksine bütün sınıfın aktif şekilde katılımı sağlanacak şekilde tartışma ortamı yaratılarak öğrencilerin ilgileri çekilebilir. Çok uzun sürede bir çalışma yapılyorsa çalışmaların zamanlamalarında ayarlama yapılabilir. Örneğin çalışmalara kısa kısa aralar, molalar ekleyerek öğrencilerin dinlenmeleri sağlanmış olunacaktır ve öğrenim sürecine olan işlevsellikleri artacaktır.

b.  aba ve Devamlılığı Sağlamak İçin Seçenekler Sunma

Sağlam'a (2022) göre öğrenmenin daha anlamlı olabilmesi için bir çaba olması gerekmektedir. Öğrencilerin yılmadan sürekli olarak öğrenme için gerekli olan motivasyonunun sağlanması gerekmektedir. Çünkü  ğrenciler gerekli motivasyonu sağlarsa kendi amaçlarından ve hedeflerinden haberdar olur ve ne yapmaları gerektiiklerini bildikleri için öğrenme için gerekli olan çabalarını da üst

seviyelere taşırlar. Bunun için öğretmenlerin öğrencileri öğrenme sürecine teşvik etmeleri gerekmektedir. Örnek olarak öğrencileri öğrenme sürecine teşvik etmek için teknolojiden ya da resimlerden yararlanılabilir.

Öğrenme ortamında ve sürecinde öğrencilere etkinlikler yapılırken ya da bilgiyi sunmak için materyaller hazırlanırken oldukça üst seviyede gereksiz zorlayıcı etkinlikler olursa öğrenim sürecinde devamlılığı sağlamak güçleşir. Ancak öğrencilerin düzeylerine uygun etkinlikler planlanıp uygulandığında öğrenciler hem çaba gösterir hem de öğrenme sürecine devamlılık sağlar.

Öğretmen, öğrenme ortalarında öğrencilerin arkadaşlarıyla iletişim kurmalarını ve birbiriyle iş birliği hâlinde çalışmalarını sağlamaktadır. Böylelikle öğrenciler sınıf içerisinde birbiriyle iletişim hâlinde ve iş birliği içerisinde oldukları için onların çabaları ve öğrenim sürecine olan devamlılıkları artacaktır.

E. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı

Maarif Vakfı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde oldukça önemli kurumdur. Vakıf, çeşitli kültürleri bir araya getirerek iyi bir insan olan kişiler yetiştirmeyi gaye edinmiş ve zaman geçtikçe edinilen bu gayeyle uluslararası anlamda da gelişmeye devam etmiş bir kurumdur. İyi bir insan yetiştirmenin yanında Maarif Vakfının edindiği bazı değerler mevcuttur. Bu değerler; iş birliği ve dayanışma, güven, iyilik, şeffaflık, eğitimde kuşatıcılık, ehliyet ve liyakat, evrenselliştir (Maarif Vakfı, 2020, s. 8) Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda son yıllarda meydana gelen gelişmeler, Türkçe öğretiminin uluslararası dil öğretimi standartlarına uygun olarak profesyonel eğitim kadrosuyla yapılması gerekliliğini doğurmuştur. Bu kapsamda Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) esas alınarak Türkiye Maarif Vakfı tarafından Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı hazırlanmıştır. Uluslararası alandaki Türkçe öğretimi için TMV (Bu kısımdan sonra Türkiye Maarif Vakfı, TMV şeklinde gösterilecektir.) eliyle ilk kez böyle bir programın hazırlanmış olması oldukça önemli bir gelişmedir. Bu gelişme, dünya dili olmak yolunda hızla gelişme gösteren Türkçenin daha planlı ve etkili öğretilmesine ortam sağlaması bakımından dikkat çekicidir” (Kaya ve Kardaş, 2020, s. 2).

TMV, okul öncesi dönemden başlayarak bütün kademelerde eğitim vermektedir. Bu bağlamda TMV'nin mevcut durumu aşağıdaki gibidir:

Şekil 3 Türkiye Maarif Vakfı Dergisi Faaliyetleri Güncel Durum Bilgisi

Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı, Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak hazırlanmış bir öğretim programıdır. Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak hazırlanan öğretim programı; öğrencilerin neyi, neleri ve nasıl öğreneceğini, dili öğrendikleri zaman nelere dikkat etmeleri gerektiğini göstermektedir. Ayrıca Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı; öğretmenlerin de neyi, nasıl öğretmesi gerektiğini ve nelere dikkat etmesi gerektiğini gösteren programdır.

Program hazırlanırken belirli bir çerçeve hâlinde oluşturulmaya dikkat edilmiştir. Oluşturulan çerçeve içerisinde alınan hedefler; temel dayanağı, amaçları dikkate alınmış bunların yanında kişilerin seviyeleri, becerileri (dinleme, okuma, konuşma, yazma) bu becerilere ait ele alınan kazanımlar, öğrenme ve öğretme sürecinde ölçme-değerlendirme gibi özellikler çerçeve içerisinde yer alarak program hazırlanmıştır. Böylelikle program hem öğretmenlere hem de öğrencilere örnek niteliği taşımakta olup onlara bir rehber, bir yol gösterici olmaktadır.

Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın içindekiler bölümü, sekiz ana başlıktan oluşmaktadır. Bu ana başlıklar da kendi içinde alt başlıklara ayrılmaktadır. İlk olarak "Giriş, Sunuş, Teşekkür" bölümlerine yer verilmiştir. Birinci ana başlık olarak "Programın Temel Dayanakları ve Yaklaşımı" belirlenmiştir. Birinci bölümün alt başlıkları ise altı bölüme ayrılmıştır. Bu alt başlıklar; temel dayanaklar, temel yaklaşım, dil kullanım alanları ve sosyokültürel bağlamlar, aracılık, kademeli sorumluluk aktarım modeli, programlama tekniği olarak belirlenmiştir.

Öğretim programının ikinci ana başlığı “Programın Genel Amaçları”dır. Ancak bu bölümde herhangi bir alt başlığa yer verilmemiştir. Programın ikinci başlığında genel amaçlar, on madde hâlinde belirtilmiştir. Bu maddeler genel olarak- beceriler (dinleme-okuma) ile birlikte Türkçeyi anlamayı kuvvetlendirme, sözlü bir şekilde üretme ve etkileşim ile Türkçeyi anlatma becerisini kazandırma, Türkçeyi kullanırken parça parça değil bütün hâlinde kullanabilmeyi sağlama fakat bunlarla birlikte Türkçeyi doğru ve özenli kullanabilmeye değinilmiştir. Kültür hakkında öğrencilerin gerekli bilinci yakalaması gibi maddelere değinilerek öğrencilerin programda geliştirilmesi gereken maddelere yer verilmiştir.

Öğretim programının üçüncü ana başlığı “Programın Yapısı” olarak belirtilmiştir. Programın yapısı alt başlıklar hâlinde belirtilerek her başlık açıklanmıştır. Özellikle burada öğretim programı kademelerine değinilmiş ve bu kademeler; okul öncesi dönemi, ilköğretim 1. Kademe (İlkokul), ilköğretim 2. Kademe (Ortaokul), ortaöğretim (Lise) olarak belirtilmiştir.

Öğretim programının dördüncü ana başlığı “Programın Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı” olarak belirtilmiştir. Bu kısımda, süreç içerisinde öğrencilerin değerlendirilmesi dikkat edilmesi gereken temel ilkeler yazılmıştır. Temel ilkeler, dokuz madde hâlinde açıklanmıştır. Bu ilkelere göre ölçme ve değerlendirmenin bütüncül bir biçimde yapılması gerekmektedir. Süreç içerisinde gerçekleştirilen çalışmalara, etkinliklere yer verilir. Öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak değerlendirme yapılır. Çünkü öğrencilerin bireysel farklılıkları; kültürü, aile yapısı, dili, öğrenme stili gibi farklılıkları mevcuttur. Değerlendirme hem süreç hem de sonuç odaklı yapılmalıdır. Çünkü öğretim programına göre hem alternatif hem de geleneksel değerlendirme yapılmaktadır. Ölçme ve değerlendirme ilkelerinden bir diğeri ise değerlendirme yapılırken işlevsel özelliklere dikkat edilmesi ve bu özelliklere odaklanmasıdır. Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda, biçimlendirici ölçme ve değerlendirme sürecinde neler yapılması gerektiğinden de bahsedilmektedir. Süreç içerisinde veya sonunda öğrencilere ders ile ilgili sözlü sınavlar, öğrencilerin haberi olmadan onları değerlendirebilecek küçük sınavlar, görevler, ödevler, projeler yapılmalıdır. “Biçimlendirici değerlendirme sürecinde, süreç temelli alternatif ölçme yaklaşımına dayandırılarak oluşturulan sınıf içi ve

dışı tekniklerin yanı sıra yazılı ve sözlü sınavlar, habersiz küçük sınavlar, görevler, ev ödevleri ve sınıf içi/dışı projelere de başvurulmaktadır” (Maarif Vakfı, 2020, s. 33). Ayrıca Türkiye Maarif Vakfı Öğretim Programı’nda ölçme ve değerlendirmede kullanılan tekniklere ve uygulamalara yer verilmektedir.

Çizelge 2 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda Dil Becerilerine Ölçme ve Değerlendirmede Kullanılan Teknikler ve Uygulamalar

Beceriler	Uygulamalar	Teknikler
Dinleme / İzleme	Metinle ilgili resimleri eşleştirme yapma, sözleri ayırt etme, metnin amacını anlayabilme, öğrencilerin metni dinlemesi ve herhangi bir eylemi tamamlamalarını sağlama vb.	Görüşme, anlama testleri, boşluk doldurma, cümle doldurma tekniği, puanlama anahtarı, kontrol listeleri, ürün dosyası, öz, akran, grup, turum değerlendirme ölçeği vb.
Konuşma	Drama, tartışma, grup çalışmaları, belirli durumlarda kısa kısa cevaplar verme, görüş paylaşımlarının yapılması, olayı başkalarına aktarma,	Görüşme, gözlem, puanlama anahtarı, ürün dosyası vb.
Okuma	Metinde verilen bilgileri eşleştirme yapma. Bu eşleştirme görsel eşleştirme de olabilir. Metnin başlığını bulma, metnin amacını anlama,	Görüşme, anlama testleri, boşluk doldurma, cümle doğrulama tekniği, gözlem, dereceli puanlama anahtarı, kontrol listeleri, ürün dosyası, öz, akran vb.
Yazma	Form doldurma, yazma planı oluşturma, liste hazırlama, tabloya göre metin oluşturma, yeniden yama, kısa notlar alma, cevaplar hazırlama, notlar oluşturma, giriş yazma, özet yazma vb.	Görüşme, açık uçlu sorular, boşluk doldurma, gözlem, dereceli puanlama anahtarı, kontrol listeleri, ürün dosyası, öz, akran, grup ve tutum değerlendirme ölçekleri vb.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 34

Çizelge 2’de, Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda Türkçe öğreten öğretmenlere, ders kitaplarını yazan kişilere ve materyal geliştiren kişilere önerilerde bulunmaktadır. Çünkü önerilen genellikle derslerde kullanılan uygulamalar ve tekniklerdir. Programda her beceriye yönelik uygulama önerileri ve tekniklerinden bahsedilmiştir. Bahsedilen bu uygulama ve teknikler ile öğrencilerin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin derslerinde bu yöntem ve teknikleri kullanmasıyla dil öğretimi

monotonluktan çıkmakta, öğrencilerin dili eğlenerek öğrenmesini sağlamaktadır. Örneğin, konuşma dersleri bu program esas alınarak işlendiği takdirde öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri gelişerek onlar düşüncelerini Türkçeyi kullanarak ifade edebileceklerdir.

Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın beşinci ana başlığı, "Programın Uygulanmasına Dair Öneriler"dir. Bu bölümde Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılırken önemli ve dikkat edilmesi noktalara değinilmiş ve dikkat edilmesi gerekenler maddeler hâlinde açıklanmıştır.

Altıncı ana başlık "Kazanımlar"dır. Burada bütün seviyelere ait kazanımlar, alt başlık hâlinde açıklanmıştır. Yabancılar Türkçe öğretirken öğretilecek olan konuların belirli bir düzeyde, aşamada gerçekleştirmek gerekmektedir. Belirli bir düzey ve aşama olmadığı durumlarda Türkçe öğretimi etkili ve kalıcı olmamaktadır.

Yedinci ana başlık "Düzeylere Göre Kazanım Listesi" olarak yazılmıştır. Bu bölümde, becerilerin ve seviyelerin kazanımları detaylı bir biçimde verilmiştir. Beceriler; Dinleme/izleme becerisi, sözlü etkileşim becerisi, sözlü üretim becerisi, okuma becerisi, yazma becerisi olarak ele alınmıştır. Programda sözlü üretim ve etkileşim becerileri, Türkçenin anlatma becerilerinden olan konuşma becerisi detaylandırılarak kazanımları Maarif Vakfı Öğretim Yabancı Dil Olarak Türkçe Programı'nda açıklanmıştır. Nitekim sözlü üretim ve etkileşimin önemi, programın genel amaçları bölümünde de belirtilmiştir.

Programın sekizinci ana başlığı "Programın Kademelere Göre İzlençe Bölümü'dür. Her seviyeye uygun bir izlençe tablosu oluşturulmuştur. Bu bölümde; dil gelişimi, genel amaçlar, Türkçe öğretimi uygulama ilkeleri, öğretmenin rolü yöntem ve teknikler, eğitim ortamı ve materyaller, sınıf dili ve yönergeler, ölçme ve değerlendirme alt başlıklarına yer verilmiştir. Bir çocuğun hislerini anlatabilmesi, bir durum ya da olay hakkındaki hislerini açıklayabilmesi ve durumların, olayın neden geliştiğini ya da nasıl sonuçlandığını anlatabilmesi, dil sayesinde gerçekleşmektedir. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda da dil gelişimine bu sebeplerden dolayı önem verilmiş ve çocukların dil öğrenebilmesi için 3-4 yaşlarının en uygun dönem

olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında okul öncesi dönemin çocukların farklı dilleri öğrenmesinde en kritik dönem olduğuna değinilmiştir.

F. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı

Yapısı

Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın yapısı, kültürel unsurlara dikkat edilerek oluşturulmuştur. Ayrıca programın yapısında önem verilen bir nokta ise işlevselliktir. Öğrenilen hedef dilin öğrenici yönünden kullanışlılığını arttırmak oldukça önemlidir.

Programın yapısı, sarmal bir yaklaşımla oluşturulmuştur. Programın yapısı hazırlanırken dil yeterliliklerine dikkat edilmiş ve bunlara önem verilmiştir. Programın yapısında belirlenen dil yeterlilikleri; A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 seviyeleridir. Ayrıca programın yapısında belirlenen bu dil yeterlilik seviyelerine uygun kazanımlar belirlenmiştir. Belirlenen kazanımlar ile eğitimin planlı ve düzgün bir biçimde yapılması amaçlanmıştır.

Program, kademelere göre yurt dışı ve yurt içi eğitimler olarak iki bölüm hâlinde yapılandırılmıştır. Programın yurt dışında belirlenen kademeleri dört tanedir. İlköğretim 1. Kademe (İlkokul), ilköğretim 2. Kademe (Ortaokul), ortaöğretim (Lise) şeklindedir. Kademeler, yaşlara göre yapılandırılmıştır. Okul öncesi dönemi; 36-48 ay, 49-60 ay, 61-72 ay şeklindedir. Belirlenen bu yaş gruplarına uygun dil yeterlilik seviyeleri ise şu şekilde yapılandırılmıştır: 36-48 ay arasındakiler, Başlangıç 1; 49-60 ay arasındakiler, Başlangıç 2; 61-72 ay arasındakiler ise Başlangıç 3 seviyelerinde eğitim alacak şekilde program oluşturulmuştur. Ayrıca okul öncesi dönemde öğrencilerin 72 saat eğitim almaları uygun görülmüştür. İlköğretim 1. Kademe (İlkokul) için yaş seviyeleri 7-8-9-10 yaş olarak belirlenmiştir. Bu yaş grubundaki öğrencilerin alabilecekleri dil yeterlilik seviyesi A1 olarak belirlenmiştir. A1 seviyesinin alt düzeyleri ise yaşlara göre şu şekilde yapılandırılmıştır: 7 yaşındaki öğrenciler A1.1, 8 yaşındakiler A1.2, 9 yaşındakiler A1.3 ve 10 yaşındaki öğrenciler ise A1.4 seviyesinde eğitim alacaklardır. İlköğretim 1. Kademedeki öğrencilerin 72+72 saat olarak eğitim almaları uygun görülmüştür. İlköğretim 2. Kademedeki (Ortaokul) yaş seviyeleri 11-12-13-14 olarak yapılandırılmıştır. Bu kademedeki dil yeterlilik seviyeleri A1 ve A2 düzeylerinde belirlenmiştir. Ancak bu dil yeterlilik

seviyeleri, yaşlara göre gruplandırılmıştır. 11 yaşındakilerin A1 seviyesinde; 12-13-14 yaşındakilerin ise A2 seviyesinde eğitim almaları uygun görülmüştür. A2 seviyesinde de gruplandırma yapılmıştır. 12 yaşındakilerin A2.1; 13 yaşındakilerin A2.2; 14 yaşındakilerin A2.3 şeklinde seviyeleri yapılandırılmıştır. İlköğretim 2. Kademedede öğrencilerin toplam 144 saat eğitim almaları uygun görülmüştür.

Ortaöğretim (Lise) kademesinde belirli bir yaş aralığı bulunmamakta, bu kademe 14 yaş ve sonrasını kapsamaktadır. Bu kademedede öğrencilerin alabilecekleri dil yeterlilik seviyeleri ise A1, A2, B1, B2 ve C1'dir. B1 seviyesi, B1 ve B1+ olarak yapılandırılmıştır. Bu kademedede öğrencilerin 144 saat eğitim görmeleri uygun görülmüştür.

Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın ikinci bölümü, yurt içi kademelere göre yapılandırılmıştır. Bu kısımda belirlenen kademeler; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim (Lise) dönemleridir. Başlangıç seviyeleri olan okul öncesi dönemde belirlenen dil seviyesi; Başlangıç 1, Başlangıç 2 ve Başlangıç 3 seviyeleridir. Bu dönemde çocukların 72 saat eğitim alabilecekleri programda belirtilmiştir.

İlkokul kademesi, 7-10 yaş şeklinde yapılandırılmıştır. Bu kademedede dil yeterliliği olarak A1 ve A2 seviyeleri uygun görülmüştür. A1 seviyesi; A1.1, A1.2, A1.3 ve A1.4; A2 seviyesi ise A2.1 ve A2.2 şeklinde gruplandırılmıştır. Öğrencilerin A1 seviyesinde 60 saat eğitim almaları uygun görülürken A2 seviyesinde 120 saat eğitim almaları uygun görülmüştür.

Ortaokul kademesinde 11-14 yaş grupları seçilmiştir. Seçilen bu gruplarda dil seviyeleri; A1, A2 ve B1 şeklinde gruplandırılmıştır. A1 seviyesinde öğrencilerin 240 saat eğitim almaları uygun görülmüştür. A2 seviyesinde A2.1 ve A2.2 şeklinde aşama hâlinde belirtilmiştir. A2 seviyesinde öğrencilerin eğitim süreci 120 saat olarak e programda yapılandırılmıştır. B1 seviyesinde öğrencilerin alt aşamalar olmadan 120 saat eğitim almaları uygun görülmüştür.

Ortaöğretim (Lise) kademesinde yaş seviyesi 15 yaş ve üzerini kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Bu dönemde dil seviyesi olarak A1, A2, B1, B2, C1 seviyeleri hedef alınmıştır. A1 ve A2 seviyesinde 240 saat eğitim süreci ele alınmıştır. B1 seviyesi, B1 ve B1+ şeklinde gruplandırılmıştır. B1 seviyesinde ele

alınan eğitim süreci 120 saattir. B2 ve C1 seviyeleri, kendi içinde gruplandırılmamıştır. B2 ve C1 seviyelerinde belirlenen eğitim zamanı 240 saattir. B1 seviyesinin iki grup hâlinde verilmesinin nedeni, B1'in eşik seviyesi olmasıdır ve öğrencilerin bu seviyede dil seviyelerini ileri düzeye taşımaları hedeflenmiştir.

Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın kademeleri, seviyeleri yaş özellikleri yapılandırılırken yurt içinde ve yurt dışında çocukların gelişimsel özelliklerinin dikkate alınarak planlandığı görülmüştür. Gelişimsel özelliklerinin yanında çocukların iletişim seviyeleri, sosyal hayatları, ilgileri ve gereksinimleri de göz önünde bulunarak belirlenmiştir. Programın yapılandırılmasında her kademeye ve seviyeye uygun yaş özellikleri dikkate alınarak temalar ve kazanımlar belirlenmiştir. Programda, tema kapsamı seviyelere uygun biçimde gruplandırılmıştır.

Okul öncesi dönemde hedeflenen tema kapsamı; selamlaşma, tanışma ve vedalaşma, sınıf ve okul, aile ve ev, renkler ve şekiller, yiyecekler ve içecekler, vücudumuz, giysiler ve mevsimler, hayvanlar ve doğa, oyuncaklar, meslekler şeklinde ele alınmıştır. 36-48 ay Başlangıç 1 seviyesinde gruplandırılan temalar: "Merhaba", "Sınıfım", "Ailem", "Renkler ve Şekiller", "Acıktım", "Kendimi Tanıyorum", "Giysilerim", "Doğayı Tanıyorum", "Oyuncaklarım", "Meslekleri Tanıyorum". 49-60 ay Başlangıç 2 seviyesinde temalarda "Ailem ve Evim", "Giysiler ve Mevsimler" olarak değişiklik yapılmıştır. 61-72 ay Başlangıç 3 döneminde, yenilik olarak "Okulum" teması bulunmaktadır. Okul öncesi dönemde belirlenen temalara bakıldığında çocukların gelişimsel özelliklerine, sosyal hayatlarının gelişmeleri vb. özelliklerine göre yeniliklerin yapıldığı görülmektedir.

İlkokul kademesinde tema yapılandırılmasında yurt içi ve yurt dışı birlikte gruplandırılmış, ayrıca yurt içi olarak iki başlık hâlinde temalar oluşturulmuştur. Yurt içi ve yurt dışı tema yapısı; A1.1, A1.2, A1.3 ve A1.4 şeklinde seviyeler hâlinde gruplandırılmıştır. Yurt içi ise A2.1 ve A2.2 şeklinde gruplara ayrılmıştır. A1.1 seviyesinde belirlenen temalar; "Merhaba", "Haydi Tanışalım", "Benim Sınıfım", "Ailem", "Odada Ne Var?", "Haydi Kahvaltıya", "Vücudumuz", "Gökyüzüne Bak", "Benim Elbiselerim", "Oyun Parkım", "Meslekler" şeklinde belirtilmiştir. A1.2 seviyesinde "Merhaba", "Okulumuz", "Ben ve Ailem", "Ne

Yapıyorsun?”, “Bul Bakalım Nerede?”, “Bir Günüm”, “Nereye?” “Ne ile?”, “Acıktım”, “Geçmiş Olsun”, “Penceremde Bir Kuş” şeklinde temalar belirtilmiştir. A1.3 seviyesinde temalar; “Canım Arkadaşım”, “Ne Yapmayı Seviyorsun?”, “Bugün Hava Güneşli”, “Harika Bir Gün”, “Birlikte Yaşıyoruz”, “O Bir Kahraman”, “Önce Alışverişe Sonra Pikniğe”, “Yaşam Alanlarımız”, “Oyun Zamanı”, “Doğayı Keşfet” şeklindedir. A1.4 seviyesinde temalar; “Hoş Geldin Arkadaşım”, “Doğum Günün Kutlu Olsun”, “Sanat Sokağı”, “Güzel İfadeler”, “Sağlıklı Yaşam”, “Büyük İcatlar”, “Bana Masal Anlat”, “Kutlamalar”, “Şehirler ve Ülkeler”, “Gezelim Görelim” şeklindedir.

Yurt içi kademesi olan ilkokul düzeyinin temaları, A2 seviyesinde yapılandırılmıştır. A2.1 seviyesinde temalar “Okula Döndük”, “Bir Planım Var”, “Bir Gün 24 Saat”, “Çarşı Pazar”, “Kendini Keşfet”, “Bir Günde Dört Mevsim”, “Sağlık Elimizde”, “Dikkat Dikkat”, “Astronot Olsam”, “Haber Saati” şeklindedir. A2.2 seviyesinde temalar; “Yeni Arkadaşım”, “Oyun Zamanı”, “Afiyet Olsun”, “Sürpriz Hediye”, “Birlikte Yaşıyoruz”, “Zaman Makinesi”, “İyi Bayramlar”, “Bir Varmış Bir Yokmuş”, “Sanatın Binbir Hâli”, “Tatil Başlıyor” şeklindedir.

Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı’nın yapısı, temalar hâlinde, programda tablo şeklinde detaylı biçimde açıklanmıştır.

III. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırma kapsamında yapılan literatür taramasında Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ve evrensel tasarım ilkeleri bağlamında yapılan araştırmaların çalışmayı desteklediği tespit edilmiştir. Tespit edilen çalışmalara göre bazı araştırmacılar, evrensel tasarıma dayalı öğrenme olarak çalışma yaparken (Kuuk, 2023; Cin, 2023; Sağlam, 2022; Yavuzarslan, 2018) bazı araştırmacılar, öğrenmede evrensel tasarım kavramı adı altında çalışmalar yapmıştır (Aslan, 2024; Öcal Dörterler, 2023; Rencüzoğulları, 2022; Erşahin, 2021; Altınpulluk, 2018). Maarif Vakfı Öğretim Programı'yla ilgili yapılan literatür taramasına göre evrensel tasarım ilkeleri bağlamında araştırmanın yapılmadığı gözlemlenmiştir.

Altınpulluk (2018) tarafından yapılan çalışmada, açık ve uzaktan öğrenmede evrensel tasarım ilkeleri çerçevesinde artırılmış gerçekliğin kullanımına yönelik temalar belirlenmiş ve temalara uygun olarak bunların yorumlanması yapılmıştır. Aydın Akkurt (2016) tarafından yapılan çalışmada; açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin evrensel tasarım yaklaşımına rehber konumunda olduğuna, aynı doğrultuda etkili bir sistem olması için alt boyutları üzerinde çalışılması gerektiğine değinilmiştir. Altınpulluk (2018) ile açık ve uzaktan öğretimi ele alarak evrensel tasarım ilkeleri bağlamında çalışma yaptıklarından dolayı benzerlik göstermektedir.

Yavuzarslan (2018) tarafından çalışmada da evrensel tasarıma dayalı öğrenmenin matematik dersindeki akademik başarıları ve derse yönelik tutumları araştırılmıştır. Yapılan çalışmada evrensel tasarıma dayalı öğrenmenin öğrencilerin matematik dersindeki tutumlarının atmasında önemli rol oynadığı görülmektedir. Rencüzoğulları (2022) tarafından yapılan çalışmada, öğrenmede evrensel tasarım modeline göre işlenen derslerin öğrencilerin akademik başarıları ve fen bilimleri dersine yönelik olumlu tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin akademik başarıları ve fen bilimleri dersine olumlu tutumlarda artış sağlandığı sonucuna ulaşıldığı

görülmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında evrensel tasarıma dayalı öğrenmenin akademik başarılarına uygunluğu incelenmiş ve iki çalışmada da olumlu bir sonucun olduğu görülmüştür.

Cin'in (2023) yaptığı çalışmada; Türkçe öğretiminde evrensel tasarıma dayalı öğrenmenin altıncı sınıf öğrencilerinin bilinçli farkındalık, derse olan katılımları, okuduğunu ve dinlediğini anlama becerilerine olan etkisi araştırılmıştır. Yapılan çalışmada; evrensel tasarıma öğrenmenin bilinçli farkındalık, derse katılım, okuduğunu ve dinlediğini anlama üzerindeki etkisinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmüştür.

Kuuk (2023) tarafından yapılan çalışmada, evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkeleriyle desteklenmiş proje tabanlı öğrenmenin motivasyon ve 21. yüzyıl becerilerinin anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşıldığı gözlemlenmiştir. Kuuk (2023) tarafından yapılan çalışmanın bu araştırmayla evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkeleri hakkında çalışma yapıldığından dolayı yapılan bu çalışma ile benzerlik olduğu söylenebilmektedir.

Maarif Vakfı Öğretim Programı'nın evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkelerine uygunluk açısından değerlendirilmesi amaçlanan bu çalışmaya uygun olarak Sağlam'ın (2022) İngilizce öğretim programının evrensel tasarıma dayalı uygunluk açısından değerlendirilmesinin amaçlandığı çalışma, yabancı dil öğretimi bakımından oldukça önemlidir.

Yüzlü (2017) tarafından yapılan çalışmada, evrensel tasarıma dayalı öğretimin İngilizce dersi öğretiminde yeni bir dili öğrenme becerileri ve öz düzenleme becerileri incelenmiştir. Yapılan çalışmada öğrencilerin başarıları, öz düzenleme becerisinin geleneksel öğretime göre etkili olduğu sonucuna ulaşıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca Yavuzarslan (2018) ve Rencüzoğulları (2022) tarafından yapılan çalışmaların benzerlik gösterdiği gözlemlenmiştir. Çalışmaların evrensel tasarıma dayalı öğrenmeyle ilgili olması sebebiyle bu araştırmayla ilişkili olduğu söylenebilmektedir.

IV. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

A. Araştırmanın Modeli

Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkelerine uygunluğunun incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman inceleme, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013'ten akt. Kıral, 2020, s. 173). Bu araştırma türünde araştırmacı; verilere direkt erişebilir, olgu ve olayları doğal ortamında gözleyebilir, zengin betimlemeler yapabilir ve tümevarımcı veri analizini kullanarak genellemelere ulaşabilir. Ayrıca nitel araştırmalar, nicel araştırmalara oranla daha esnektir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2015'ten akt. Ulusoy, 2022, s. 49). Doküman incelemesinde ana hedef araştırılmak istenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 187). Yapılan çalışmada bu yöntemin kullanılmasının nedeni, Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nı doküman üzerinden evrensel tasarıma dayalı öğrenme ilkelerine göre incelemek, bu ilkelerin programdaki yerini ortaya koymak ve yorumlamaktır.

B. Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak Maarif Vakfı tarafından hazırlanan öğretim programının 2020 yılında yayımlanan ikinci baskısı kullanılmıştır. Maarif Vakfı tarafından hazırlanan bu programın evrensel tasarım ilkelerine uygunluğuna ait görünümü, doküman inceleme yöntemiyle incelenmiştir. Maarif Vakfı tarafından hazırlanan program daha önceden belirlenmiş olan yedi adet evrensel tasarım ilkesi (kullanımda eş değerlik, kullanımda esneklik, basit ve anlaşılır kullanım, algılanabilir bilgi kullanımı, hata için tolerans, düşük fiziksel

aba, yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut) bağlamında incelenmiştir. Her bir ilkenin eğitimsel uygulamasına yönelik tanım yapımış ve programın analiz edileceği alt ölçütlere göre (yöntem ve teknik kullanımı, eğitim ortamı ve materyal kullanımı, lme ve değerlendirme, dil kullanım alanları, kademe yapıları ve temalandırma) inceleme yapılmıştır. İncelemelerde, 1: “Uygun değil”; 2: “Kısmen uygun”; 3: “Uygun” şeklinde kodlamalar yapılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda elde edilen bilgiler, izelge hâlinde verilerek yorumlanmıştır.

C. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Karataş’a (2015) göre bu analiz yönteminde elde edilen veriler, daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenir ve karşılaştırmalar yapılır. Yapılan araştırmada betimsel analizin kullanılma nedeni ise evrensel tasarım ilkelerinin daha önceden belirlenmiş olması ve verilerin analizinin belirlenen evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda incelenmesidir.

D. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmaların geçerliğini sağlamak için kullanılan yöntemlerden olan araştırmacı eşitlemesi (Christensen, Johnson ve Turner, 2015) bu araştırmada da kullanılmıştır. Araştırmacı, ğretim programını belirlenen temalara göre ayrı ayrı incelemiş, daha sonra elde edilen bulgular, uzmanlar tarafından karşılaştırılarak tartışılmıştır. Tartışmalar sonucu uzlaşılar sağlanılarak bulgulara son hâli verilmiştir. Ayrıca Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen görüş birliği oranı (%90) hesaplanmıştır.

V.BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın her kademesi, evrensel tasarım ilkelerine uygunluğu açısından değerlendirilmiştir.

A. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Kullanımında Eş Değerlik İlkesine Göre Görünümüne İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğretim programının evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda eş değerlik görünümü açısından öğretim programında yer alan yöntem ve teknikler, eğitim ortamı ve materyal, ölçme ve değerlendirme, dil kullanım alanları, kademe yapıları, tema yapılandırmaları vb. unsurlar incelenmiştir. İncelenen veriler bulgular bölümünde verilmiştir.

Çizelge 3 Öğretim Programının Kullanımda Eş Değerlik ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi

<i>Kullanımda Eş Değerlik: Tasarım</i> kullanıcıların eşit ulaşımına imkân sağlar.		<i>Eğitimsel Uygulama: Öğrenme için</i> herkesin ulaşılabilceği ortam sağlanır.	
<i>İncelenen Alt Alan</i>	<i>Uygunluk derecesi</i>		
	1	2	3
Yöntem ve teknik			x
Eğitim ortamı ve materyal		x	
Ölçme ve değerlendirme		x	
Dil kullanım alanları			x
Kademe yapıları		x	
Kazanım			x
Tema			x

1: Uygun değil, 2: Kısmen uygun, 3: Uygun

Maarif Vakfı Türkçe Öğretim Programı kullanımda eş değerlik ilkesi bağlamında yöntem ve teknikler açısından uygun olduğu tespit edilmiştir. Programda yer alan yöntem ve teknikler; oyun, müzik, hikâye okuma/anlatma, drama, sanat çalışmaları ve rutin etkinlikler olarak sunulmaktadır. Çocukların

gelişimsel özelliklerine dikkat edilerek yöntem tekniklerin uygulanması, kullanımda eş değerlik ilkesine uygun olduğunu göstermektedir.

Öğretim programında yer alan eğitim ortamı ve materyaller kullanımda eş değerlik ilkesine göre incelendiğinde eğitim ortamında: Açık ve kapalı mekân seçimi, masaların yerleşimi, sandalye, minder ya da çimlerde daire ya da yarım daire şeklinde oturma, eğitim materyallerinin sunumu, öğrenme merkezlerinin sınıf içerisindeki yeri ve kullanımına yer verilmiştir. Her öğrencinin niteliğine göre eğitim ortamının düzenlenmesi, eğitim ve öğretimde eşitliği göstermektedir. Programda materyaller incelendiğinde ise materyal olarak “hikâye kitapları, hikâye kartları, kuklalar, mukavva kartonlar vb.” sunulmaktadır. Öğretim programında bu bilgilere yer verilmesinin öğretmenlerin materyallere kolayca erişmelerine ve programı öğrencilerine uygun şekilde uyarlayabilmelerine destek sağladığı görülmektedir. Ancak engelli bireyler için materyallerin ve teknolojik desteklerin yeterliliği kısmen uygun düzeydedir.

Ölçme ve değerlendirme alt başlığı incelendiğinde buranın kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu tespit edilmiştir. Öğretim programında ölçme ve değerlendirme yöntem teknikleri; görüşme, anlama testleri, kontrol listeleri, boşluk doldurma, grup tutum değerlendirme, cümle doldurma tekniği, gözlem puanlama anahtarı, ürün dosyası, öz akran değerlendirme, ayrıntılı gözlem kayıtları, anekdot kayıtları, olay/davranış örneği alma, rubrikler, oyun yoluyla değerlendirme olarak sunulmaktadır. Ölçme ve değerlendirme yöntem teknikleri öğrenme açısından öğrencilere farklı nitelikler sunarak her öğrencinin öğretimden yararlanmasını sağlamaktadır. Maarif Vakfı öğretim programı okul öncesi dönem ölçme ve değerlendirmesine bakıldığında çocukların öğrenme süreçlerini gözlemlemek amacıyla tasarlandığı görülmektedir. Ancak örnek olarak fiziksel engeli bulunan öğrenciler için ulaşılabilir bir sınav salonu; görme engelli öğrenciler için sesli sınav ile ölçme değerlendirme gibi teknikler verilebilirdi. Bu sebepten dolayı öğretim programında ölçme ve değerlendirme alt ölçütü kullanımda eş değerlik ilkesi bakımından kısmen uygun düzeydedir.

Öğretim programında dil kullanım alanları, kullanımda eş değerlik ilkesi bağlamında ele alındığında kullanımda bu alanın eş değerlik ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Programda dil kullanım alanları; özel (kişisel), kamusal, mesleki, eğitim olarak belirtilmiştir.

Kademe yapıları alt ölçütü öğretim programında kullanımda eş değerlik ilkesine göre incelendiğinde kısmen uygun düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Öğretim programında her kademeye uygun biçimde kademe yapılarının oluşturulduğu görülmektedir. Program, yurt dışı ve yurt içi kademe yapısı olarak ayrı ayrı incelenmiştir. Ancak programın yurt dışı ve yurt içi kademe yapılarına bakıldığında farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Örnek olarak ortaokul yurt dışı kademe yapısı A1 ve A2 düzeylerinden oluşurken ortaokul yurt içi kademe yapısına ise B1 düzeyinin eklendiği tespit edilmiştir.

Kazanım alt ölçütü, kullanımda eş değerlik ilkesi bağlamında ele alındığında bu kısmın her kademeye uygun düzeyde oluşturulduğu görülmektedir. Örnek olarak okul öncesi dönemde “Temel soru ifadelerini tanır.” kazanımı yerine ilköğretim döneminde “Temel soru kalıplarına karşılık gelen bilgileri belirler.” kazanımı oluşturulmuştur. Bu durum, her döneme uygun kazanımların oluşturulduğunu göstermektedir.

Tema alt ölçütü incelendiğinde her kademeye (okul öncesi, ilköğretim, ortaokul, lise) uygun on tema oluşturulduğu görülmektedir. Tema yapılarının çocukların gelişim özelliklerine, iletişim becerilerine, ilgi, ihtiyaçlarına ve gündelik yaşamlarına uygun olarak belirlendiği anlaşılmaktadır. Örnek olarak okul öncesi dönemde; “Haydi Tanışalım”, “Sınıfım”, “Ailem”, “Renkler ve Şekiller”, “Acıktım”, “Kendimi Tanıyorum”, “Giyisilerim”, “Doğayı Tanıyorum”, “Oyuncaklarım, Meslekleri Tanıyorum” gibi temaların yer alması; ilköğretim döneminde; “Haydi Tanışalım”, “Benim Sınıfım”, “Ailem”, “Odada Ne Var?”, “Haydi Kahvaltıya”, “Vücudumuz”, “Gökyüzüne Bak”, “Benim Elbiselerim”, “Oyun Parkım”, “Meslekler” gibi her seviyeye uygun olacak şekilde temaların yapılandırıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda tema alt yapısı, kullanımda eş değerlik ilkesine uygun düzeydedir. Yukarıda yapılan incelemeler doğrultusunda kademe yapıları dönemler bağlamında ele alınmış ve öğretim programında yer alan okul öncesi dönem kademe yapılandırması çizelge 4’te sunulmuştur.

Çizelge 4 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Kademelere Göre Yapılandırılması

36-48 Ay	Başlangıç I	72 Saat
49-60 Ay	Başlangıç II	72 Saat
61-72 Ay	Başlangıç III	72 Saat

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 24

Çizelge 4’te, Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nın okul öncesi dönemde yer alan kademelerin yapılandırılması görülmektedir. Okul öncesi dönemde yaş dönemleri 36-48 ay, 49-60 ay ve 61-72 ay olarak belirtilmekte; seviyeler ise Başlangıç I, Başlangıç II ve Başlangıç III olarak adlandırılmaktadır. Belirtilen seviyelere göre başlangıç seviyesinde eğitim sürelerinin 72 saat olmasının gelişim dönemlerine uygun olarak yapılandırıldığı görülmektedir. Programın kademeleri oluşturulurken çocukların gelişimsel özelliklerine dikkat edilerek hazırlandığı görülmekte ve öğrencilerin hangi kademede kaç saat eğitim görecekları, gelişim özellikleri dikkate alınarak planlanmıştır. Yurt içinde ve yurt dışında öğrenci ayrımı yapılmaması, bütün öğrencilere yönelik programın tasarlanması kullanımda eş değerlik ilkesine uygun olduğunu göstermektedir. Öğretim programında yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) yurt dışı kademelerine ilişkin bulguların sonuçları, Çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 5 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Yurt Dışı Kademelere Göre Yapılandırılması

7 yaş	A1.1	72+72 Saat
8 yaş	A1.2	72+72 Saat
9 yaş	A1.3	72+72 Saat
10 yaş	A1.4	72+72 Saat

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 24

Çizelge 5’te, İlköğretim I. Kademe (İlkokul) yurt dışı kademeleri yapıları görülmektedir. İlköğretim kademesindeki A1 seviyesi, kendi içerisinde yaş gruplarına göre dört düzeyde ele alınmaktadır. Dört düzeyde de öğrencilerin eşit oranda eğitim görmelerine dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda programda yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) yurt dışı ve yurt içi kademelerinin yapılandırılmasının evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Programda yurt içi eğitimin kademesinin yapılandırılmasına da yer verilmiştir. Yurt içi eğitimin yapılandırılmasında ise ilköğretimin 7-10 yaş arasında olması ve eğitimin A1 ve A2 düzeylerinde yapılması uygun görülmüştür. Yurt içi eğitim sisteminde A2 düzeyinin olmasının sebebi ise çocukları Türkçeyi öğrenmeye maruz bırakarak öğrenmelerini doğal koşullar altında desteklemek ve böylece eğitime hazırlanmalarını sağlamaktır. A1 seviyesinde kademeler yurt dışında olduğu gibi A1.1, A1.2, A1.3, A1.4 olarak belirlenmiş; A2 seviyesinde ise A2.1 ve A2.2 olarak eğitimin görülmesi uygun görülmüştür. Öğretim programının ortaokul yurt dışı kademesine ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Çizelge 6 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Yurt Dışı Kademelere Göre Yapılandırılması

11 Yaş	A1		144 Saat
12 Yaş	A2	A2.1	144 Saat
13 Yaş	A2	A2.2	144 Saat
14 Yaş	A2	A2.3	144 Saat

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 24

Çizelge 6 incelendiğinde programda yer alan ilköğretim II. Kademenin (Ortaokul) yurt dışı kademelere göre yapısı görülmektedir. Kademelerin yapısına bakıldığında ortaokul programının 11-14 yaş arası dönemi kapsadığı anlaşılmaktadır. Ortaokul döneminde A1-A2 seviyeleri görülmektedir. 11 yaş döneminin A1; 12-13-14 yaş dönemlerinin ise A2 seviyelerini kapsadığı anlaşılmaktadır. A2 seviyesi, öğretim programında üç düzeye ayrılmıştır. Ortaokul dönemi yurt dışı sisteminde çocukların 11-14 yaş aralığında 144 saat eğitim görmeleri planlanmıştır. Öğretim programında ortaokul dönemini kapsayan bütün öğrencilere eşit oranda eğitim süresinin verilmesinden dolayı ortaokul dönemi yurt dışı eğitim sisteminin kademelere göre yapılandırılmasının kullanımda eş değerlilik ilkesi görünümüne uygun olduğu tespit edilmiştir.

Öğretim programında yer alan ortaokul döneminin yurt içi kademe yapısına ilişkin bulgular, aşağıda yer alan çizelgede belirtilmiştir:

Çizelge 7 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Yurt İçi Kademelere Göre Yapılandırılması

11-14 Yaş			240 Saat
11-14 Yaş	A2	A2.1	120 Saat
11-14 Yaş	A2	A2.2	120 Saat
11-14 Yaş	B1		120 Saat

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 25

Çizelge 7’de, programda yer alan ilköğretim II. Kademenin (Ortaokul) yurt içi kademelere göre yapısı görülmektedir. Yurt içi kademe yapısına bakıldığında, yurt dışı kademe yapısında olduğu gibi, 11-14 yaş dönemini kapsadığı anlaşılmaktadır. Ancak yurt içi kademe yapısında farklı olarak öğretimin B1 seviyesini de kapsadığı görülmektedir. Yurt dışında ise eğitimin A1 ve A2 seviyesini içerdiği görülmektedir. Aynı şekilde yurt içi kademe yapısının A2 seviyesinde, iki aşama hâlinde eğitimin gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Ancak yurt dışı kademe yapısında A2 seviyesinde eğitimin üç aşama hâlinde verildiği görülmektedir. Eğitimde verilen saatler incelendiğinde ise yurt içi kademe yapısında farklılık gözükmemektedir. A1 seviyesinde çocukların 240 saat eğitim görmeleri uygun görülürken diğer seviyelerde 120 saat eğitim görmeleri uygun görülmüştür. Bu doğrultuda A1-A2-B1 seviyeleri incelendiğinde seviyeler arasında kullanımda eş değerlik ilkesine görünümünün uygun olmadığı görülse de seviye içerisinde bütün çocukların aynı şekilde eğitim göreceği için kullanımda eş değerlik ilkesine uygun olduğunu söylemek mümkün olabilmektedir. Öğretim programında yer alan ortaokul döneminin yurt içi ve yurt dışı kademe yapısı genel olarak incelendiğinde ise farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Öğretim programında yer alan lise dönemine ilişkin bulguların sonuçları, Çizelge 8’de verilmiştir:

Çizelge 8 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Yurt Dışı Kademelere Göre Yapılandırılması

-			144 Saat
-	A2		144 Saat
-	B1	B1	144 Saat
-		B1+	144 Saat
-	B2		144 Saat
-	C1		144 Saat

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s.24

Çizelge 8’de, programın ortaöğretim (Lise) yurt dışı kademesinin yapısı görülmektedir. Kademenin yapısına bakıldığında ise lise kademesinin A1, A2, B1, B2 eşik seviyesi olarak ve C1 seviyelerini kapsadığı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda ortaöğretim (Lise) kademesinde yer alan yurt dışı kademe yapılandırılmasının evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda eş değerlik ilkesine görünümünün uygun olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü her seviyede öğrencilere eşit derece eğitim öğretim hakkı tanınmıştır. Öğretim programının lise dönemi yurt içi kademe yapılandırmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir:

Çizelge 9 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Yurt İçi Kademelere Göre Yapılandırılması

15+ Yaş			240 Saat
15+ Yaş	A2		240 Saat
15+ Yaş	B1	B1	120 Saat
15+ Yaş		B1+	120 Saat
15+ Yaş	B2		120 Saat
15+ Yaş	C1		120 Saat

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 25

Çizelge 9’da, programın ortaöğretim (Lise) kademesinin yurt içi kademe yapısı görülmektedir. Kademe yapısına bakıldığında 15 yaş ve üzeri öğrencileri kapsayacak şekilde eğitimin verilmesi belirlenmiştir. Yurt dışı kademesinde olduğu gibi yurt içi kademesinde de B1 seviyesi, iki aşamada olacak şekilde yapılandırılmıştır. Eğitim saatlerine bakıldığında ise A1 ve A2 seviyelerinde 240 saat eğitim verilmesi uygun görülürken diğer seviyelerde 120 saat eğitim verilmesi uygun görülmüştür. Bu doğrultuda eğitim sürelerinin bütün kademelerde aynı oranda yapılmamasının evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olmadığını söylemek mümkündür. Ortaöğretim (Lise) döneminde olan öğrencilerin yurt dışı kademesiyle farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 10 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Kazanımlarının Dağılımı

	Dinleme / İzleme	Okuma	Konuşma	Yazma
Okul Öncesi	31	31	-	-
Erken	1	1	3	3
Okuryazarlık				
İlk okuma yazma	2	3	10	14

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 37

Çizelge 10 incelendiğinde programda yer alan okul öncesi dönem kazanımlarının dağılım sayıları görülmektedir. Belirtilen okul öncesi kazanımlarına göre dinleme/izleme ve okuma becerisinin kazanım sayısı 31 olarak planlanmıştır. Konuşma ve yazmaya, okul öncesinde kazanım belirlenmemiştir. Erken okuryazarlık becerisine bakıldığında ise dinleme/izleme ve okuma becerilerinde kazanım sayısının 1, konuşma ve yazma becerilerinde kazanım sayısının 3 olduğu görülmektedir. İlk okuma yazma incelendiğinde dinleme/izleme kazanım sayısı 2; okuma kazanımı 3; konuşma kazanımı 10 ve yazma kazanım sayısının 14 olarak belirlendiği görülmektedir. Bu doğrultuda okul öncesi dönem kazanım sayılarının genel olarak eş değerlik ilkesine uygun olmadığı söylenebilir.

Çizelge 11 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Kazanım Dağılımı

Dil Becerileri	Dil Düzeyleri					Becerilere Göre Toplam Kazanım Sayısı
	A1	A2	B1	B2	C1	
Dinleme / İzleme	46	63	64	46	45	264
Sözlü Etkileşim	35	45	47	45	38	210
Sözlü Üretim	31	48	51	49	43	222
Okuma	51	66	71	60	54	302
Yazma	52	74	66	66	59	317
Dil Düzeylerine Göre Toplam Kazanım Sayısı	215	296	299	266	239	1315

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 37

Çizelge 11’de, programın dil becerileri ve düzeylerine göre olan kazanım sayıları görülmektedir. Dil düzeylerine göre toplam kazanım sayısına bakıldığında kazanım sayılarının birbirlerine yakın oranda olduğu görülse de eşit bir dağılım yoktur.

Maarif Vakfı tarafından Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı; okul öncesi, ilköğretim I. Kademe (İlkokul), ilköğretim II. Kademe (Ortaokul) ve ortaöğretim (Lise) dönemleri olmak üzere dört dönemden oluşturulmuştur. Programda, her öğrencinin eşit oranda eğitim görebilmesi ve öğrenciler arasında ayırım yapılmaması için her kademeye uygun olabilecek şekilde on tema planlanmıştır. Her kademeye uygun olarak on temanın belirlenmesinin kullanımda eş değerlik ilkesine uygun olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Çizelgede 12’de programdaki okul öncesi döneme ait tema yapısı bulunmaktadır.

Çizelge 12 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Tema Yapısı

	36-48 Ay Başlangıç I	49-60 Ay Başlangıç II	61-72 Ay Başlangıç III
TEMA KAPSAMI	TEMALAR		
1. Selamlaşma, Tanışma ve Vedalaşma	Merhaba	Merhaba	Merhaba
2. Sınıf ve Okul	Sınıfım	Sınıfım	Okulum
3. Aile ve Ev	Ailem	Ailem ve Evim	Ailem ve Evim
4. Renkler ve Şekiller	Renkler ve Şekiller	Renkler ve Şekiller	Renkler ve Şekiller
5. Yiyecek ve İçecekler	Acıktım	Acıktım	Acıktım
6. Vücudumuz	Kendimi Tanıyorum	Kendimi Tanıyorum	Kendimi Tanıyorum
7. Giysiler ve Mevsimler	Giysilerim	Giysiler ve Mevsimler	Giysiler ve Mevsimler
8. Hayvanlar ve Doğa	Doğayı Tanıyorum	Doğayı Tanıyorum	Doğayı Tanıyorum
9. Oyuncaklar	Oyuncaklarım	Oyuncaklarım	Oyuncaklarım
10. Meslekler	Meslekleri Tanıyorum	Meslekleri Tanıyorum	Meslekleri Tanıyorum

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 26

Çizelge 12’de, programda yer alan okul öncesi dönem tema yapısı görülmektedir. Okul öncesi dönem tema yapısına bakıldığında temaların 36-48 ay (Başlangıç I), 49-60 ay (Başlangıç II), 61-72 ay (Başlangıç III) dönemlerini kapsadığı anlaşılmaktadır. Her döneme uygun olarak on tema yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda okul öncesi dönem tema yapısı incelendiğinde tema yapısının kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu görülmektedir.

Çizelge 13 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Dönem Tema Yapısı

Yurt İçi ve Yurt Dışı İçin	Yurt İçi İçin					
	A1.1	A1.2	A1.3	A1.4	A2.1	A2.2
Başlangıç	Merhaba					
1. Tema	Haydi Tanışalım	Merhaba	Canım Arkadaşım	Hoş Geldin Arkadaşım	Okula Döndük	Yeni Arkadaşım
2. Tema	Benim Sınıfım	Okulumuz	Ne yapmayı seviyorsun?	Doğum Günü Kutlu Olsun	Bir Planım Var	Oyun Zamanı
3. Tema	Ailem	Ben ve Ailem	Bugün Hava Güneşli	Sanat Sokağı	Bir Gün 24 Saat	Afiyet Olsun
4. Tema	Odada Ne Var?	Ne yapıyorsun?	Harika Bir Gün	Güzel İfadeler	Çarşı Pazar	Sürpriz Bir Hediye
5. Tema	Haydi Kahvaltıya	Bul Bakalım Nerede?	Birlikte Yaşıyoruz	Sağlıklı Yaşam	Kendini Keşfet	Birlikte Yaşıyoruz
6. Tema	Vücudumuz	Bir Günüm	O Bir Kahraman	Büyük İcatlar	Bir Günde Dört Mevsim	Zaman Makinesi
7. Tema	Gökyüzüne Bak	Nereye? Ne ile?	Önce Alışverişi Sonra Pikniğe	Bana Masal Anlat	Sağlık Evimizde	İyi Bayramlar
8. Tema	Benim Elbiselerim	Acıktım	Yaşam Alanlarımız	Kutlamalar	Dikkat Dikkat	Bir Varmış Bir Yokmuş
9. Tema	Oyun Parkım	Geçmiş Olsun	Oyun Zamanı	Şehirler ve Ülkeler	Astronot Olsam	Sanatın Binbir Hali
10. Tema	Meslekler	Penceremde Bir Kuş	Doğayı Keşfet	Gezelim Görelim	Haber Saati	Tatil Başlıyor

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 27

Çizelge 13'te, okul öncesi dönemde olduğu gibi, ilkokul döneminde de her kademeye uygun olarak on temaya yer verilmiştir. Belirlenen temalar yurt içi ve yurt dışı olarak ve yurt içinde öğrenim gören öğrenciler için A1 ve A2 düzeyine uygun olarak on adet tema yapılandırılması oluşturulmuştur. Temalar oluşturulurken Türkçeyi öğrenen çocukların ilgileri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur. Tabloya bakıldığında aile, meslek, doğa vb. temalara yer verilmesinin çocukların temel ihtiyaçları ve ilgileri göz önünde bulunarak oluşturulduğunu göstermektedir. İlkokul dönemine ait oluşturulan bu temalar, okul öncesi dönem temaları ile eş değerlik ve sarmal yapı göstermektedir. Hedef dil öğretilirken çocukların ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak etkinlik ve materyal kullanımları da bu doğrultuda gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda programda yer alan ilkokul kademesinin tema yapısının evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda eş değerlik ilkesine uygun olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 14 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Dönem Tema Yapısı

Yurt İçi ve Yurt Dışı İçin	Yurt İçi İçin				
	A1	A2.1	A2.2	A2.3	B1
1. Tema	Merhaba	Yeni Arkadaşlar	Haberin Var mı?	Hayatın İçinden	Tatil Dönüşü
2. Tema	Haydi Okula	Bir Planım Var	Rakip Değil Arkadaş	Yakışanı Seç	Neler Oluyor Hayatta?
3. Tema	Güzel Ailem Güzel Evim	Güne Merhaba	Mutfakta Biri Mi Var?	Sanat Sokağı	Dünya Kazan Ben Kepçe
4. Tema	Bir Günüm	Çarşı Pazar	Tebrikler	İyi Bayramlar	Doğa ve İnsan
5. Tema	Benim Şehrim	Renkli Dünyam	Astronot Olsam	Sağlıklı Yaşam	Dostluk Kazansın
6. Tema	Alışveriş Zamanı	Dikkat Dikkat	Zaman Makinesi	Son Dakika	Hangi Meslek Sana Göre?
7. Tema	Hava Nasıl?	Mevsimler ve Dünyamız	Doğadaki Dostlarımız	Kendini Keşfet	İletişimin Değişen Dünyası
8. Tema	Geçmiş Olsun	Sağlık Elimizde	Ülkeler ve İnsanlar	Dünyanın Renkleri	Dünya Bir Sahne
9. Tema	Mutlu Günüm	Bir Varmış Bir Yokmuş	Sanatın Dili	Doğaya Kulak Ver	Buluşlar ve Mucitler
10. Tema	Tatil Planım	Akıllı Robotlar	Dünyamız ve Uzay	Tatil Başlıyor	Kıssadan Hisse

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 30

Çizelge 14’te programda yer alan ilköğretim II. Kademe (Ortaokul) tema yapısı görülmektedir. Ortaokul dönemi tema yapısına bakıldığında temaların A1, A2 ve B1 seviyelerinden oluştuğu görülmektedir. A2 seviyesi, üç aşamadan oluşmaktadır. Ortaokul döneminde, diğer dönemlerde olduğu gibi, bütün seviyelerde on tema bulunmaktadır. Bu doğrultuda programda yer alan ortaokul dönemi tema yapısının kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olduğu söylenebilir.

Çizelge 15 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Dönem Tema Yapısı

	A1	A2	B1	B1+	B2	C1
1. Tema	Tanışalım	Tatil Dönüşü	Dostluk Köprüsü	Ben, Arkadaşlarım ve Çevrem	Dünyayı Dönüştürenler: Olaylar, Olgular, Kişiler	İletişim
2. Tema	Sınıftayız	Hafta Sonu Planın Ne?	Hayatın İçinden	Birlikte Yaşıyoruz	Mecazların Dünyası	Eğitim: Öğrenmeyi Öğrenmek
3. Tema	Ailem ve Evim	Bir Günüm	Eğlence Zamanı	Şimdi Haberler	Bir Açık Hava Müzesi: Anadolu	Her Şeyin Başlı Sağlık
4. Tema	Bir Günüm	Şimdi Haberler	Afiyet Olsun	Büyük Buluşlar Çılgın Mucitler	Kariyer Planım	Gençlik Ne Güzel Şey
5. Tema	Şehir Gezisi	Dedemin Mesleği Bana Göre Mi?	Doğaya Kulak Ver	Büyük Buluşlar Çılgın Mucitler	Türkiye’de Öğrenci Olmak	Ülkeler Arası Yolculuk ve Göç
6. Tema	Çarşı Pazar	Hayat Birlikte Güzel	Dostluk Kazansın	Kıyafetler ve Renkler	Geleceğin Dünyası	Küresel Isınma
7. Tema	Bugün Hava Nasıl?	Akıllı İletişim	Teknoloji Çağı	İnsanlar ve Mekânlar	Kültür Atlası	Geçmişten Günümüze Ekonomi
8. Tema	Geçmiş Olsun	Spor Yapıyorum Sağlıklı Besleniyorum	Evvel Zaman İçinde	Kıssadan Hisse	Sular Isınıyor	Bilim ve Teknoloji
9. Tema	Davetlisiniz	Bir Hikâyem Var	Kendini Keşfet	Bayramınız Kutlu Olsun	Kitap Kurdu	Kültürler Arasında
10. Tema	Tatil Planım	Gezi-Yorum	Sanal Dünya, Sanal İletişim	Doğayı Keşfediyorum	Müziğin Dünyası Notaların Dili	Sanatın Dili

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 32

Çizelge 15’te, öğretim programında yer alan ortaöğretim (Lise) dönemi tema yapısı görülmektedir. Ortaöğretim (Lise) dönemi tema yapısı, altı seviyeye ayrılmaktadır. Lise döneminde her altı seviyeye on tema belirlenerek öğrencilerin eşit miktarda eğitim görmeleri sağlanmıştır. Bu doğrultuda programda yer alan ortaöğretim (Lise) dönemi tema yapısının kullanımda eş değerlik görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır.

B. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Kullanımında Esneklik İlkesine Göre Görünümü

Araştırmanın bu bölümünde evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda esneklik ilkesinin Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programına olan uygunluğu incelenmiştir.

Çizelge 16 Öğretim Programının Kullanımda Esneklik ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi

Kullanımda Esneklik: Kullanıcıların hem tercihleri hem de becerilerine göre esneklik sağlanması.		Eğitimsel Uygulama: Öğretim programının öğrencilerin bireysel yeteneklerini ve ilgilerini karşılayabilmek adına geniş bir bağlamda tasarlanmalıdır.	
İncelenen Alt Alan	Uygunluk derecesi		
	1	2	3
Yöntem ve teknik			x
Eğitim ortamı ve materyal			x
Ölçme ve değerlendirme			x
Dil kullanım alanları			x
Kademe yapıları			x
Kazanım			x
Tema			x

1: Uygun değil, 2: Kısmen uygun, 3: Uygun

Maarif Vakfı Türkçe Öğretim Programı, kullanımda esneklik ilkesine göre yöntem ve teknik alt basamağı altında incelenmiştir. Programda yer alan yöntem ve teknikler; oyun, müzik, hikâye okuma/anlatma, drama, sanat çalışmaları ve rutin etkinlikler olarak sunulmaktadır. İlgili yöntem ve teknikler ele alındığında bunların çoklu zekâ kuramında belirtilen zekâ türlerine göre farklılaştığı görülmektedir. Oyunların, çocukların kinestetik zekâsına, müzik yönteminin ise müziksel zekâyâ sahip olan çocuklar açısından tercih sunması, hazırlanan programın çocukların tercih ve beklentileri açısından çeşitlilik sağladığını göstermektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerin bütün çocuklara hitap edebilecek, çocukların gelişimsel özelliklerine destek sağlayabilecek şekilde çeşitlilik oluşturduğu görülmektedir. Bu sebepten dolayı yöntem ve teknik alt başlığının evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Eğitim ortamı ve materyal alt başlığı, kullanımda esneklik ilkesine göre incelendiğinde uygun olduğu tespit edilmiştir. Öğretim programında yer alan materyaller; “hikâye kitapları, hikâye kartları, kuklalar, mukavva kartonlar vb.” olarak sunulmaktadır. İlgili materyallere yer verilmesi, dil öğretimi sırasında gerekli materyallere kolaylıkla ulaşılmasını sağlamaktadır. Eğitim ortamı incelendiğinde ise programda; açık ve kapalı mekân seçimi, masaların yerleşimi, sandalye, minder ya da çimlerde daire ya da yarım daire şeklinde oturma, eğitim materyallerinin sunumu, öğrenme merkezlerinin sınıf içerisindeki yeri ve kullanımına değinilmiştir. Eğitim ortamlarının çocukların gelişimsel özelliklerine göre düzenlendiği görülmektedir.

Ölçme ve değerlendirme alt başlığı incelendiğinde kullanımda esneklik ilkesine uygun olduğu tespit edilmiştir. Programda, ölçme ve değerlendirme yöntem tekniklerine yer verilmektedir. Ölçme ve değerlendirme yöntem teknikleri genel olarak; görüşme, anlama testleri, kontrol listeleri, boşluk doldurma, grup tutum değerlendirme, cümle doldurma tekniği, gözlem puanlama anahtarı, ürün dosyası, öz akran değerlendirme, ayrıntılı gözlem kayıtları, anekdot kayıtları, olay/davranış örneği alma, rubrikler, oyun yoluyla değerlendirme şeklinde belirtilmiştir. Belirtilen ölçme ve değerlendirme yöntem tekniklerinin çocukların gelişim alanlarını desteklemesine olanak sağladığı görülmektedir. Programda belirtilen “Ayrıntılı gözlem kayıtları, anekdot kayıtları, olay/davranış örneği alma, rubrikler, oyun yoluyla değerlendirme” ölçme ve değerlendirme yöntem teknikler, küçük çocuklar için gözlem ilkeleri bağlamında sunulmuştur. Küçük çocuklar için gözlem ilkelerine yer verilmesinin öğretim sürecinin daha planlı yürütülmesini sağladığı görülmektedir. Ayrıca programda ölçme ve değerlendirme yöntem tekniklerine verilmesi, öğretimin hem süreç hem sonuca dayalı tekniklere alternatifler sağladığı görülmektedir.

Öğretim programında dil kullanım alanları kullanımda esneklik ilkesi bağlamında ele alındığında bu alanların kullanımda esneklik ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Programda dil kullanım alanları; özel (kişisel), kamusal, mesleki ve eğitim olarak belirtilmiştir. Öğretim sırasında çocukların yaş seviyelerine, seviyelerine, tema yapılarına uygun olarak dil kullanım alanlarının düzenlenmesi, öğretimde çeşitliliğin sağlandığını göstermektedir.

Kademe yapıları öğretim programına göre ele alındığında öğrenci merkezli uygulamalara yer verildiğini göstermektedir. Her kademenin birbiriyle uyumlu şekilde ilerlemesi, kademe yapılarına uygun temaların, kazanımların belirlenmesi öğretim programının çeşitli ve esnek bir yapıda olmasını sağlamaktadır. Bu durum, öğretim programının evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğunu göstermektedir.

Kazanım alt ölçütü, öğretim programında incelendiğinde kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun düzeydedir. Kazanımların her düzeye ve temalara uygun olacak şekilde çeşitlilik göstermesi, öğretimde alternatiflerin olmasını sağlamaktadır. Bu durum, öğretim programının kullanımda esneklik ilkesine uygun olduğunu göstermektedir.

Tema yapıları kullanımda esneklik ilkesi bağlamında ele alındığında yapıların uygun düzeyde olduğu görülmektedir. Temaların her kademedeki çocukların ilgisine ve ihtiyaçlarına uygun olacak şekilde planlanması ve alternatif temaların oluşturulması; öğretimde tek bir konunun ele alınmadığını, her öğrenciye uygun olabilecek farklı konular oluşturulduğunu göstermektedir. Bu sebeplerden dolayı tema yapılarının kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu tespit edilmiştir. Aşağıda belirtilen çizelgelerde, her kademeye dinleme ve konuşma becerilerine ait kazanım örnekleri verilmiş ve verilen kazanımlar, kullanımda esneklik ilkesi bağlamında incelenmiştir.

Çizelge 17 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

- OÖ.D.3. Çevresindeki nesnelerin adını tanır.
 - OÖ.D.18. Duygularla ilgili basit ifadeleri tanır.
 - OÖ.D.9. Evin bölümlerinin adlarını tanır.
 - OÖ.D.19. Hastalıkla ilgili kalıp ifadeleri tanır.
 - OÖ.D.20. Giysi adlarını tanır.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 101-118

Çizelge 17’de, öğretim programında yer alan okul öncesi dönem dinleme/izleme kazanımları gösterilmektedir. Dinleme/izleme kazanımları öğretim programında yer alan dinleme/izleme becerisi kazanım listesine bakıldığında kazanımların tema kapsamalarına uygun belirlendiği görülmektedir. Okul öncesi dönemde çocukların gelişimi açısından özellikle dinleme ve konuşma

becerisi önem göstermektedir. Kazanımların farklı kategorilerden verilmesi çocukların günlük hayatla ilişkilendirilerek dil öğrenimini sağlamaktadır. Bu durumda programın evrensel tasarım ilkelerinden olan kullanımda esneklik ilkesine görünümü uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 18 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

- A1.D.36. Sayısal ifadeleri tanır.
A1.D.8. Yaygın olarak kullanılan meslek adlarını belirler.
A1.D.23. Konum bildiren basit ifadeleri tanır.
A1.D.28. Hobi/ilgi alanlarına ilişkin basit metinleri/konuşmaları anlar.
A1.D.34. Bir telefon konuşmasındaki basit kalıp sözleri belirler.
A1.D.26. Kutlama/ tebrik /temenni/teşekkür/davet içerikli basit metinleri/konuşmaları anlar.
A2.D.54. Metinden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A2.D.40. Plan/tasarı/ hayalleri anlatan bir konuşmayı ana hatlarıyla anlar.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020 s. 123-188

Çizelge 18’de, öğretim programında yer alan ilkokul kademesine ait dinleme/izleme becerisinin kazanımları yer almaktadır. Çizelgede belirtilen kazanımlar, ilkokul döneminde belirlenen her on temadan alınan kazanım örnekleridir. Belirtilen kazanımlara bakıldığında ise kazanımların çeşitli konu örneklerinden oluşturulduğu görülmektedir. Çeşitli konu örneklerine yer verilmesi, öğrencilerin dinleme becerisinin gelişmesine katkı sağlamasıyla birlikte öğretmenlere ve öğrencilere kullanımda esneklik sağlamaktadır.

Çizelge 19 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme/İzleme Becerisi Kazanımlar

- A1.D.1. Alfabedeki harflerin karşılığı olan sesleri ayırt eder.
A1.D.13. Günlük hayattaki basit yönergeleri takip eder.
A1.D.8. Yaygın olarak kullanılan meslek adlarını belirler.
A1.D.21. Sesli/görüntülü iletilerden (anons, duyuru vb.) ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A1.D.19. Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ölçü birimlerini/miktar ifadelerini tanır.
A1.D.25. Seyahat ve konaklamaya ilişkin temel bilgileri seçer.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 191-200

Çizelge 19’da, öğretim programında yer alan İlköğretim II. Kademe dinleme/izleme kazanımları görülmektedir. Çizelgede verilen kazanımlara

bakıldığında ortaokul döneminde eğitim gören çocukların daha esnek konuları anlayabileceği kazanımlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Kazanımların günlük hayat, seyahat, iletişim vb. şekilde biçimlendirilmesi, çocukların dili öğrenirken daha rahat anlayabilmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda dinleme/izleme etkinlikleri yapılırken tek bir konuya bağlı kalınmamasını ve çocukların dili daha etkili biçimde öğrenmesini sağlamaktadır.

Çizelge 20 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme/İzleme Becerisi Kazanımlar

- B1.D.30. Gözlem ve izlenim içeren ifadeleri belirler.
 - B1.D.47. Olumlu ve olumsuz görüşleri ayırt eder.
 - B1.D.31. Yorum ve değerlendirme içeren ifadeleri ayırt eder.
 - B1.D.25. Öyküleyici metinlerdeki temel unsurları belirler.
 - B1.D.57. Mizahi metinlerin iletisini belirler.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, 231-240

Çizelge 20’de, öğretim programında yer alan ortaöğretim (Lise) dönemi dinleme/izleme kazanımları yer almaktadır. Lise dönemini kapsayan dinleme/izleme kazanımlarına bakıldığında ise kazanımların B1 seviyesini içerdiği görülmektedir. B1 seviyesi lise öğrencilerinin dinleme/izleme etkinliklerinin daha çok soyut konuları içerdiği anlaşılmaktadır. Soyut konuları içermesi aynı zamanda çocukların dili daha çeşitli biçimde öğrenmesini sağlamaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaöğretim (Lise) dönemini içeren dinleme/izleme kazanımlarının kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılabilmektedir.

Çizelge 21 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Konuşma Becerisi Kazanım Listesi

Konuşma Becerisi Kazanımlar

- OÖ.K.14. Kendisini/ailesini tanıtan konuşmalar yapar.
 - OÖ.K.17. Organ adlarını kullanır.
 - OÖ.K.18. Duygularla ilgili temel ifadeleri kullanır.
 - OÖ.K.31. Temel ulaşım araçlarının adını söyler.
 - OÖ.K.4. Temel soru ifadelerini kullanır.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 101-118

Çizelge 21’de, öğretim programında yer alan okul öncesi dönem konuşma becerisi kazanımlarının yer aldığı görülmektedir. Konuşma becerisinin kazanımları incelendiğinde kazanımların, çeşitli konu örneklerinden oluştuğu

görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan konuşma becerisi kazanım listesinin kullanımda esneklik ilkesine görünüm açısından uygun olduğu görülmektedir.

Çizelge 22 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi

Konuşma Becerisi Kazanımlar

- A1.SE.1. Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri kullanır.
A1.SÜ.5. Konuşmalarında temel betimleyici ifadeleri kullanır.
A1.SE.26. Sesli veya görüntülü konuşmalarda temel iletişim kalıplarını kullanır.
A1.SÜ.8. Görsellerle ifade edilmiş mekânları/olayları/durumları basit cümlelerle anlatır.
A1.SE.14. Diyaloglarında karşılaştırmalara yer verir.
A1.SÜ.22. Durum, kişi, canlı ve nesnelerle ilgili basit karşılaştırmalar yapar.
A2.SE.27. Sesli veya görüntülü konuşmalarda temel iletişim kalıplarını kullanır.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 123-188

Çizelge 22’de, öğretim programında yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) konuşma becerisi kazanımları görülmektedir. Konuşma becerisi kazanımlarına bakıldığında kazanımların ilkokul döneminde çocukların rahat bir biçimde iletişim kurabileceği, düşüncelerini aktarabileceği alternatif konu örneklerinden oluştuğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan İlköğretim I. Kademe (İlkokul) kademesi konuşma becerisi kazanımlarının kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 23 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi

Konuşma Becerisi Kazanımlar

- A1.SÜ.4. Kendisini/ailesini/bir başkasını basit cümlelerle tanıtır.
A2.SE.20. Konuşmalarında gerekçelendirme ifadelerini kullanır.
A2.SE.17. Konuşmalarında toplumsal yaşam alanlarına uygun kelime ve kalıp ifadeleri kullanır.
A2.SÜ.10. Görsel öğelerle verilen bilgileri anlatır.
A2.SÜ.8. İlgi alanına giren bir mesleği tanıtır.
A2.SE.18. Türk kültüründeki temel beden dili unsurlarını ve bunlara eşlik eden ifade kalıplarını kullanır.
A2.SÜ.42. Konuşmalarında öneri ifadelerini kullanır.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 191-230

Çizelge 23’te sunulan araştırma bulgularına göre öğretim programında yer alan İlköğretim II. Kademe ortaokul dönemi konuşma becerisi kazanımları görülmektedir. Ortaokul dönemi konuşma becerisi kazanımlarına bakıldığında

çocukların günlük yaşamlarında rahatlıkla kendilerini ifade edebilecekleri konuları içerdiği anlaşılmaktadır. Çocukların konuşma becerilerinin geliştirilmesi için öğretmenlere ve öğrencilere çeşitli konular sunulması oldukça önemlidir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaokul dönemi konuşma becerisi kazanımlarının kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 24 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi

Konuşma Becerisi Kazanımlar
B1.SÜ.18. Geçmiş veya gelecekle ilgili /kişi, durum, olay vb.) duygu ve düşüncelerini anlatır.
B1.SE.11. Güncel olay veya haberlere ilişkin bilgi alışverişinde bulunur.
B1.SE.45. Bir konu hakkında ana dili konuşurlarıyla diyalog kurar.
B1.SÜ.15. İlgi alanına giren bir konuda görsellerle desteklenmiş sunum yapar.
B1.SE.3. Resmî konuşmalara uygun kalıp ifadeleri kullanarak diyaloglar kurar.
B1.SE.34. Kurgusal (hayal, varsayım vb.) olay ve durumlara yönelik diyaloglar kurar.
B1.SÜ.47. Geçmişe ilişkin olay/durum/bilgileri anlatır.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 231-240

Çizelge 24'te, ortaöğretim (Lise) dönemini kapsayan konuşma becerisi kazanımları görülmektedir. Lise dönemini kapsayan konuşma becerisi kazanımlarına bakıldığında çocukların artık bu dönemde çevresindeki kişilerle kolaylıkla iletişim kurabileceği, çeşitli kazanımlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Konuşma etkinliklerinin ve materyallerinin hazırlanmasında birçok alternatif sunulmasını sağlamaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaöğretim (Lise) konuşma becerisi kazanımlarının kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 25 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Erken Okuryazarlık Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme / İzleme	Okuma	Yazma	Konuşma
EOB.D.1. Sesleri ayırt eder.	EOB.O.1.Yazı yönünü kavrar.	EOB.Y.1. Ses harf ilişkisini kavrar.	EOB.K.1. Dinlediği sesleri taklit eder
	EOB.O.2. Sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.	EOB.Y.2. Boyama ve çizgi çalışmaları yapar.	
	EOB.O.3. Rakamları tanır.	EOB.Y.3. Rakamları tekniğine uygun yazar.	

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 98

Çizelge 25’te, erken okuryazarlık becerisinin kazanım listelerinin verildiği görülmektedir. Öğretim programında erken okuryazarlık beceri kazanımlarının dört temel beceriyi ele alacak şekilde oluşturulduğu görülmektedir. Ancak okul öncesi dönemde çocukların özellikle dinleme/izleme ve konuşma becerileri geliştirilmesi önemlidir. Çizelgeye bakıldığında ise dinleme/izleme ve konuşma becerisi kazanımlarının yüzeysel bir şekilde verildiği görülmektedir. Çünkü çocuklar, erken okuryazarlık becerisiyle öğrenmeye karşı ön hazırlık yapmaktadırlar. Öğrencilerin dinleme/izleme ve konuşma becerilerinin gelişimine ağırlık verilecek şekilde kazanımların yapılandırılması, çocukların Türkçeyi daha kolay öğrenmelerini sağlayacaktır. Ancak çocukların okuma ve yazma öğrenirken çizgi çalışmaları yapmalarının, sembollerini tanımlarının, sesler ile harfler arasındaki ilişkileri kavramalarının ve dinledikleri sesleri taklit etmelerinin sağlanmasıyla çeşitlilik oluşturulması nedeniyle bu becerilerin kullanımda esneklik ilkesine uygun olduğu görülmektedir.

Çizelge 26 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Merhaba, günaydın, güle güle
Kırmızı, mavi, sarı, yeşil, mor, turuncu
(...) seviyor musun? Ne seviyorsun/istiyorsun?
Tabak, çatal, kaşık, bardak, bıçak

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s.101-118

Çizelge 26’da, öğretim programında yer alan okul öncesi dönem söz varlığı ve dil ifadeleri listesi görülmektedir. Öğretim programlarında söz varlığı ve dil ifadelerine yer verilmesi, dil öğrenimi sürecinde geniş bir yelpaze sunmanın yanı sıra çocukların tercih yapabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu bakımdan dolayı öğretim programında çocukların kendilerini keşfetmelerini sağlayacak ve istedikleri biçimde dili öğrenebilecek şekilde örnek kalıplara yer verilmesi gerekmektedir. Eğitim ve öğretimde kişiye özgü biçimde kazanımlarda esneklik taşınması, öğretim programlarının daha kapsayıcı olmasını sağlamakta ve çocukların başarı oranının artmasını sağlamaktadır.

Çizelge 26’da belirtilen söz varlığı ve dil ifadelerine bakıldığında ifadelerin öğretim programında çocuklara örnek olabilmesi açısından çeşitlilik gösterdiği anlaşılmaktadır. Aynı şekilde öğretmenlerin hedef dilin öğretimi sırasında tema

ve konularla ilgili çocuklara etkinlik materyal hazırlanmasında alternatif sağlamaktadır.

Çizelge 27 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Sosyokültürel Bilgiler

Sosyokültürel Bilgiler	
Günlük yaşam	Yiyecek içecek, yemek zamanları (öğünler), sofrada adabı, resmî tatiller, bayramlar, çalışma saatleri, boş zaman etkinlikleri vb.
Yaşam koşulları	Ev şartları, refah durumları, sosyal güvence vb.
Kişiler arası ilişkiler	Kadın-erkek ilişkileri, aile yapısı ve ilişkileri, iş ortamındaki ilişkiler vb.
Değerler, inançlar ve tutumlar	Bölgesel kültürler, gelenek ve sosyal değişim, tarih, özellikle sembol olmuş tarihî kişilikler ve olaylar, yabancı ülkeler, halklar, ülkeler, politika, sanat, din, mizah, meslek grupları, kurumlar, güvenlik vb.
Beden dili	Dilin öğreniminde geleneksel olarak farklı kültürlerde kullanılan beden dili iletişimi ve diğer kültürlere aktarımı vb.
Sosyal Gelenekler	Misafirperverlikle ilgili olarak dakiklık, hediyeler, ziyaret süresi, vedalaşma, davranış ve sohbet kuralları vb.
Ritüeller/Geleneksel davranışlar	Doğum, evlilik, ölüm, kutlamalar, festivaller, danslar, dinî gelenekler.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 19

Çizelge 27’de, öğretim programındaki sosyokültürel bilgiler yer almaktadır. Sosyokültürel bilgilere bakıldığında her bir temanın öğrencilerin seviyelerine uygun olacak biçimde oluşturulduğu görülmektedir. Öğretim sırasında sosyokültürel bilgilere öğretim programında değinilmesiyle öğrencilerde kültürel bir bilincin, farkındalığın oluşması sağlanmıştır. Öğretimde kültürler arası farklılığın oluşmasının sağlanması, dil öğretiminde çeşitliliğin artmasına sebep olmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan sosyokültürel bilgilerin kullanımda esneklik ilkesine uygun olduğu görülmektedir.

C. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Basit ve Anlaşılır Kullanım İlkesine Göre Görünümüne İlişkin Bulgular

Öğretim programlarında anlatım dilinin herkesin anlayabileceği şekilde hazırlanması, açık ve yalın bir dil kullanılması basit ve anlaşılır kullanım ilkesinin kullanıldığını göstermektedir. Araştırmanın bu bölümünde; yöntem ve teknik, eğitim ortamı ve materyal, ölçme ve değerlendirme, dil kullanım alanları incelenmiştir. Bunların yanında öğretim programının kademeleri (okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise); dinleme/izleme, konuşma, erken okuryazarlık becerilerinin kazanımlarına bakılıp bunların basit ve anlaşılır kullanım ilkesine göre görünümü incelenmiş ve incelenen bulgular sunulmuştur.

Çizelge 28 Öğretim Programının Kullanımında Basit ve Anlaşılır Kullanım İlkesi ile Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi

Basit ve Anlaşılır Kullanım İlkesi: Kullanıcıların tasarımı anlamasının sağlanması.		Eğitimsel Uygulama: Kullanıcıların tasarımların ne olduğunu tahmin edebilmeli ve herkesin anlayabileceği şekilde olmalıdır.		
İncelenen Alt Alan	Uygunluk derecesi			
	1	2		3
Yöntem ve teknik				x
Eğitim ortamı ve materyal		x		
Ölçme ve değerlendirme				x
Dil kullanım alanları				x
Kademe yapıları				x
Kazanım				x
Tema				x

1: Uygun değil, 2: Kısmen uygun, 3: Uygun

Maarif Vakfı Türkçe Öğretim Programı basit ve anlaşılır kullanım ilkesine göre yöntem ve teknik alt basamağı altında incelendiğinde uygun olduğu tespit edilmiştir. Programda yer alan yöntem ve teknikler; oyun, müzik, hikâye okuma/anlatma, drama, sanat çalışmaları ve rutin etkinlikler olarak belirtilmektedir. Programda belirtilen yöntem tekniklerin basit ifadelerden oluşması, öğretim sırasında anlaşılabilirliği kolaylaştırmaktadır.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütü incelendiğinde öğrencilerin farklı ortamlarda da öğrenmesine olanak sağladığı öğretim programında görülmektedir.

Aynı doğrultuda öğrencilerin öğrenme esnasında ortamları seçmesinde alternatifler olduğu programda verilerek tespit edilmiştir. Ancak özel eğitim gereksinimi olan öğrenciler için materyal seçimleri ve alternatiflerin sınırlı olduğu görülmüştür. Farklı zihinsel, duygusal ve bedensel öğrenme sorunu yaşayan öğrenciler düşünüldüğünde materyal alternatifleri, özel olarak daha anlaşılır bir şekilde verilerek teşvik edilmelidir. Bu sebepten dolayı eğitim ortamı ve materyal alt başlığı, basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne kısmen uygun düzeydedir.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütü incelendiğinde farklı ölçme ve değerlendirme teknikleri verilmiştir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin değerlendirme araçlarını programda görmesi, ne yapılması gerektiği ve daha iyi anlamalarını sağladığı görülmektedir. Öğretim programında gözlem ilkelerinin verilmesi ve verilen gözlem ilkelerinin açıklanması, programın anlaşılabilirliğini sağlamaktadır. Bu sebeplerden dolayı ölçme ve değerlendirme alt başlığı, basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygundur.

Dil kullanım alanları alt ölçütüne bakıldığında alanların “özel(kişisel), kamusal, mesleki ve eğitim” olarak verildiği görülmüştür. Verilen bu alanların öğretim programında örneklerle birlikte sunulması, öğretim programının ve öğretimin daha anlaşılır olmasını sağlamaktadır. Örnek olarak kamusal alanın “Alanlar/mekânlar, kurumlar, kişiler, nesneler, olaylar, metinler” olarak ayrı ayrı belirtildikten sonra örnekler verilmesi, alanların daha anlaşılır ve öğretimin daha kolay olmasını sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı dil kullanım alanlarının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğu görülmektedir.

Kademe yapıları alt ölçütü incelendiğinde her kademeye uygun seviyelerin belirlendiği ve bu seviyelerin uygun yaş gruplarına göre belirlendiği görülmektedir. Ayrıca öğretim programında kademelere uygun eğitim sürelerinin belirtilmesi, kademelerin anlaşılabilirliğini ve öğretimin kolay olmasını sağlamaktadır. Örnek olarak okul öncesi dönemde “Başlangıç I, Başlangıç II ve Başlangıç III” düzeylerinin ve eğitim süresi olarak 72 saat eğitim süresinin, daha sonra ilköğretim kademesinde A1 düzeyinin belirlendiği görülmüştür. Bu sebepten dolayı kademe yapısı alt dalının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğu görülmektedir.

Kazanım alt ölçütü basit ve anlaşılır kullanım ilkesi olarak ele alındığında kazanımların temel ifadelerle belirtilmesi, kısa bir biçimde olması, açık ve yalın bir dil ile programın oluşturulması evrensel tasarım ilkelerinden olan basit ve anlaşılır kullanım ilkesi açısından uygun düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Örnek olarak okul öncesi dönemde “Çevresindeki nesnelerin adını tanır, duygularla ilgili basit ifadeleri tanır.” gibi kısa, net kazanımların yer aldığı görülmektedir. Bu durum, kazanımların herkesin kolaylıkla anlayabileceği şekilde oluşturulduğunu göstermektedir.

Tema alt ölçütü ele alındığında temaların her kademede herkesin anlayabileceği şekilde ve erişebilir olmasına dikkat edilerek oluşturulduğu görülmektedir. Bu sebepten dolayı tema alt ölçütünün basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğunu göstermektedir

Türkiye Maarif Vakfı Öğretim Programı’nda yer alan okul öncesi dönem dinleme/izleme becerisi kazanım listesi aşağıdaki gibidir:

Çizelge 29 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme / İzleme Becerisi Kazanım Listesi

- OÖ.D.1. Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri tanır.
 - OÖ.D.3. Çevresindeki nesnelerin adını tanır.
 - OÖ.D.18. Duygularla ilgili basit ifadeleri tanır.
 - OÖ.D.9. Evin bölümlerinin adlarını tanır.
 - OÖ.D.19. Hastalıkla ilgili kalıp ifadeleri tanır.
 - OÖ.D.20. Giysi adlarını tanır.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s.101-118

Çizelge 29’da, okul öncesi dönem dinleme/izleme kazanım listesi görülmektedir. Dinleme/izleme becerisi, çocukların Türkçeyi dinleyerek öğrenebilmelerini sağlamaktadır. Okul öncesi dönemde çocuklar; kelimelere, seslere, seslerdeki uyumlara dinleme/izleme becerisi sayesinde aşina olmaktadır. Aynı zamanda çocukların Türkçedeki seslere dikkat etmelerine olanak sağlamaktadır.

Kazanım listeleri incelendiğinde belirtilen kazanımların A1 seviyesinde yer alan okul öncesi öğrencilerinin anlayabileceği düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kazanımların temel ifadelerle belirtilmesi, kısa bir biçimde olması ve açık ve yalın bir dil ile programa aktarılması, evrensel tasarım ilkelerinden olan basit ve

anlaşılır kullanım ilkesi açısından öğretim programı görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır. Programda, okul öncesi dönemde yer alan çocukların tema kapsamında olan kazanımlarına da yer verilmektedir. Tema kapsamında verilen kazanımlar incelenip sonuçlar bu kısımda belirtilmiştir.

Çizelge 30 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme / İzleme Becerisi Kazanım Listesi

- A1.D.36. Sayısal ifadeleri tanır.
 - A1.D.8. Yaygın olarak kullanılan meslek adlarını belirler.
 - A1.D.23. Konum bildiren basit ifadeleri tanır.
 - A1.D.28. Hobi/ilgi alanlarına ilişkin basit metinleri/konuşmaları anlar.
 - A1.D.34. Bir telefon konuşmasındaki basit kalıp sözleri belirler.
 - A1.D.26. Kutlama/ tebrik /temenni/teşekkür/davet içerikli basit metinleri/konuşmaları anlar.
 - A2.D.54. Metinden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
 - A2.D.40. Plan/tasarı/ hayalleri anlatan bir konuşmayı ana hatlarıyla anlar.
-

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 123-188

Çizelge 30’da, öğretim programında yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) dönemi dinleme/izleme kazanım listesi görülmektedir. Dinleme kazanımları listesine bakıldığında kazanımların, bir önceki dönemlerde olduğu gibi, temalara uygun bir biçimde yapılandırıldığı anlaşılmaktadır. Çocukların basit kavramlardan yola çıkarak hedef dili öğrenmesine dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) dönemi dinleme/izleme kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır. İlkokul dönemine ait dinleme/izleme kazanımlarından sonra öğretim programında ortaokul dönemi dinleme/izleme kazanım listeleri verilmiştir. Bu doğrultuda elde edilen bulgular, Çizelge 31’de gösterilmiştir.

Çizelge 31 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme / İzleme Becerisi Kazanımlar	
A1.D.1.	Alfabedeki harflerin karşılığı olan sesleri ayırt eder.
A1.D.13.	Günlük hayattaki basit yönergeleri takip eder.
A1.D.8.	Yaygın olarak kullanılan meslek adlarını belirler.
A1.D.21.	Sesli/görüntülü iletilerden (anons, duyuru vb.) ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A1.D.19.	Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ölçü birimlerini/miktar ifadelerini tanıır.
A1.D.25.	Seyahat ve konaklamaya ilişkin temel bilgileri seçer.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020; s. 191-200

Çizelge 31’de öğretim programı ilköğretim II. Kademe (Ortaokul) dönemi dinleme/izleme kazanım listesi görülmektedir. Ortaokul dinleme/izleme kazanım listesine bakıldığında çocukların seviyelerine uygun biçimde kazanımların yapılandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu kademedeki çocuklar; günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri basit kelimeleri, cümleleri anlayabilmektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) dönemi dinleme/izleme kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesine uygun olduğu anlaşılmaktadır. Ortaokul döneminden sonra öğretim programında yer alan lise dönemi dinleme/izleme kazanım listesi, aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir:

Çizelge 32 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

Dinleme / İzleme Becerisi Kazanımlar	
B1.D.30.	Gözlem ve izlenim içeren ifadeleri belirler.
B1.D.47.	Olumlu ve olumsuz görüşleri ayırt eder.
B1.D.31.	Yorum ve değerlendirme içeren ifadeleri ayırt eder.
B1.D.25.	Öyküleyici metinlerdeki temel unsurları belirler.
B1.D.57.	Mizahi metinlerin iletisini belirler.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 231-240

Çizelge 32’de, öğretim programında yer alan ortaöğretim (Lise) dönemi dinleme/izleme kazanımları yer almaktadır. Kazanımlarda, B1 seviyesinde soyut ifadelere geçildiği görülmektedir. Ancak bu ifadelerin çocukları zorlamayacak temel soyut ifadeleri anlayabilecek biçimde oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaöğretim dönemi dinleme/izleme kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu

anlaşılmaktadır. Öğretim programında ayrıca dinleme/izleme becerisi kazanım listesinin yanında konuşma becerisi kazanım listelerine yer verilmiştir. Bu doğrultuda okul öncesi dönem konuşma becerisi kazanım listesi belirtilmiştir.

Çizelge 33 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Konuşma Becerisi Kazanım Listesi

Konuşma Becerisi Kazanımlar
OÖ.K.14. Kendisini/ailesini tanıtan konuşmalar yapar.
OÖ.K.17. Organ adlarını kullanır.
OÖ.K.18. Duygularla ilgili temel ifadeleri kullanır.
OÖ.K.31. Temel ulaşım araçlarının adını söyler.
OÖ.K.4. Temel soru ifadelerini kullanır.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 101-118

Çizelge 33’te, öğretim programında yer alan okul öncesi dönem konuşma becerisi kazanımları gösterilmektedir. Kazanımların çocukların kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilecekleri şekilde oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Çocukların konuşurken basit ve temel ifadelerden yararlanabileceği kazanımlardan oluşturulması basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğunu göstermektedir. Aşağıdaki çizelgede, ilköğretim I. Kademe (İlkokul) konuşma becerisi kazanımları belirtilmiş ve basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygunluğu incelenmiştir.

Çizelge 34 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi

Konuşma Becerisi Kazanımlar
A1.SE.1. Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri kullanır.
A1.SÜ.5. Konuşmalarında temel betimleyici ifadeleri kullanır.
A1.SE.26. Sesli veya görüntülü konuşmalarda temel iletişim kalıplarını kullanır.
A1.SÜ.8. Görsellerle ifade edilmiş mekânları/olayları/durumları basit cümlelerle anlatır.
A1.SE.14. Diyaloglarında karşılaştırmalara yer verir.
A1.SÜ.22. Durum, kişi, canlı ve nesnelerle ilgili basit karşılaştırmalar yapar.
A2.SE.27. Sesli veya görüntülü konuşmalarda temel iletişim kalıplarını kullanır.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 123-188

Çizelge 34’te, öğretim programında yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) konuşma becerisi kazanımları görülmektedir. İlköğretim dönemi konuşma becerisi kazanımlarına bakıldığında kazanımların bu dönemde okul öncesi döneme göre biraz daha genişletildiği anlaşılmaktadır. Ancak ilköğretim dönemine

uygun olabilecek biçimde çocukların konuşurken temel kalıpları kullanmasına dikkat edildiği de görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ilkökul dönemi konuşma becerisi kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu görülmektedir. Bir sonraki çizelgede ortaokul dönemi konuşma becerisi kazanım listesinin basit ve anlaşılır kazanım listesine uygunluğu incelenmiştir.

Çizelge 35 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi

Konuşma Becerisi Kazanımlar	
A1.SÜ.4.	Kendisini/ailesini/bir başkasını basit cümlelerle tanıtır.
A2.SE.20.	Konuşmalarında gerekçelendirme ifadelerini kullanır.
A2.SÜ.10.	Görsel öğelerle verilen bilgileri anlatır.
A2.SÜ.8.	İlgi alanına giren bir mesleği tanıtır.
A2.SE.18.	Türk kültüründeki temel beden dili unsurlarını ve bunlara eşlik eden ifade kalıplarını kullanır.
A2.SÜ.42.	Konuşmalarında öneri ifadelerini kullanır.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020; s. 191-230

Çizelge 35’te, öğretim programında yer alan İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) dönemi konuşma becerisi kazanımları görülmektedir. Ortaokul dönemi konuşma becerisi kazanımlarına bakıldığında kazanımların basitten zora doğru gidildiği görülmektedir. Öğrencilerin temalara ve seviyelerine uygun şekilde konuşmalarında zorluk çekmeden kullanabileceği konuları öğrenmeleri sağlanmıştır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaokul dönemi konuşma becerisi kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır. Aşağıdaki çizelgede, lise dönemi konuşma becerisi kazanım listesi belirtilmiş ve incelenmiştir.

Çizelge 36 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Konuşma Becerisi Kazanım Listesi

Konuşma Becerisi Kazanımlar	
B1.SÜ.18.	Geçmiş veya gelecekle ilgili /kişi, durum, olay vb.) duygu ve düşüncelerini anlatır.
B1.SE.11.	Güncel olay veya haberlere ilişkin bilgi alışverişinde bulunur.
B1.SE.45.	Bir konu hakkında ana dili konuşurlarıyla diyalog kurar.
B1.SÜ.15.	İlgi alanına giren bir konuda görsellerle desteklenmiş sunum yapar.
B1.SE.3.	Resmî konuşmalara uygun kalıp ifadeleri kullanarak diyaloglar kurar.
B1.SE.34.	Kurgusal (hayal, varsayım vb.) olay ve durumlara yönelik diyaloglar kurar.
B1.SÜ.47.	Geçmişe ilişkin olay/durum/bilgileri anlatır.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 231-240

Çizelge 36’da, ortaöğretim (Lise) dönemini kapsayan konuşma becerisi kazanımları görülmektedir. Lise dönemini kapsayan konuşma becerisi kazanımlarına bakıldığında çocukların artık bu dönemde çevresindeki kişilerle kolaylıkla iletişim kurabileceği çeşitli kazanımlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Çocukların kolaylıkla çevresindeki kişilerle iletişim kurabilmesinin evrensel tasarım ilkelerinden olan basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır. Kazanım listeleri verildikten sonra her bir döneme ait tema yapısı incelenmiştir.

Çizelge 37 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Tema Yapısı

	36-48 Ay Başlangıç I	49-60 Ay Başlangıç II	61-72 Ay Başlangıç III
TEMA KAPSAMI	TEMALAR		
1. Selamlaşma, Tanışma ve Vedalaşma	Merhaba	Merhaba	Merhaba
2. Sınıf ve Okul	Sınıfım	Sınıfım	Okulum
3. Aile ve Ev	Ailem	Ailem ve Evim	Ailem ve Evim
4. Renkler ve Şekiller	Renkler ve Şekiller	Renkler ve Şekiller	Renkler ve Şekiller
5. Yiyecek ve İçecekler	Acıktım	Acıktım	Acıktım
6. Vücudumuz	Kendimi Tanıyorum	Kendimi Tanıyorum	Kendimi Tanıyorum
7. Giysiler ve Mevsimler	Giysilerim	Giysiler ve Mevsimler	Giysiler ve Mevsimler
8. Hayvanlar ve Doğa	Doğayı Tanıyorum	Doğayı Tanıyorum	Doğayı Tanıyorum
9. Oyuncaklar	Oyuncaklarım	Oyuncaklarım	Oyuncaklarım
10. Meslekler	Meslekleri Tanıyorum	Meslekleri Tanıyorum	Meslekleri Tanıyorum

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 26

Çizelge 37’de, öğretim programı tema yapısının basit ve anlaşılır kullanım ilkesine göre görünümü incelenmiştir. İncelemelere göre temaların belirtilen kademeye uygun bir biçimde oluşturulduğu görülmektedir. Temaların günlük hayat ile ilişkilendirilmesi herkesin daha kolay ve rahat bir biçimde öğrenmesini sağlamaktadır. Öğrencilerin bu kademede temalar ile bağlam kurabilmesini kolaylaştırmak için konuların yakından uzağa ve somuttan soyuta doğru verilmesi gerekmektedir. Öğretim programında belirtilen temalara bakıldığında ise çocukların en yakın bağlam kurabilecekleri temadan uzağa doğru gidilmektedir. Aynı doğrultuda temaların çocukların somut bir şekilde anlayabileceği

konulardan soyut konulara gidildiği anlaşılmaktadır. Bu sebeplerden dolayı öğretim programında okul öncesi dönem içerisinde belirtilen tema kapsamı ve temaların evrensel tasarım ilkelerinden olan basit ve anlaşılır kullanım ilkesine göre görünümünün uygun olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 38 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Dönem Tema Yapısı

Yurt İçi ve Yurt Dışı İçin	Yurt İçi İçin					
	A1.1	A1.2	A1.3	A1.4	A2.1	A2.2
Başlangıç	Merhaba					
1. Tema	Haydi Tanışalım	Merhaba	Canım Arkadaşım	Hoş Geldin Arkadaşım	Okula Döndük	Yeni Arkadaşım
2. Tema	Benim Sınıfım	Okulumuz	Ne yapmayı seviyorsun?	Doğum Günün Kutlu Olsun	Bir Planım Var	Oyun Zamanı
3. Tema	Ailem	Ben ve Ailem	Bugün Hava Güneşli	Sanat Sokağı	Bir Gün 24 Saat	Afiyet Olsun
4. Tema	Odada Ne Var?	Ne yapıyorsun?	Harika Bir Gün	Güzel İfadeler	Çarşı Pazar	Sürpriz Bir Hediye
5. Tema	Haydi Kahvaltıya	Bul Bakalım Nerede?	Birlikte Yaşıyoruz	Sağlıklı Yaşam	Kendini Keşfet	Birlikte Yaşıyoruz
6. Tema	Vücudumuz	Bir Günüm	O Bir Kahraman	Büyük İcatlar	Bir Günde Dört Mevsim	Zaman Makinesi
7. Tema	Gökyüzüne Bak	Nereye? Ne ile?	Önce Alışverişe Sonra Pikniğe	Bana Masal Anlat	Sağlık Evimizde	İyi Bayramlar
8. Tema	Benim Elbiselerim	Acıktım	Yaşam Alanlarımız	Kutlamalar	Dikkat Dikkat	Bir Varmış Bir Yokmuş
9. Tema	Oyun Parkım	Geçmiş Olsun	Oyun Zamanı	Şehirler ve Ülkeler	Astronot Olsam	Sanatın Binbir Hali
10. Tema	Meslekler	Penceremde Bir Kuş	Doğayı Keşfet	Gezelim Görelim	Haber Saati	Tatil Başlıyor

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 27

Çizelge 38’de, öğretim programında yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) tema yapısı görülmektedir. Tema yapısının A1 ve A2 temel seviyelerden oluştuğu anlaşılmaktadır. A1 seviyesinin üç aşama hâlinde oluşturulduğu tespit edilmiştir. Tema konularına bakıldığında ise örnek olarak A1 seviyesinde tanışma, aile, meslekler vb. gibi çocukların algılayabileceği, basit kelimeleri öğrenmelerini sağlayabileceği konulardan oluştuğu görülmektedir. A1 seviyesinde olan diğer üç düzeye bakıldığında da çocukların günlük hayatta karşılaşılabilecekleri basit

kelime ya da ifadeleri öğrenmelerinin amaçlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan İlköğretim I. Kademe (İlkokul) döneminin tema yapısının evrensel tasarım ilkelerinden olan basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 39 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Dönem Tema Yapısı

Yurt İçi ve Yurt Dışı İçin		Yurt İçi İçin			
	A1	A2.1	A2.2	A2.3	B1
1. Tema	Merhaba	Yeni Arkadaşlar	Haberin Var mı?	Hayatın İçinden	Tatil Dönüşü
2. Tema	Haydi Okula	Bir Planım Var	Rakip Değil Arkadaş	Yakışanı Seç	Neler Oluyor Hayatta?
3. Tema	Güzel Ailem	Güne Merhaba	Mutfakta Biri Mi Var?	Sanat Sokağı	Dünya Kazan Ben Kepçe
4. Tema	Güzel Evim	Çarşı Pazar	Tebrikler	İyi Bayramlar	Doğa ve İnsan
5. Tema	Bir Günüm	Renkli Dünyam	Astronot Olsam	Sağlıklı Yaşam	Dostluk Kazansın
6. Tema	Benim Şehrim	Dikkat Dikkat	Zaman Makinesi	Son Dakika	Hangi Meslek Sana Göre?
7. Tema	Alışveriş Zamanı	Hava Nasıl?	Mevsimler ve Dünyamız	Doğadaki Dostlarımız	Kendini Keşfet
8. Tema	Geçmiş Olsun	Sağlık Elimizde	Ülkeler ve İnsanlar	Dünyanın Renkleri	İletişimin Değişen Dünyası
9. Tema	Mutlu Günüm	Bir Varmış Bir Yokmuş	Sanatın Dili	Dünyanın Doğaya Kulak Ver	Dünya Bir Sahne
10. Tema	Tatil Planım	Akıllı Robotlar	Dünyamız ve Uzay	Tatil Başlıyor	Buluşlar ve Mucitler
					Kıssadan Hisse

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 30

Çizelge 39’da, öğretim programında yer alan İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) dönemi tema yapısı görülmektedir. Ortaokul döneminin A1, A2 ve B1 seviyelerinden oluştuğu anlaşılmaktadır. Temalara bakıldığında A1 seviyesinin, daha önceki kademelerde olduğu gibi, temel ifadelerin öğrenilmesini sağlayacak şekilde basit ve herkesin anlayabileceği konularla yapılandırıldığı görülmektedir. A2 ve B1 seviyelerinde de aynı durum görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaokul dönemi tema yapısının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 40 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Dönem Tema Yapısı

	A1	A2	B1	B1+	B2	C1
1. Tema	Tanışalım	Tatil Dönüşü	Dostluk Köprüsü	Ben, Arkadaşlarım ve Çevrem	Dünyayı Dönüştürenler: Olaylar, Olgular, Kişiler	İletişim
2. Tema	Sınıftayız	Hafta Sonu Planın Ne?	Hayatın İçinden	Birlikte Yaşıyoruz	Mecazların Dünyası	Eğitim: Öğrenmeyi Öğrenmek
3. Tema	Ailem ve Evim	Bir Günüm	Eğlence Zamanı	Şimdi Haberler	Bir Açık Hava Müzesi: Anadolu	Her Şeyin Başlı Sağlık
4. Tema	Bir Günüm	Şimdi Haberler	Afiyet Olsun	Büyük Buluşlar Çılgın Mucitler	Kariyer Planım	Gençlik Ne Güzel Şey
5. Tema	Şehir Gezisi	Dedemin Mesleği Bana Göre Mi?	Doğaya Kulak Ver	Büyük Buluşlar Çılgın Mucitler	Türkiye’de Öğrenci Olmak	Ülkeler Arası Yolculuk ve Göç
6. Tema	Çarşı Pazar	Hayat Birlikte Güzel	Dostluk Kazansın	Kıyafetler ve Renkler	Geleceğin Dünyası	Küresel Isınma
7. Tema	Bugün Hava Nasıl?	Akıllı İletişim	Teknoloji Çağı	İnsanlar ve Mekânlar	Kültür Atlası	Geçmişten Günümüze Ekonomi
8. Tema	Geçmiş Olsun	Spor Yapıyorum Sağlıklı Besleniyorum	Evvel Zaman İçinde	Kıssadan Hisse	Sular Isınıyor	Bilim ve Teknoloji
9. Tema	Davetlisiniz	Bir Hikâyem Var	Kendini Keşfet	Bayramınız Kutlu Olsun	Kitap Kurdu	Kültürler Arasında
10. Tema	Tatil Planım	Gezi-Yorum	Sanal Dünya, Sanal İletişim	Doğayı Keşfediyorum	Müziğin Dünyası Notaların Dili	Sanatın Dili

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 32

Çizelge 40’ta, öğretim programında yer alan ortaöğretim (Lise) dönemi tema yapısı görülmektedir. Ortaöğretim (Lise) dönemi tema yapısına bakıldığında altı düzeyden oluştuğu görülmektedir. Temalar, A1’den başlayarak C1 seviyesine kadar yapılandırılmıştır. A1 seviyesinde basit konulardan başlayarak herkesin anlayabileceği temaların oluşturulması, seviye ilerledikçe konuların genişletilmesi ortaöğretim (Lise) döneminde hedef dili öğrenimini kolaylaştırmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaöğretim (Lise) dönemi tema yapısının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 41 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Okul Öncesi Dönem Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Merhaba, günaydın, güle güle
Kırmızı, mavi, sarı, yeşil, mor, turuncu
(...) seviyor musun? Ne seviyorsun/istiyorsun?
Tabak, çatal, kaşık, bardak, bıçak

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 101-118

Çizelge 41’de öğretim programına ait okul öncesi dönem söz varlığı ve dil ifadeleri görülmektedir. Söz varlığı ve dil ifadelerine bakıldığında ifadelerin okul öncesi döneme uygun olabilecek biçimde oldukça basit ve temel kelimelerden oluştuğu görülmektedir. İfadelerin basit ve temel kelimelerden oluşması bütün çocukların dili anlamasını kolaylaştırmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan okul öncesi dönem söz varlığı ve dil ifadelerinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 42 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Otur, kalk, boya, çiz, sil.
Lütfen. / Kitabı aç / kapat.
Sinemaya mı, tiyatroya mı gidelim? / Bence gidelim. Çünkü ...
-Saat kaçta? Saat 15.00/14.30.
- Sabah kalkarım. Kahvaltıdan önce dişlerimi fırçalarım. Sonra yüzümü yıkarım.
Daha sonra kahvaltı ederim...
Ne/hangi tür filmleri seversin? Bütün filmleri severim. Özellikle komedi filmlerini çok severim.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020; s. 123-188

Çizelge 42’de, öğretim programında yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) dönemi söz varlığı ve dil ifadeleri görülmektedir. Söz varlığı ve dil ifadelerine bakıldığında bunların çocukların kullanabileceği basit eylemlerden, cümlelerden, emir cümlelerinden oluştuğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ilköğretim I. Kademe (İlkokul) dönemi söz varlığı ve dil ifadelerinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesinin görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 43 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Alfabe öğretimi için örnek kelimeler

Okulu tanıttayım. Burası okul. (bahçe, sınıf, spor salonu, tuvalet, kütüphane, kantin ...)

Yemekten önce/sonra ellerimizi yıkamalıyız

Yemek/tatlı ve içecek adları

Örnek konular: hayvanlar, kedi evleri, İnsan-hayvan ilişkisi, hayvanların özellikleri, vahşi/ evcil hayvanlar vb.

Sanat dalları ve sanatla ilgili kelimeler: edebiyat, sinema, tiyatro, müzik, resim vb.

Dün İstanbul'a çok kar yağdı/ yağmış. Bu yüzden uçak seferleri iptal oldu/olmuş.

Tatil, plan, otel, rezervasyon, havuz, deniz, dağ, konaklama, fiyat, ücret, bilet

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 191-230

Çizelge 43'te, öğretim programında yer alan ilköğretim II. Kademe (Ortaokul) dönemi söz varlığı ve dil ifadeleri listesi görülmektedir. Söz varlığı ve dil ifadelerine bakıldığında öğrencilerin genel olarak seviyesine uygun olacak şekilde kelimelerden, fiillerden ve dil bilgisi konularına örnek olabilecek cümlelerden yararlanılması çocukların dili öğrenmesini kolaylaştırmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaokul dönemi söz varlığı ve dil ifadeleri listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu görülmektedir.

Çizelge 44 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Örnek konular: -Spor haberleri -Kulüp haberleri/seçimler

Varsayalım ki/varsayıyorum/diyelim ki

İnternette araştırdıkça konu hakkında ayrıntılı bilgiye ulaştım.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 231-240

Çizelge 44'te, öğretim programında yer alan ilköğretim II. Kademe ortaokul dönemi söz varlığı ve dil ifadeleri görülmektedir. Söz varlığı ve dil ifadelerine bakıldığında çocukların düzeyinde olabilecek biçimde örnek konulara değinilmesi, örnek cümlelere yer verilmesi ve örnek olabilecek dil bilgisi konularına değinilmesi dilin öğrenilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ilköğretim ortaokul dönemi söz varlığı ve dil ifadelerinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu görülmektedir.

Çizelge 45 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Ortaöğretim (Lise) Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Söz Varlığı ve Dil İfadeleri

Alfabe öğretimi için örnek kelimeler

Fiiller: gezdir-, göster-, gir-, çık-, gel-, git-, tanıt-, otur

Konum ifadeleri: altında, üstünde, yanında, arkasında, önünde, içinde, dışında

Hafta sonları sık sık ailem ile/ailemle pikniğe gideriz

Giysi adları: atkı, şapka, eldiven, bot, çizme, tişört, şort, terlik, çorap, gömlek, palto, kazak
Giysi adları: atkı, şapka, eldiven, bot, çizme, tişört, şort, terlik, çorap, gömlek, palto, kazak

Gelecek hafta ...'A gideceğim.

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 243-254

Çizelge 45'te, öğretim programına ait ortaöğretim lise dönemini kapsayan söz varlığı ve dil ifadeleri listesi görülmektedir. Ortaöğretim lise dönemi söz varlığı ve dil ifadeleri listesine bakıldığında, diğer dönemlerde olduğu gibi, çocukların dili öğrenebilmeleri için alfabe öğretimine yer verilmesi, örnek fiillere, kelimelere değinilmesi dilin etkili ve kalıcı şekilde öğrenilmesini sağlamaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan ortaöğretim lise döneminde yer alan söz varlığı ve dil ifadelerinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu tespit edilmiştir.

D. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Algılanabilir Bilgi Kullanım İlkesine Göre Görünümü Nasıldır?

Algılanabilir kullanım ilkesi, kişilere farklı alternatifler sunmaktadır. Öğretim programlarında da kademelerde belirtilen her temaya ait söz varlıklarında çeşitli dil ifadelerine örnekler verilmesi, her dil düzeyine uygun biçimde olacak şekilde dil bilgisi ifadelerine örnekler verilmesi, dilinde kullanılabilecek örnek kalıp ifadeler ile birlikte kullanıcıların program hakkında daha detaylı bilgilenmesi ve farkındalık kazanmaları sağlanmıştır. Bu doğrultuda Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda yer alan örnekler incelenmiş ve incelenen bulgular, bu kısımda sunulmuştur.

Çizelge 46 Öğretim Programının Algılanabilir Bilgi Kullanım ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi

Algılanabilir Bilgi Kullanım İlkesi: Tasarımın gerekli bilgiyi farklı teknikler doğrultusunda etkili ve anlaşılır şekilde verilir.		Eğitimsel Uygulama: Öğrenmenin verimli olabilmesi için öğrenme sürecinde farklı sunum yollarından yararlanılır.	
İncelenen Alt Alan	Uygunluk derecesi		
	1	2	3
Yöntem ve teknik			x
Eğitim ortamı ve materyal			x
Ölçme ve değerlendirme			x
Dil kullanım alanları			x
Kademe yapısı			x
Kazanım			x
Tema			x

1: Uygun değil, 2: Kısmen uygun, 3: Uygun

Maarif Vakfı Türkçe Öğretim Programı'nda öğrencilerin çeşitli öğrenme stillerine hitap eden farklı yöntem ve tekniklere yer verildiği görülmektedir. Bilgiler, birbirinden farklı olan öğrenme ve algılama biçimlerine uygun olarak sunulmuştur. Bu durumda programın yöntem ve teknik alt ölçütüne bakıldığında algılanabilir bilgi kullanım ile uygun düzeyde olduğu görülmektedir.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütüne göre incelendiğinde programda birden çok eğitim ortamı ve materyal örnekleri düzenlendiği görülmüştür. Programda eğitim ortamı ve materyal örneklerine değinilmesi, kademeler arası öğretimin açık ve net olmasını; farklı ortamlar ve materyaller kullanılarak öğretimin daha anlaşılır olmasını sağlamıştır. Eğitim ortamı ve materyaller, çocukların farklı alanlar görmelerini ve bu alanlarda farklı materyaller kullanarak öğretimin daha verimli gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda eğitim ortamı ve materyal alt başlığının algılanabilir bilgi ilkesiyle uygun olduğu görülmektedir.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütü incelendiğinde farklı değerlendirme türlerine yer verildiği görülmüştür. Çeşitli öğrenme stillerine ve değerlendirme tekniklerine yer verilmesi, öğretim programının algılanabilir olmasını sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı ölçme ve değerlendirme alt dalının

algılanabilir kullanım ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğunu göstermektedir.

Dil kullanım alanları alt ölçütüne bakıldığında çocukların daha rahat öğrenmelerine imkân sağlayacak alanların düzenlendiği görülmektedir. Örnek olarak özel (kişisel) alanda “evde: ev, oda, bahçe: Kendisinin, ailesinin, arkadaşlarının, yurttan kendine ait bir yer, tel vb.” alanlara örnekler verilerek bu örneklerin öğretim programında daha çok açıklanması hem öğretim programının hem de öğretimin daha algılanabilir olmasını sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı dil kullanım alanlarının algılanabilir bilgi kullanım ilkesine uygun olduğunu göstermektedir.

Kademe yapılandırması alt ölçütü ele alındığında kademelerin seviyesine uygun şekilde yapılandırıldığı tespit edilmiştir. Örnek olarak ilköğretim döneminin A1 seviyesinde olacak şekilde yapılandırılması, öğretimin herkes için algılanabilir olmasını sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı kademe yapısı alt dalı, algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun düzeydedir.

Kazanım alt ölçütü ele alındığında öğretim programında yer alan kazanımların algılanabilir bilgi kullanım ilkesine uygun olduğu görülmektedir. Her kademenin anlayabileceği seviyede açık, sade biçimde kazanımların oluşturulduğu görülmektedir. Örnek olarak “Temel ulaşım araçlarını tanır, nezaket ifadelerini tanır.” gibi kazanımlara yer verilmesi, kazanımların karmaşık kavramlardan oluşmadığını göstermektedir. Bu sebepten dolayı kazanımlar, algılanabilir bilgi ilkesi görünümüne uygun düzeydedir.

Tema alt yapısı incelendiğinde temaların kademelerde herkesin ulaşabileceği ve öğretimde kolaylıkla kullanılabileceği şeklinde yapılandırıldığı görülmektedir. Temaların özellikle basitten zora, yakından uzağa olacak şekilde yapılandırılması, öğretimin daha anlaşılır olmasını sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı temaların algılanabilir bilgi kullanım ilkesine uygun düzeyde olduğunu göstermektedir. Aşağıda seviyelere uygun dil bilgisi içerikleri verilmiştir ve bunların algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygunluğu incelenmiştir.

Çizelge 47 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A1 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği

A1 DİL BİLGİSİ İÇERİĞİ

Alfabe (Harflerin seslendirilmesi, büyük ve küçük yazımları, kelime içinde seslendirilmesi)

Ünlü ve ünsüz ayrımı

Ünlü (kalın ve ince) ve ünsüzlerin (sert ve yumuşak) özellikleri

Bu ne/kim?, O ne/kim?

Bu, şu, o, burası, şurası, orası

İyelik ekleri

Basit adlaştırmalar (-mAk iste-/ -mAYI sev-)

Zaman zarfları (dün, bugün, yarın; önce, şimdi, sonra)

Sıklık zarfları (bazen, ara sıra, her zaman, genellikle ...)

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 83

Çizelge 47’de, öğretim programında yer alan A1 seviyesi dil bilgisi içeriği görülmektedir. A1 seviyesi dil bilgisi içeriği incelendiğinde programda verilen dil bilgisi ifadelerinin düzeye uygun olduğu görülmektedir. Bununla birlikte dil bilgisi konularının parantez içerisinde açıklanarak verilmesi hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin programı daha kolay kullanmalarını sağlamakta, öğretmenlerin çocuklara “Ne?” öğreteceğiyle ilgili algılamalarını daha kolaylaştırmaktadır. Öğrencilerin ise Türkçeyi daha doğru anlamaları ve etkili bir biçimde kullanmaları sağlanmıştır. Bu bağlamda öğretim programı A1 dil bilgisi içeriğinin evrensel tasarım ilkelerinden olan algılanabilir bilgi kullanım ilkesine uygun olduğu görülmüştür.

Çizelge 48 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A2 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği

A2 DİL BİLGİSİ İÇERİĞİ

Gelecek zaman + zaman zarfları

Zarf fiiller (-Ip, -ArAk, -mAdAn, -A ... -A)

Basit adlaştırmalar (-mAYI sev-/ -mAk iste- ...)

Gibi, kadar (benzetme/karşılaştırma)

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 83

Çizelge 48’de, öğretim programının A2 seviyesi dil bilgisi içeriği görülmektedir. Öğretim programında A2 seviyesi dil bilgisi içeriğine yer verilmesi, seviyenin hem öğretmen hem de çocuklar tarafından daha net anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan A2 seviyesi dil bilgisi içeriklerinin algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Çizelge 49 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı B1 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği

B1 DİL BİLGİSİ İÇERİĞİ

Hikâye birleşik zaman çekimleri

Fiilde çatı: - Fiillerde etkenlik ve edilgenlik

Gereklilik kipinin hikâyesi

Doğrudan ve dolaylı anlatım (demiş/diye sormuş/diye cevap vermiş, -AcAğInI ...-mAk, -DIğInI/-mAsInI ...-mAk)

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 84

Çizelge 49’da öğretim programında yer alan B1 seviyesi dil bilgisi içerikleri görülmektedir. B1 seviyesinde dil bilgisi konularının öğretim programında örneklerle verilmesi, seviyenin herkes tarafından anlaşılmasını sağlamaktadır. Türkçenin çocuklara etkili ve doğru iletilip aktarılması için dilin doğru öğretilmesi gerekmektedir. B1 seviyesinde dil bilgisi konularına bakıldığında ise dil bilgisi konularının düzeye uygun olduğu anlaşılmaktadır. Düzeye uygun dil bilgisi konularının belirlenmesi, çocukların o seviyede hedef dili algılamalarını kolaylaştırmaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan B1 seviyesi dil bilgisi içeriğinin algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu söylenebilmektedir.

Çizelge 50 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı B2 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği

B2 DİL BİLGİSİ İÇERİĞİ

Edat ve bağlaçlar (oysaki, hâlbuki, meğerse, mademki, ne var ki, sanki, veyahut, lâkin, üstelik, dahi, öyleyse, oysa, bile, yeter ki, bilakis, bari, bundan böyle, şayet, takdirde, üstelik)

Ünlü Türemesi, Ünsüz Türemesi, Ünsüz Düşmesi

Büyük ihtimalle, muhtemelen, mümkün, olanaklı, olası

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020; s.84

Çizelge 50’de, öğretim programında yer alan B2 seviyesi dil bilgisi içeriği görülmektedir. B2 seviyesi dil bilgisi içeriğine bakıldığında öğrencilerin dili artık daha geniş ölçüde kullanabildikleri görülmektedir. Bu aşamada öğrenciler kendilerini kolaylıkla ifade edebildikleri için dil bilgisi içeriklerinin buna uygun olarak çeşitli konulardan oluştuğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan B2 dil bilgisi içeriğinin algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 51 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı C1 Seviyesi Dil Bilgisi İçeriği

C1 DİL BİLGİSİ İÇERİĞİ

Cümlelerin öğeleri, cümlede vurgu

Anlatım bozuklukları

Bilimsel ve resmî kalıp ifadeler

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 84

Çizelge 51’de, öğretim programında yer alan C1 seviyesi dil bilgisi içeriği görülmektedir. C1 seviyesi dil bilgisi içeriğine bakıldığında bu aşamada çocuklar artık dili akıcı konuşabildikleri için dil bilgisi konularının da çocukların zorlanmadan öğrenebileceği, algılayabileceği konulardan oluşmasına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda C1 seviyesi dil bilgisi içeriğinin algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 52 Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Sınıf Dili

Selamlaşma – Vedalaşma İfadeleri	Nezakat İfadeleri	Temel İhtiyaçlar	Geribildirim İfadeleri	Temel Yönergeler
Merhaba Günaydın Güle Güle	Özür Dilerim Lütfen Teşekkür ederim / Teşekkürler	Acıktım Susadım Üşüdüm Anladım Uykum var Yorulдум	Aferin Çok iyi Tebrikler	Otur Kalk Gel Git Kapat Söyle Bak Dinle İzle Dans Et Koş Haydi Hazır mısınız?

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 95

Çizelge 52’de, öğretim programında yer alan sınıf dili ifadeleri incelenmiştir. Yapılan incelemeye göre programda çocukların günlük yaşamlarında kullanabilecekleri temel kalıp ifadelere örnekler verildiği görülmektedir. Temel kalıp ifadelere programda yer verilmesi, çocukların sınıf dilinde kullanabilecekleri ifadeleri daha rahat algılamasını sağlamaktadır. Aynı zamanda çocukların öğretime başlamadan önce kullanabilecekleri kelimelerin

öğretiminde temel ihtiyaçlarını giderebilmeleri için kullanabilecekleri kelimelere yer verilmesi ve bu kelimelerin çoğunlukla basit kalıp ifadelerden oluşmasına özen gösterilmesi, çocukların Türkçeyi daha kolay öğrenebilmelerini sağlamaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında, sınıf dilinde kullanabilecek söz varlığı ifadelerine bakıldığında bunların evrensel tasarım ifadelerinden olan algılanabilir bilgi ilkesiyle uyumlu olduğu görülmektedir.

E. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Hata İçin Tolerans İlkesine Göre Görünümü Nasıldır?

Araştırmanın bu bölümünde Türkiye Maarif Vakfı Öğretim Programı'nın evrensel tasarım ilkelerinden olan hata için tolerans ilkesine olan görünümü incelenmiştir. Hata için tolerans ilkesi incelenirken öğretim programında yer alan dil becerilerinin ölçülmesinde kullanılan öğrenme-öğretme uygulamalarına bakılmış, okul öncesi dönem materyal örnekleri ve küçük çocuklara gözlem ilkeleri incelenmiştir.

Çizelge 53 Öğretim Programının Hata İçin Tolerans İlkesi ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi

Hata İçin Tolerans İlkesi: Tasarım, kullanıcıların istenmeyen hataların en aza indirmesi sağlar.		Eğitimsel Uygulama: Öğretimde oluşabilecek engellerin en aza indirmesidir.	
İncelenen Alt Alan	Uygunluk derecesi		
	1	2	3
Yöntem ve teknik			x
Eğitim ortamı ve materyal		x	
Ölçme ve değerlendirme			x
Dil kullanım alanları			x
Kademe yapısı			x
Kazanım			x
Tema			x

1: Uygun değil, 2: Kısmen uygun, 3: Uygun

Öğretim programında öğrencilerin bilişsel duyuşsal gelişimlerine, sosyal gelişim vb. özelliklerine uygun yöntem ve tekniklerin verildiği görülmektedir. Bu durum öğretimde hataların en aza inmesini sağlamaktadır. Öğretim programında aynı doğrultuda çocukların bireysel farklılıklarına dikkat edilecek yöntem ve

teknikler düzenlenmiştir. Bu yöntem ve teknikler alt ölçütünün hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun olduğunu göstermektedir.

Eğitim ortamı ve materyal alt başlığı incelendiğinde destekleyici ve esnek eğitim ortamlarıyla öğrencilere yol gösterici, hataları anlayabilecekleri materyallerin düzenlendiği görülmektedir. Bu durum her ne kadar genel olarak bakıldığında hataları ortadan kaldırılmasını sağlasa da özel gereksinimli öğrenciler düşünüldüğünde onlara özel olarak belirtilen materyallerin sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebepten dolayı eğitim ortamı ve materyal alt dalının hata için tolerans ilkesi görünümünün kısmen uygun düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütü incelendiğinde her bir beceriye uygun olacak şekilde ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verilmesi, öğrencilerin eksiklerini belirlemede destek sağlamakta ve hata yapmalarını engellemektedir. Hata için tolerans ilkesinin eğitimsel uygulaması, öğretim sisteminin tasarım engellerini ortadan kaldıracak şekilde düzenlenmekle öğretim sürecinde öğretmenlerin daha planlı ve doğru bir biçimde ilerlemesine imkân sağlamaktadır. Bu, ölçme ve değerlendirme alt dalının hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun olduğunu göstermektedir.

Dil kullanım alanları alt ölçütü incelendiğinde farklı ortamların, alanların, mekânların öğretim programında belirtildiği görülmüştür. Farklı dil kullanım alanlarının öğretim programında belirtilmesi, hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğunu göstermektedir.

Kademe yapısı alt ölçütü öğretim programında incelendiğinde kademe yapısının her seviyeye uygun olmasına dikkat edilerek oluşturulması, öğretimde oluşabilecek hataların en aza inmesini sağlamaktadır. Örnek olarak ilkökul kademesinin A1 seviyesinden oluşması lise döneminde B1, B2 ve C1 seviyelerinin dâhil olması verilebilir. Bu durum, kademe yapılarının evrensel tasarım ilkelerinden olan hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğunu göstermektedir.

Kazanım alt ölçütünün basitten zora, yakından uzağa olması ve kazanımların çocukların düzeyinde olabilecek örnek konulara yer verilmesi, öğretimde olabilecek hataların giderilmesini sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı

kazanım alt dalının hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğu söylenebilir.

Tema alt ölçütü hata için tolerans ilkesi bağlamında incelendiğinde temaların her kademede çocukların günlük hayatlarıyla ilişkilendirebilecekleri, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olacak şekilde olduğu, rahatlıkla iletişim kurabilecekleri şekilde yapılandırıldığı görülmektedir. Örnek olarak aile, aile, meslek, doğa vb. temalara yer verilmesi, çocukların temel ihtiyaçları ve ilgileri göz önünde bulunarak belirtildiği görülmektedir. Ayrıca temaların birbiriyle sarmal yapıda olduğu tespit edilmiştir. Bu sebepler tema alt yapısının hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğunu göstermektedir.

F. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Düşük Fiziksel Çaba İlkesine Göre Görünümü Nasıldır?

Araştırmanın bu bölümünde, Türkiye Maarif Vakfı Öğretim Programı'nın evrensel tasarım ilkelerinden olan düşük fiziksel çaba ilkesine olan görünümü incelenmiştir. Düşük fiziksel çaba ilkesi incelenirken öğretim programında yer alan dil becerilerinin ölçülmesinde kullanılan öğrenme-öğretme uygulamalarına bakılmış, okul öncesi dönem materyal örnekleri ve küçük çocuklara gözlem ilkeleri incelenmiştir.

Çizelge 54 Öğretim Programının Kullanımında Düşük Fiziksel Çaba ve Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi

Düşük Fiziksel Çaba İlkesi: Tasarım, en az çaba ile doğru etkili kullanılır.		Eğitimsel uygulama: Öğrenenleri fazla yorulmadan öğrenmelerini gerçekleştirmesidir.	
İncelenen Alt Alan	Uygunluk derecesi		
	1	2	3
Yöntem ve teknik			x
Eğitim ortamı ve materyal		x	
Ölçme ve değerlendirme			x
Dil kullanım alanları			x
Kademe yapısı			x
Kazanım		x	
Tema			x

1: Uygun değil, 2: Kısmen uygun, 3: Uygun

Öğretim programında yer alan yöntem ve teknik alt ölçütüne bakıldığında farklı yöntem ve tekniklere yer verilmesi, öğrencilerin ve öğretmenlerin en az çaba harcayarak yöntem ve tekniklere erişmesini sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı yöntem ve teknik alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu görülmektedir.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütü incelendiğinde farklı eğitim ortamı ve materyal örneklerine yer verildiği görülmektedir. Farklı eğitim ortamlarına ve materyal örneklerine yer verilmesi, öğretim sürecinde ulaşılmasına kolaylık sağlasa da örnek olarak özel gereksinimli bireylerin rahatça faydalanabileceği materyal örneklerinde sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebepten dolayı eğitim ortam ve materyallerin düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne kısmen uygun düzeyde olduğu görülmektedir.

Ölçme ve değerlendirme alt başlığı altında incelendiğinde öğretim programında dört temel beceriye göre farklı ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verilmiştir. Öğretim programında farklı ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verilmesi, öğretim sürecinde ve değerlendirmede öğretmenlerin tekniklere ulaşmasında minimum çaba harcamasını ve bunlara kolaylıkla ulaşmasını sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu söylenebilir.

Dil kullanım alanları alt başlığı olan incelendiğinde öğretim programında dil kullanım alanları; “özel (kişisel), kamusal, mesleki ve eğitim” olarak sunulmuştur. Dil kullanım alanlarının öğretim programında sunulması, genel sınıf ortamı dışında öğrencilerin dili öğrenmesini sağlamakta ve öğrenme ortamlarına kolaylıkla ulaşmalarını sağlamaktadır. Bu durum, öğrenenlerin katılımını sağlamanın yanı sıra motivasyonlarını artırmasına da olanak tanımaktadır. Dil kullanım alanlarının alt ölçütünün bu özelliğinden dolayı düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu görülmektedir.

Kademe alt ölçütü ele alındığında kademe yapısının öğrencilerin gelişim ve yaş seviyelerine göre yapılandırıldığı görülmektedir. Bu durum, öğretim sırasında öğretimin seviyeye uygun yapılmasını daha kolaylaştırmaktadır. Bu sebepten dolayı kademe alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğu görülmektedir.

Kazanım alt ölçütü ele alındığında kazanımların temalarla uyumlu olması, farklı kazanım örneklerine yer verilmesi, olabildiğince basit kazanımların oluşturulması herkesin öğretimden kolaylıkla ve çaba harcamadan faydalanabilmesini sağlamaktadır. Örnek olarak okul öncesi dönemde “Evin bölümlerini tanır, renk adlarını tanır, şekil adlarını tanır.” gibi kazanımların olması, seviyenin daha kolay öğretilmesini ve materyallere ulaşmada kolaylık sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı kazanım alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğu görülmektedir. Ancak özel gereksinimli öğrenciler açısından düşünüldüğünde her öğrenci için erişim imkânı sunulmamış olabilir. Öğretim programı kazanımlarının özel gereksinimli öğrencilere yönelik yeterli bir açıklaması yoktur. Bu sebepten dolayı kazanım alt ölçütü, düşük fiziksel çaba ilkesine kısmen uygun düzeydedir.

Tema alt ölçütü incelendiğinde çocukların günlük yaşamlarla ilişkilendirilmesi öğretimde yer alan temalara herkesin kolaylıkla ulaşabilmesini sağlamaktadır. Bu sebepler, temaların düşük fiziksel çaba ilkesine uygun düzeyde olduğunu göstermektedir.

Çizelge 55 Sınıf Dili İfadeleri

Selamlaşma – Vedalaşma İfadeleri	Nezaket İfadeleri	Temel İhtiyaçlar	Geribildirim İfadeleri	Temel Yönergeler
Merhaba Günaydın Güle Güle	Özür Dilerim Lütfen Teşekkür ederim / Teşekkürler	Acıktım Susadım Üşüdüm Anladım Uykum var Yorulдум	Aferin Çok iyi Tebrikler	Otur Kalk Gel Git Kapat Söyle Bak Dinle İzle Dans Et Koş Haydi Hazır mısınız?

Kaynak: Maarif Vakfı, 2020, s. 95

Çizelge 55’te, öğretim programında yer alan sınıf dili ifadeleri görülmektedir. Sınıf dili ifadelerine bakıldığında ifadelerin çoğunlukla temel

kalıp kelimelerden oluştuğu görülmektedir. Bu durum, dil öğretiminin evrensel tasarım ilkelerinden olan düşük fiziksel çaba ilkesiyle uygunluğunu göstermektedir.

G. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programının Yaklaşım ve Kullanım İçin Uygun Mekân ve Boyut İlkesine Göre Görünümü Nasıldır?

Araştırmanın bu bölümünde Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın evrensel tasarım ilkelerinden olan yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesine göre görünümü incelenmiş ve öğretim programının bu ilkeye olan uygunluğu araştırılmıştır. Araştırılan verilerle elde edilen bulgular, çizelge olarak gösterilmiştir:

Çizelge 56 Öğretim Programının Yaklaşım ve Kullanım İçin Uygun Eğitimsel Mekân ve Boyut ile Eğitimsel Uygulama İlkeleri Açısından İncelenmesi

Yaklaşım ve Kullanım İçin Uygun Mekân ve Boyut İlkesi: Öğretim için uygun alanlar yaratılması.		Eğitimsel Uygulama: Öğrenme sırasında oluşturulan öğrenme ortamlarının tüm öğrenenlerin ortamlara ulaşmasına imkân tanır.	
İncelenen Alt Alan	Uygunluk derecesi		
	1	2	3
Yöntem ve teknik			x
Eğitim ortamı ve materyal			x
Ölçme ve değerlendirme			x
Dil kullanım alanları			x
Kademe yapıları			x
Kazanım		x	
Tema			x

1: Uygun değil, 2: Kısmen uygun, 3: Uygun

Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda yer alan yöntem teknikler alt ölçütü ele alındığında programda farklı yöntemler ve teknikler sunularak öğrencilerin farklı öğrenme stillerine uygun çeşitlilik sağladığı görülmektedir. Örnek olarak öğretim programında “anlatım, drama vb.” gibi yöntem teknikler sunulmuştur. Öğretmen belirtilen yöntem ve teknikler ile öğretim sürecinde tek bir anlatım yöntemi sağlamadan süreci sağlamaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında farklı öğretim yöntemlerine ve tekniklerine yer

verilmesi, bu tekniklerin öğrenciler için kullanılabilir ve erişebilir olmasına dikkat edilerek düzenlenmesi yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğunu göstermektedir.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütü ele alındığında eğitim ortamlarının ve materyallerin her yaştan, yetenekten, boydan, fiziksel özelliğe sahip bireylere uygun ortam ve materyallerin hazırlandığı görülmektedir. Örnek olarak okul öncesi dönemde çocukların kullanabilecekleri materyal örneklerinin verilmesi bu ilke uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebepler, eğitim ortamı ve materyal alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun olduğunu göstermektedir.

Ölçme ve değerlendirme alt başlığının yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesine uygun olduğu görülmektedir. Dört temel beceriye göre farklı ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verilmiştir. Örnek olarak dinleme/izleme; görüşme, anlama testleri, boşluk doldurma, cümle doğrulama tekniği, gözlem, dereceli puanlama anahtarı vb. Konuşma; görüşme, gözlem, dereceli puanlama anahtarı, kontrol listeleri, ürün dosyası vb. Okuma; görüşme, anlama testleri, boşluk doldurma, cümle doğrulama tekniği vb. Yazma; görüşme, açık uçlu sorular, boşluk doldurma, gözlem, dereceli puanlama anahtarı, kontrol listeleri gibi teknikler sunulmuştur. Bu kapsamda ölçme ve değerlendirme tekniklerine bakıldığında öğrenme sırasında tekniklere yer verilmesi, yaklaşım ve kullanım için uygun ve boyut alt başlığına uygun olduğunu göstermektedir.

Dil kullanım alanları alt başlığının yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesine göre uygun olduğu görülmektedir. Öğretim programında dil kullanım alanlarına değinilmesi ve öğrencilere öğretim sırasında farklı öğrenebileceği alanlar sunulması, öğretime uygun mekânların seçiminde kolaylık sağladığını göstermektedir. Bu sebepler, dil kullanım alanlarının yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun olduğunu göstermektedir.

Kademe yapısı alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun düzeyde olduğu görülmektedir. Örnek olarak ilkökul kademesinin A1 seviyesini içermesi, çocukların öğrenmelerini doğal

koşullarda gerçekleştirmelerine ve eğitime hazır hâle gelmelerine olanak tanımaktadır.

Kazanım alt ölçütü incelendiğinde kazanımların çeşitlilik göstermesi her öğrencinin öğretimden faydalanmasını sağlamaktadır. Aynı doğrultuda her öğrencinin kazanımlara uygun olacak şekilde öğrenme ortamları oluşturabileceği anlaşılmaktadır. Ancak “Afiş, bilet, broşür, duyuru, ilan, menü vb. metinlerden temel /ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.” gibi kazanımlara bakıldığında özel gereksinimi bulunan öğrencilerin öğrenme esnasında oluşturulan materyallere, ortamlara ulaşmasında yeterli bir açıklama yapılmamaktadır. Bu sebepten dolayı kazanım alt ölçütü, yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne kısmen uygun düzeydedir.

Tema alt yapısı incelendiğinde temaların sadece sınıf içinde olacak şekilde değil sınıf dışında da olacak şekilde düzenlendiği görülmüştür. Bu durum, öğretimin her alanda gerçekleşmesine imkân sağlamaktadır. Aynı zamanda öğretimde öğretmenlere rehberlik etmektedir. Bu sebepten dolayı tema alt yapısı, yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun düzeydedir.

VI. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

A. Tartışma ve Sonuç

1. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Kullanımda Eş Değerlik İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar

Çalışmada, Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nın kullanımda eş değerlik ilkesine uygunluğu incelenmiştir. Kullanımda eş değerlik ilkesine bakılırken yöntem ve teknik, eğitim ortamı ve materyal, ölçme ve değerlendirme, dil kullanım alanları incelenmiştir. Yöntem ve tekniklere bakıldığında programın kullanımda eş değerlik ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yöntem ve tekniklerin öğretim programında çocukların gelişimsel özelliklerine dikkat edilerek uygulandığı tespit edilmiştir. Yapılan bir çalışmada yöntem ve tekniklerin aktif bir şekilde kullanılması ile kalıcı öğrenmenin gerçekleştiği tespit edilmiştir (Taşkaya, 2021). Bu durum öğretim programında yöntem ve tekniklerin tüm öğrencileri ele alarak oluşturulduğunu göstermektedir.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütünün kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenme ortamları ile birlikte öğrencilerin dikkatlerini dağıtacak unsurların azaltılması gerektiği belirtilmektedir (CAST, 2018). Ancak hem eğitim ortamlarının hem de materyallerin öğretim programında herkes açısından ulaşılabilirliği yeterli olmadığı görülmektedir.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilere farklı yöntem tekniklerin öğretim programında sunulması her öğrencinin faydalanmasını sağlamaktadır.

Dil kullanım alanları alt ölçütünün kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretim programında her

öğrencinin alanlardan yararlanabilmesi, öğretim programının kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygunluğunu göstermektedir.

Kademe yapıları alt ölçütünün kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında, her kademeye uygun biçimde kademe yapılarının oluşturulduğu belirlenmiştir. Ancak kademelerin kendi içinde bazı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Kazanım alt ölçütünün kullanımda eş değerlik ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında her öğrenciye uygun olabilecek kazanımların oluşturulması, kullanımda eş değerlik ilkesine olan uygunluğunu göstermektedir. Cin (2023) tarafından yapılan çalışmada evrensel tasarım ile yapılan derslerin kazanımlara önem verildiği tespit edilmiştir. Bu durum kazanımların tüm öğrencilere uygun olabildiğini göstermektedir.

Tema alt ölçütünün kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında her kademeye uygun on tane tema yapılandırıldığı tespit edilmiştir.

Bulgulardan elde edilen verilere göre Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nın okul öncesi dönem kademe yapısının kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlköğretim I. Kademe (İlkokul) yurt dışı ve yurt içi kademe yapısı durumlarına ayrı ayrı bakıldığında yurt dışı ve yurt içi kademe yapısının kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak yurt içi ve yurt dışı kademe yapısı birlikte incelendiğinde iki kademe yapısında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıklardan dolayı İlköğretim I. Kademe (İlkokul) kademe yapısının kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) yurt dışı kademe yapısının öğretim programında her düzeyde 144 saat eğitim süresi belirlenmesinden dolayı kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak yurt içi kademe yapısında eğitim sürelerinde değişkenlik gösterdiğinden dolayı kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortaöğretim (Lise) yurt dışı kademe yapısında tüm kademelerde 144

saat eğitim verildiği görülmektedir. Bu sebepten dolayı öğretim programında yer alan yurt dışı kademe yapısının kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yurt içi kademe yapısında, ilkokul ve ortaokul dönemlerinde olduğu gibi, farklılık olmasından dolayı kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bulgulardan hareketle öğretim programında yer alan okul öncesi dönem kazanım sayılarında dinleme/izleme ve okuma becerisi kazanım sayılarının eşit olduğu görülmektedir. Ancak erken okuryazarlık becerilerinde dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin kazanım sayılarının dağılımı eşit olmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda kazanım dağılımlarının kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dil becerileri ve düzeylerine göre kazanım verileri incelendiğinde dinleme/izleme, sözlü etkileşim, sözlü üretim, okuma ve yazma becerilerinin kazanım sayılarının eşit olmadığı bulgulara belirtilen çizelgelerde görülmektedir. Bu doğrultuda dil becerileri ve düzeylerine göre verilen toplam kazanım sayılarının kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim programında yer alan tema yapılarının okul öncesi dönem, ilkokul, ortaokul ve lise dönemlerinde on tema oluşturulmasından dolayı kullanımda eş değerlik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Kullanımda Esneklik İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar

Çalışmada, Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nın kullanımda esneklik ilkesine uygunluğu incelenmiştir. Kullanımda esneklik ilkesine bakılırken yöntem ve teknik, eğitim ortamı ve materyal, ölçme ve değerlendirme, dil kullanım alanları incelenmiştir. Yöntem ve teknik alt ölçütünün kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında belirtilen yöntem ve tekniklerin çeşitlilik oluşturduğu tespit edilmiştir. Yavuzarslan (2018) tarafından yapılan bir çalışmada ETDÖ ile öğrenme birden fazla yöntemin kullanılmasını gerektiğini

belirtmiştir. Öğretim programında da çeşitli yöntem ve tekniklere yer verildiği tespit edilmiştir.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütünün kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kuuk (2023) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin eğitim ortamlarını kullanması hem motivasyonu hem de akademik başarıyı desteklediği tespit edilmiştir. Başka bir yapılan çalışmada ise Aslan (2024), öğretmen eğitimlerinin de öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun olabilecek materyallere ve yöntemlere rehberlik etmesi gerektiği savunulmuştur.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Ölçme ve değerlendirme tekniklerine programda yer verilmesiyle süreç ve sonuca dayalı değerlendirmede çeşitlilik sağladığı tespit edilmiştir. Yapılan bir çalışmada ET ile değerlendirmede öğrencilere ölçme ve değerlendirme yapılabilmesi için esneklik sağlanması gerektiği belirtilmiştir (Meyer vd., 2014). Bu durum ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün alternatif teknikler sunmasından dolayı programın esnek bir yapıda olduğu göstermektedir.

Dil kullanım alanları alt ölçütünün kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programının çocukların seviyelerine göre çeşitlilik sağladığı tespit edilmiştir.

Kademe yapıları alt ölçütünün kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bir çalışmada Kaya ve Kardaş (2020), programın kademe yapısının seçmeci bir yaklaşım ile oluşturulduğunu belirtmektedir. Bu durum kademe yapısının kullanımda esneklik ilkesine olan uygunluğunu göstermektedir.

Kazanım alt ölçütünün kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretim programında kazanımların her kademeye uygun ve dört temel beceriye uygun yapılandırılması, programda kazanımların çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir.

Tema alt ölçütünün kullanımda esneklik ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Temaların her kademeye ve öğrenciye uygun olacak şekilde on tema

biçiminde yapılandırılması, öğretim programının kullanımda esneklik ilkesine olan uygunluğunu göstermektedir.

Okul öncesi dönem dinleme/izleme kazanım listesinin bulgularda ulaşılan verilere göre kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim I. Kademe (İlkokul) dinleme/izleme kazanım listesinin farklı konulardan oluşmasından dolayı kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır. İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) dinleme/izleme kazanım listesinin tek konuya bağlı kalınmadığı ve öğretim programında bu durumun esneklik oluşturduğu görülmektedir. Bu doğrultuda ilköğretim II. Kademe (Ortaokul) kazanım listesinin kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaöğretim (Lise) dinleme/izleme kazanım listesinin B1 seviyesini içerdiği görülmektedir. Kazanım listeleri incelendiğinde çeşitlilik sağlandığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda ortaöğretim (Lise) dönemi dinleme/izleme kazanım listesinin kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Okul öncesi dönem konuşma becerisi kazanım listesinin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirebileceği, farklı konulardan oluştuğu görülmektedir. Bu sebepten dolayı kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim I. Kademe (İlkokul) konuşma becerisi kazanım listesinin, okul öncesi dönemde olduğu gibi, farklı konu örneklerinden oluşmasından dolayı kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır. İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) konuşma becerisi kazanım listesinin günlük konularla bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır. Ortaöğretim (Lise) konuşma becerisi kazanım listesinin kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu ulaşılmıştır.

Erken okuryazarlık becerisi kazanım listesinde özellikle okuma ve yazma becerilerinde çocuklara alternatif kazanım listesinin oluşturulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda erken okuryazarlık becerisi kazanım listesinin kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Söz varlığı ve dil ifadelerinin dil öğrenimi sırasında hem öğreticilere hem de öğrencilere örnek bir liste oluşturduğu bulgularda belirtilen çizelgelerde

gösterilmektedir. Bu bağlamda söz varlığı ve dil ifadelerinin kullanımda esneklik ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

3. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Basit ve Anlaşılır Kullanım İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde, öğretim programında incelenen alt dalların basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümünün sonuçları verilmiştir.

Yöntem ve teknik alt ölçütünün basit ve anlaşılır kullanım ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında yöntem ve tekniklerin verilmesinin programın anlaşılabilirliğini kolaylaştırdığı tespit edilmiştir.

Eğitim ortamı ve materyal alt başlığının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim ortamları ve materyallerin öğretim programında verilmesinin öğretimin genel olarak daha anlaşılır olmasını sağladığı tespit edilmiştir.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında ölçme ve değerlendirme tekniklerinin çocukların özelliklerine uygun olarak belirtilmesinin anlaşılabilirliği kolaylaştırdığı tespit edilmiştir. Yavuzarslan (2018) tarafından yapılan bir çalışmada ETDÖ öğrenme kavramına göre değerlendirmelerin doğruluğunu sağlamak ve bütün öğrencilerin anlayabileceği açık bir şekilde belirtilmesi gerektiği savunulmaktadır. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün açık ve anlaşılır bir şekilde belirtildiği tespit edilmiştir.

Dil kullanım alanları alt ölçütünün basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında dil kullanım alanlarına yer verilmesinin öğretim programının öğretimin daha anlaşılır yapılmasını sağladığı tespit edilmiştir.

Kademe yapıları alt ölçütünün basit ve anlaşılır kullanım ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kademe yapılarının öğretim programında her kademeye uygun, açık ve anlaşılır şekilde oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Kazanım alt ölçütünün basit ve anlaşılır kullanım ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her kademeye uygun kısa, net ve temel ifadelerden oluşan kazanımların belirtildiği tespit edilmiştir.

Tema alt ölçütünün basit ve anlaşılır kullanım ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Temaların öğretim programında kısa ve net bir biçimde ifade edildiği ve her seviyeye uygun temaların yapılandırıldığı tespit edilmiştir.

Okul öncesi dönemde dinleme/izleme kazanım listesinin tema yapılarına uygun ve kazanımların açık, anlaşılır biçimde oluşturulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda okul öncesi dönem dinleme/izleme kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim I. Kademe (İlkokul) dinleme/izleme kazanım listesinin yapılan incelemelere göre çocukların algılayabileceği basit ifadelerden yola çıkarak oluşturulduğu görülmüştür. Bu sebepten dolayı ilköğretim I. Kademe (İlkokul) dönemi dinleme/izleme kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) dinleme/izleme becerisi kazanım listesinin öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları basit ve temel ifadeleri anlamalarına yönelik oluşturulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Ortaöğretim (Lise) dönemi dinleme/izleme kazanım listesinin, öğrencilerin soyut kavramları anlayabileceği ifadelerden oluştuğu görülmektedir. Bu sebepten dolayı kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Okul öncesi dönem konuşma becerisi kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim I. Kademe (İlkokul) konuşma becerisi kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) konuşma becerisi kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaöğretim (Lise) konuşma becerisi kazanım listesinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi dönem tema yapısının, çocukların en yakın bağlamlar kuracakları somut konulardan oluştuğu görülmektedir. Bu doğrultuda okul öncesi

tema yapısının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim I. Kademe (İlkokul) tema yapısının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) tema yapısının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaöğretim (Lise) tema yapısının basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Okul öncesi dönem, ilköğretim I. Kademe (İlkokul), ilköğretim II. Kademe (Ortaokul) ortaöğretim (Lise) dönemlerinin söz varlığı ve dil ifadelerinin listesinin çocukların kullanabileceği basit ifadelerden oluştuğu görülmektedir. Bu bağlamda söz varlığı ve dil ifadelerinin basit ve anlaşılır kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Algılanabilir Bilgi Kullanım İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde, öğretim programında ele alınan alt dalların algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne olan uygunluğunun sonuçları verilmiştir.

Yöntem ve teknik alt ölçütünün algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında farklı yöntem ve tekniklerin verilmesi, öğretimin algılanabilir olmasını sağladığı tespit edilmiştir.

Eğitim ortamı ve materyal alt başlığının algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak öğretim programında özel gereksinimli öğrencilere uygun olabilecek materyal örneklerinin yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Yavuzarslan (2018) ETDÖ'de tüm öğrencileri içeren öğrenme ortamlarının olması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum öğretim programının özel gereksinimli öğrenciler açısından materyallerin yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında birden

çok ölçme ve değerlendirme yöntem tekniklerine yer verildiği görülmüştür. Bu durum, öğretimin algılanabilir bilgi ilkesine uygun olduğunu göstermektedir.

Dil kullanım alanları alt ölçütünün algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dil kullanım alanlarının öğretim programında yer almasının çocukların daha kolay öğrenmelerine imkân sağladığı tespit edilmiştir.

Kademe yapıları alt ölçütünün algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kazanım alt ölçütünün algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tema alt ölçütünün algılanabilir bilgi kullanım ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her temaya ait temaların yapılandırılması ve temaların kısa ve anlaşılır verilmesinin algılanabilir bilgi ilkesi görünümüne uygun olduğu görüşünü desteklemektedir.

Bulgularda belirtilen seviyelere uygun (A1, A2, B1, B2 ve C1) dil bilgisi ifadelerinin genel olarak seviyeye uygun ve algılanabilir olmasına dikkat edilerek oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda dil bilgisi içeriklerinin algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf dili ifadelerinde, çocukların günlük yaşamlarında kullanabilecekleri basit ifadelere ve kalıplara örnekler verildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda sınıf dili ifadelerinin algılanabilir bilgi kullanım ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

5. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Hata İçin Tolerans İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde, öğretim programında ele alınan at dalların hata için tolerans ilkesi görünümüne olan uygunluğunun sonuçları verilmiştir.

Yöntem ve teknik alt ölçütünün hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında farklı tekniklerin verilmesinin öğretim sırasında oluşabilecek hataların en aza indirilmesini sağladığı tespit edilmiştir. Yapılan bir çalışmada Yavuzarslan (2018) ETDÖ ile öğrenme birden fazla öğrenme yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

Öğretim programına bakıldığında birden çok yöntem ve tekniklere yer verildiği tespit edilmiştir.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütünün hata için tolerans ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında materyal örneklerine yer verilmesinin öğretimde oluşabilecek hataların ortadan kalkmasını sağladığı tespit edilmiştir. Yavuzarslan (2018) eğitim ortamlarının en doğru olanı olumsuz ve dikkat dağıtıcı faktörlerin azaltacak seçenekleri sunulması gerektiğini belirtmiştir. Ancak özel gereksinimli öğrenciler açısından materyal örneklerine yeteri kadar yer verilmemesi öğretim programının bu açıdan yeterli olmadığını göstermektedir.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün hata için tolerans ilkesine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında ölçme ve değerlendirmeye yer verilmesinin öğretimin doğru biçimde yapılmasını sağladığı tespit edilmiştir. Birden çok yöntemlerin olması öğrencilerin gelişimlerinin devamlı bir şekilde izlenmesine göre ayarlanması gerektiği belirtilmektedir (Meyer vd., 2014). Öğretim programında da birden çok ölçme ve değerlendirme yöntem tekniklerine yer verilmesi çocukların gelişimsel özelliklerine göre yapıldığını göstermektedir.

Dil kullanım alanları alt ölçütünün hata için tolerans ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında dil kullanım alanlarının belirtildiği ve her bir alana örnekler verilerek bu örneklerin açıklandığı tespit edilmiştir.

Kademe yapısı alt ölçütünün hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kazanım alt ölçütünün hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kazanımların her kademeye uygun verilmesi ve dört temel beceriye uygun kazanımların oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Tema alt ölçütünün hata için tolerans ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her seviyeye uygun temaların yapılandırıldığı tespit edilmiştir.

Aynı doğrultuda sınıf dili ifadelerinin hata için tolerans ilkesine uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

6. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın Düşük Fiziksel Çaba İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde, öğretim programında ele alınan alt dalların düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne olan uygunluğunun sonuçları verilmiştir.

Yöntem teknik alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında yöntem ve tekniklerin yer almasının bu bilgilere minimum çabayla ulaşılmasını sağladığı tespit edilmiştir.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesine kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Materyal örneklerinin öğretim sürecine uygun materyallerin belirlenmesinde imkân sağladığı tespit edilmiştir.

Ölçme ve değerlendirme alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verilmesinin süreçte ve süreç sonunda değerlendirme yapılırken tekniklere ulaşmada kolaylık sağladığı tespit edilmiştir. Yapılan bir çalışmada Aydın Akkurt (2016) ölçme etkinliklerinin olması çeşitlilik olmasını düşük fiziksel çaba ilkesine önem gösterdiği sonucuna saptanmıştır.

Dil kullanım alanları alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında dil kullanım alanlarına yer verilmesinin öğretimin sınıf dışında da gerçekleşmesine ve öğrenme ortamlarına kolayca ulaşılabilmesine imkân sağladığı tespit edilmiştir.

Kademe yapıları alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kazanım alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kazanımların basit bir yapıda olması, öğretimde yer alan kazanımlara daha kolay ulaşma imkânı sağlamaktadır. Ancak özel gereksinimli öğrenciler düşünüldüğünde kazanımların yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

Tema alt ölçütünün düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgularda belirtilen sınıf dili ifadelerinin öğreticilerin sınıf içerisinde çocuklara aktarabileceği temel kalıp ifadelere kolaylıkla ulaşmasını sağladığı görülmektedir. Bu bağlamda sınıf dili ifadelerinin düşük fiziksel çaba ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

7. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak  ğretimi Programı'nın Yaklaşım ve Kullanım İçin Uygun Mekân ve Boyut İlkesi Görünümüne Uygunluğu Açısından Ulaşılan Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde,  ğretim programında ele alınan alt dalların yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne olan uygunluğunun sonuçları verilmiştir.

Yöntem ve teknik alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim ortamı ve materyal alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim ortamı ve materyallerin  ğretim için uygun alanların oluşmasına olanak sağladığı tespit edilmiştir.

 l me ve değerlendirme alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dil kullanım alanları alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim programında dil kullanım alanlarına değinilmesinin öğrencilere öğrenebilecekleri uygun alanlara ulaşmasına ve uygun materyallerin seçimine olanak sağladığı tespit edilmiştir.

Kademe yapısı alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kazanım alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne kısmen uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kazanımların genel olduğu ancak özel gereksinimli öğrenciler açısından yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

Tema yapılandırmaları alt ölçütünün yaklaşım ve kullanım için uygun mekân ve boyut ilkesi görünümüne uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Temaların ğretim programında öğretimin sınıf içi ve sınıf olarak yapılandırıldığı tespit edilmiştir.

Literatürdeki alışmalar incelendiğinde ğretim programı ele alınarak evrensel tasarım ilkelerinin ayrı ayrı incelendiğı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak bunun yanında literatürdeki çalışmalara bakıldığında açık ve uzaktan ğretim sistemi, mobil öğrenmenin evrensel tasarım ilkelerindeki etkileri konusunda çalışmaların olduğı görölmektedir (Aydın Akkurt, 2016; Şenel, Şenel, Günaydın, 2019; Altınpulluk, 2018).

B. Öneriler

- Maarif Vakfı Türkçenin yabancı dil olarak ğretimi programı güncellemesi yapılırken bu araştırmadan elde edilen bulgular dikkate alınarak programın evrensel tasarım ilkelerine göre güncellemesi yapılabilir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik farklı kurumlarca (Ankara TÖMER) hazırlanan programların evrensel tasarım ilkeleri açısından karşılaştırmalı analizi yapılabilir.
- Evrensel tasarım ilkelerinin uygulayıcı görüşleriyle değerlendirilmesi yapılabilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin, mevcut programların evrensel tasarım ilkelerine ne ölçüde uyduğuna dair görüşlerinin incelenmesi yapılabilir.
- Farklı seviyelerdeki öğrencilerin, ğretim programı ve materyallerin erişilebilirliği ve anlaşılabilirliği hakkındaki görüşleri evrensel tasarım ilkeleri bağlamında incelenebilir.
- Maarif Vakfı'nın Türkçenin yabancı dil olarak ğretimi programı temel alınarak hazırladığı ders kitapları, etkinlik kitapları, dijital içerikler gibi materyallerin evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda analizleri yapılabilir.
- Öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarında evrensel tasarım ilkelerini ne ölçüde ve nasıl uyguladıklarının gözlem ve görüşmeler yoluyla incelenebilir.

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ARSLAN, A. (2019). **Eğitimde Güncel Konular ve Yeni Yaklaşımlar**, Ankara, Nobel Akademi, 1. Baskı

BOYLU, E. ve İLTAR, L. (2023). **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Politika, Program, Yöntem ve Öğretim**, Ankara, Pegem Akademi, 8. Baskı

DEMİR BAŞARAN, S. (2022). **Öğrenmede Evrensel Tasarım**, Ankara, Pegem Akademi, 2. Baskı

SOYDAŞ ÇAKIR, H. ve BELİR, Ö. (2019). **Evrensel Tasarıma Farklı Bakışlar**, Nobel Akademi, 1. Baskı

MAKALELER

ARSLAN, M. (2012). “Tarihi Süreçte Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi-Öğrenimi Çalışmaları”, **KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, 9(2), 167-188

BİÇER, N. (2012). “Hunlardan Günümüze Yabancılar Türkçe Öğretimi”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, 1(4), 107-133

KAPLAN, K. (2023). “Maarif Vakfı ile Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi”, **Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, (33), 66-84

KARDAŞ, M. N. ve KAYA, M. (2020). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı Üzerine Bir İnceleme”, **Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi**, 4(1), 1-20

KIRAL, B. (2020). “Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 15(8), 170-189

- ÖZDEMİR, M. (2010). “Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma”, **Eskişehir Osmangazi Sosyal Bilimler Dergisi**, 11(1), 323-343
- SHAKOURİ, N. ve USLU, A. (2014). “Kentsel Peyzajda Engelli/Yaşlı Birey İçin Bağımsız Hareket Olanağı ve Evrensel Tasarım Kavramı”, **Orman Fakültesi Dergisi**, 14(1), 7-14
- ŞENEL, S., ŞENEL, H. C., GÜNAYDIN, S. (2019). “Herkes İçin Mobil Öğrenme: Dil Öğrenme Uygulamalarının Evrensel Tasarım İlkelerine Göre İncelenmesi”. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi**, 20(1), 73-92
- ZEYREK ÇEPEHAN, İ. ve GÜLLER, E. (2020) “Evrensel Tasarım Kapsamında Herkes İçin Erişebilir Tasarım”, **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, (2), 383-410

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- URL-1 “Türkiye Maarif Vakfı Dergisi Faaliyetleri Güncel Durum Bilgisi”
<https://turkiyemaarif.org/dunyada-maarif> (Erişim Tarihi: 26.06.2024)

TEZLER

- AKDEMİR, İ. (2022). “Kamusal Kullanıma Açık Tarihi Yapılarda Evrensel Tasarım İlkeleri”, (Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul
- AK, B. A. (2022). “Ortaokul Türkçe Öğretim Programının ve Ders Kitaplarının Düşünme ve İletişim Becerileri Açısından İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Antalya
- ALTINPULUK, H. (2018). “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkeleri Çerçevesinde Artırılmış Gerçekliğin Kullanılabilirliği”, (Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Ana Bilim Dalı, Eskişehir

- ARSLAN, N. (2014). “Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Trabzon
- ARZUPINAR, R. (2023). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Üç Boyutlu Dil Bilgisi”, (Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kırıkkale
- AYDIN AKKURT, A. (2016). “Açık ve Uzaktan Öğrenme Sistemlerinde Evrensel Tasarım”, (Doktora Tezi) , Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Ana Bilim Dalı, Eskişehir
- AYFER, A. (2024). “Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerini Kazandırmaya Yönelik Oluşturulan Öğretmen Eğitimi Programının Öğretmen Çıktıları ve Özel Gereksinimli Öğrencilerin Matematik Başarısı Üzerindeki Etkisi”, (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Ana Bilim Dalı, Ankara
- BÜYÜKSAKALLI TEKİN, M. (2019). “Kentsel Mekân Kullanımlarının Evrensel Tasarım Yaklaşımı Bağlamında İrdelenmesi: Kahramanmaraş Kent Merkezi Örneği”, (Yüksek Lisans Tezi), Konya Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Konya
- CİN, A. (2023). “Türkçe Öğretiminde Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme’nin Ortaokul Öğrencilerinin Bilinçli Farkındalıklarına, Derse Katılımlarına ve Anlama Becerilerine Etkisi”, (Doktora Tezi), Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Mersin
- DİKEL, Y. Z. (2019). “Evrensel Tasarım Kapsamında Kullanıcıların İç Mekan Donatlarına Erişebilirliğinin İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul
- ERKAZAN, E. (2024). “Görme Engellilik ve Mekân Denkleminde Evrensel Tasarım Perspektifinden Akıllı Ev Yaklaşımları”, (Yüksek Lisans

Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul

ERŞAHİN, Z. T. (2021). “Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında Özel Eğitim Filmlerinin İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı, Kahramanmaraş

GÜZEL, S. (2024). “Kamu Diplomasisinde Yumuşak Güç Örneği: Türkiye Maarif Vakfı”, (Yüksek Lisans Tezi), Batman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Batman

KARAGÖZ, Z. C. (2022). “Endüstri Mirasının Evrensel Tasarımı İlkeleri Kapsamında İncelenmesi: İzmit Seka Kağıt Müzesi Örneği”, (Yüksek Lisans Tezi), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul

ÖCAL DÖRTERLER, S. (2023). “Öğrenmede Evrensel Tasarıma Dayalı Eğitimin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Görsel Algılarına ve Bilimsel Süreçlerine Etkileşimin İncelenmesi”, (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul

RENCÜZOĞULLARI, A. (2022). “Öğrenmede Evrensel Tasarım Modelinin Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersi Katılım Konusundaki Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi”, (Yüksek Lisans Tezi), Kafkas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kars

SAĞLAM, D. (2022). “Ortaöğretim Okullarında İngilizce Öğretim Programının ve Öğrenme Ortamlarının Evrensel Tasarıma Dayalı İlkelerine Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi”, (Doktora Tezi), Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Bartın

ULUSOY, F. (2022). “Maarif Vakfı Tarafından Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının Yeni Okuryazarlıklar Bağlamında İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Eğitim

Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Antalya

ÜNÜVAR, M. (2023). “Yaygın Eğitim Kurumlarında İnteraktif Uzaktan Eğitim Veren Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Algılarının ve Öğrencilerin Uzatan Eğitim Görüşlerinin Belirlenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya

YAVUZARSLAN, H. (2018). “Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Matematik Dersindeki Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi”, (Yüksek Lisans Tezi), Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Ana Bilim Dalı, Zonguldak

YILMAZ, E. (2019). “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Çerçevesinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı Önerisi: A1-A2”, (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı, Ankara

YÜZLÜ, M. Y. (2017). “Evrensel Tasarıma Dayalı Öğretimin Öğrencilerin İngilizce Dersindeki Akademik Başarısına ve Öz Düzenleme Becerisine Etkisi” (Yüksek Lisans Tezi), Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı, Zonguldak

Diğer Kaynaklar

Türkiye Maarif Vakfı (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı. İstanbul: Bayem Ajans.

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad: Miray ÇİLEKÇİ

Öğrenim Durumu:

Lisans : İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği (2016-2020)

Lisans: Anadolu Üniversitesi- Türk Dili ve Edebiyatı (2017-Devam)

Yüksek Lisans: İstanbul Aydın Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı (2021- Devam Ediyor)

Mesleki Deneyim:

2021-2023: İstanbul Aydın Üniversitesi/Aydın TÖMER

2023-2024: Prof. Dr. Aziz Sancar Ortaokulu

2024-Devam: Prof. Dr. Aziz Sancar Ortaokulu

Akademik Çalışmalar:

Tez Konusu: “Türkiye Maarif Vakfı Öğretim Programının Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme İlkelerine Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi”

Sertifikalar:

İstanbul Aydın Üniversitesi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Yayınlar:

ÇİLEKÇİ, M. (2024). “Dinleme Sırasında Verilen Tepkilerin Değerlendirilmesi”. *VI.International Rumeli (Language, Literature and Translation Studendies) Symposium*, January 20-21, 2024 İstanbul, Turkey, 44-45